

ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Έλεγχος του Έργου «Ψηφιακός Πολίτης»

ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟΣ ΦΟΡΕΑΣ:

ΥΦΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ, ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ: ΕΕ-ΕΥ 07/2026

24 Φεβρουαρίου 2026

Πίνακας Περιεχομένων

Προλογισμός Γενικού Ελεγκτή	iii
Πίνακας Συντομογραφιών	iv
1. Σύνοψη αποτελεσμάτων ελέγχου	1
2. Εισαγωγή	8
3. Ανάλυση ευρημάτων και συστάσεις	9
4. Συστάσεις Ελεγκτικής Υπηρεσίας:	35
5. Παραρτήματα	37
Παράρτημα I – Θεσμικό πλαίσιο αρμοδιοτήτων Γενικού Ελεγκτή	37
Παράρτημα II – Μεθοδολογία	38
Παράρτημα III – Αυτούσια απαντητική επιστολή από Ελεγχόμενο Φορέα	40

Προλογισμός Γενικού Ελεγκτή

Η παρούσα Έκθεση εξετάζει πτυχές της διαδικασίας ανάθεσης, υλοποίησης και οικονομικής διαχείρισης του έργου «Ψηφιακός Πολίτης». Προηγήθηκε παλαιότερα η προσπάθεια υλοποίησης του «Ψηφιακού Πορτοφολιού», η οποία δεν τελεσφόρησε. Ο «Ψηφιακός Πολίτης» αποτελεί μία νέα προσέγγιση, προσφέροντας και διαλειτουργικότητα με την αντίστοιχη εφαρμογή της Ελλάδας.

Στα θετικά αναφέρεται ότι στον Ψηφιακό Πολίτη έχουν ήδη περιληφθεί το Δελτίο Ταυτότητας, η Άδεια Οδήγησης, το Πιστοποιητικό Καταλληλότητας Οχήματος και η Κάρτα Φιλάθλου. Ωστόσο, καταγράφονται καθυστερήσεις στη συμπερίληψη των υπόλοιπων εγγράφων.

Διακρατική Συνεργασία

Η υλοποίηση του έργου πραγματοποιήθηκε μέσω Μνημονίου Συνεργασίας και Σύμβασης μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας (ΚΔ) και της Ελληνικής Δημοκρατίας, με νομική βάση το άρθρο 39(4) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ. Η υλοποίηση ανατέθηκε από το αρμόδιο Υπουργείο της Ελλάδας, στον υφιστάμενο ιδιώτη ανάδοχο του αντίστοιχου ελληνικού έργου (gov.gr), μέσω διαδικασίας διαπραγμάτευσης.

Η Υπηρεσία μας δεν είχε αρμοδιότητα να εξετάσει τις διαδικασίες που ακολουθήθηκαν από μέρους του αρμόδιου Υπουργείου στην Ελλάδα. Όμως, η επιλογή της συγκεκριμένης διαδικασίας, σε χρόνο μεταγενέστερο της υλοποίησης του ελληνικού έργου και χωρίς προηγούμενο κοινό σχεδιασμό και κοινή προκήρυξη από τα δύο κράτη, προκαλεί ερωτήματα κατά πόσο η συγκεκριμένη διαδικασία υπηρέτησε τις αρχές της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης των υποψήφιων οικονομικών φορέων.

Παρότι η συνεργασία μεταξύ κρατών μελών μπορεί να επιφέρει οφέλη κυρίως μέσω της ανταλλαγής τεχνογνωσίας η Υπηρεσία μας

επισημαίνει ότι τέτοιου είδους συμφωνίες δεν μπορεί να λειτουργούν ως μηχανισμός έμμεσης παράκαμψης των διαδικασιών δημοσίων συμβάσεων, με κίνδυνο την ευνοϊκή μεταχείριση συγκεκριμένων οικονομικών φορέων.

Επίσης σημειώνουμε ότι παρόλο που τέτοια προσέγγιση προσδίδει κάποια ταχύτητα στα αρχικά στάδια της υλοποίησης (αφού εφαρμόζεται μία «έτοιμη» λύση), στην πορεία μπορεί να οδηγήσει σε σοβαρή δυσκινησία ή/και δυσανάλογη εξάρτηση αφού η Κυπριακή Δημοκρατία δεν έχει άμεση επαφή με τον ιδιώτη ανάδοχο.

Ζητήματα διαδικασίας και διακυβέρνησης

Η χρονική ακολουθία των ενεργειών, περιλαμβανομένης της έναρξης εργασιών πριν από την υπογραφή του Μνημονίου Συνεργασίας και της Σύμβασης, καθώς και η ολοκλήρωση του ελέγχου νομιμότητας σε μεταγενέστερο στάδιο, δημιουργούν την εντύπωση προκαθορισμένης πορείας υλοποίησης.

Οικονομικές παρατηρήσεις

Στο οικονομικό σκέλος, διαπιστώνεται έλλειψη επαρκούς και τεκμηριωμένης κοστολόγησης κατά το στάδιο σύναψης της Σύμβασης, καθώς και περιορισμένη δυνατότητα αξιολόγησης της οικονομικής αποδοτικότητας του έργου.

Επιφυλάξεις για τη μελλοντική αξιοποίηση

Δεδομένου ότι η Κυπριακή Δημοκρατία θα έχει προσεχώς την υποχρέωση να εφαρμόσει το Ευρωπαϊκό Ψηφιακό Πορτοφόλι, σημειώνουμε την ανησυχία μας κατά πόσο θα καταστεί εφικτό να αξιοποιηθεί η όλη προσπάθεια υλοποίησης (σε χρόνο και χρήμα) του Ψηφιακού Πολίτη επαρκώς.

Ανδρέας Παπακωνσταντίνου
Γενικός Ελεγκτής

Πίνακας Συντομογραφιών

ΓΔ	Γενικός Διευθυντής
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
Ε.Επ.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή
ΚΔ	Κυπριακή Δημοκρατία
Υφυπουργείο	Υφυπουργείο Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής
ΥΨΔ	Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης της Ελλάδας

1. Σύνοψη αποτελεσμάτων ελέγχου

Ο Ψηφιακός Πολίτης αποτελεί έργο της Κυπριακής Δημοκρατίας που εντάσσεται στη στρατηγική ψηφιακού μετασχηματισμού του κράτους και στοχεύει στη δημιουργία μιας ενιαίας, ασφαλούς πλατφόρμας για την παροχή ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών. Οι πολίτες μπορούν να διαθέτουν σε ψηφιακή μορφή επίσημα προσωπικά έγγραφα, όπως η ταυτότητα και η άδεια οδήγησης, να τα χρησιμοποιούν για αξιόπιστη ταυτοποίηση και να έχουν πρόσβαση σε ηλεκτρονικές υπηρεσίες της δημόσιας διοίκησης. Τα εν λόγω έγγραφα μέσω της εφαρμογής Ψηφιακού Πολίτη θα έχουν ακριβώς την ίδια νομική ισχύ και υπόσταση όπως τα αντίστοιχα σε έντυπη μορφή, ωστόσο δεν αποτελούν διεθνή ταξιδιωτικά έγγραφα.

Στον Ψηφιακό Πολίτη ενσωματώνεται η ψηφιακή ταυτότητα του πολίτη και λειτουργεί ως κεντρικό σημείο πρόσβασης σε ένα εν δυνάμει ευρύ φάσμα δημόσιων υπηρεσιών.

Στο παρόν στάδιο, και μέχρι την ετοιμασία της παρούσας Έκθεσης, δηλαδή 15 μήνες σχεδόν μετά, στον Ψηφιακό Πολίτη έχουν περιληφθεί το Δελτίο Ταυτότητας, η Άδεια Οδήγησης, το Πιστοποιητικό Καταλληλότητας Οχήματος και η Κάρτα Φιλάθλου.

Επίσης ο Ψηφιακός Πολίτης προσφέρει διαλειτουργικότητα με την αντίστοιχη εφαρμογή της Ελλάδας κάτι ιδιαίτερα θετικό, με δεδομένο ότι η Ελλάδα αποτελεί το πιο δημοφιλή προορισμό εξωτερικού των Κύπριων.

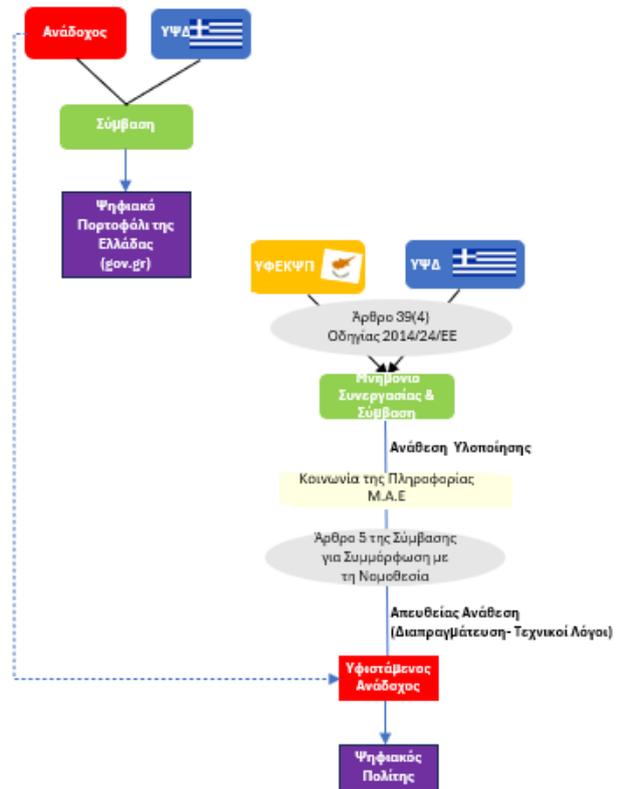
Η Σύμβαση που υπεγράφη μεταξύ του Υφυπουργείου Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής (Υφυπουργείο) και του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης της Ελλάδας (ΥΨΔ) για την υπό αναφορά εφαρμογή είναι διάρκειας 24 μηνών.

1.1 Παρατηρήσεις σχετικά με τη Διαδικασία Ανάθεσης και Υλοποίησης του Έργου

1.1.1 Απευθείας Ανάθεση

Η Σύμβαση που υπογράφηκε μεταξύ Υφυπουργείου και ΥΨΔ, οδήγησε σε υλοποίηση του «Ψηφιακού Πολίτη» με απευθείας ανάθεση στον υφιστάμενο Ανάδοχο που υλοποίησε το ελληνικό GOV.GR Wallet για το ΥΨΔ.

Το Υφυπουργείο υπέγραψε σε πρώτη φάση Μνημόνιο Συνεργασίας και στη συνέχεια Σύμβαση με το ΥΨΔ χωρίς διαγωνιστική διαδικασία, κάνοντας χρήση του Άρθρου 39(4) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, που αφορά συμβάσεις μεταξύ αρχών διαφορετικών κρατών μελών. Μετά την υπογραφή του πιο πάνω Μνημονίου και της σχετικής Σύμβασης, η υλοποίηση του έργου ανατέθηκε από το ΥΨΔ απευθείας στον ίδιο ιδιώτη ανάδοχο που υλοποίησε το αντίστοιχο έργο (gov.gr wallet) στην Ελλάδα, μέσω διαδικασίας διαπραγμάτευσης.

Εικόνα 1: Διαδικασία που ακολουθήθηκε για την υπογραφή της Σύμβασης

Χωρίς να υπάρχει από την Υπηρεσία μας δυνατότητα ελέγχου των διαδικασιών ανάθεσης από την Ελληνική Δημοκρατία στο συγκεκριμένο ανάδοχο, εκφράζεται ο προβληματισμός ως προς το κατά πόσο η συγκεκριμένη διαδικασία υπηρετεί πλήρως τις αρχές διαφάνειας και ίσης μεταχείρισης των οικονομικών φορέων αφού δεν έγιναν έγκαιρα ενέργειες για συνεργασία των δύο κρατών.

Η Υπηρεσία μας αναγνωρίζει ότι η συνεργασία μεταξύ κρατών μπορεί να επιφέρει σημαντικά οφέλη. Ωστόσο, είναι απαραίτητο να τηρούνται πάντα οι αρχές της ίσης μεταχείρισης των οικονομικών φορέων και της διαφάνειας. Στην προκειμένη περίπτωση, κατά την άποψη μας, η βέλτιστη πρακτική θα ήταν η επιλογή ανάθεσης της κοινής εφαρμογής σε έναν οικονομικό φορέα να είχε αποτελέσει σαφή στρατηγική απόφαση εξαρχής, με κοινό σχεδιασμό των δύο κρατών και πριν η Ελλάδα προχωρήσει σε ξεχωριστό διαγωνισμό για το εθνικό της πορτοφόλι. Με αυτόν τον τρόπο, η προκήρυξη θα αφορούσε την ανάπτυξη της εφαρμογής και για τις δύο αναθέτουσες αρχές, το ΥΨΔ και το Υφυπουργείο, εξασφαλίζοντας έτσι τη διαφάνεια και επιπλέον διασφαλίζοντας ότι οι οικονομικοί φορείς θα γνώριζαν εξαρχής το συνολικό μέγεθος και αντικείμενο του έργου. Το γεγονός αυτό θα ενίσχυε την ίση μεταχείριση των οικονομικών φορέων και τον υγιή ανταγωνισμό, με όλα τα συνεπακόλουθα από αυτό οφέλη για τις αναθέτουσες αρχές.

Εν ολίγοις, η Υπηρεσία μας εκφράζει την ανησυχία γενικότερα, να μην εξελιχθούν τέτοιου είδους διακρατικές συμφωνίες ως «έξυπνοι» τρόποι παράκαμψης των διαδικασιών που προβλέπονται για δημόσιες συμβάσεις. Χωρίς να αναιρείται βέβαια η δυνατότητα επιλογής εκτέλεσης έργων μέσω διακρατικών συμφωνιών, εντούτοις για να υπάρχει ευθυγράμμιση με τις βασικές αρχές που υπηρετούν οι διαδικασίες δημόσιων συμβάσεων, ενδείκνυται οι διακρατικοί σχεδιασμοί να περιλαμβάνονται εξ αρχής εντός των εγγράφων προσφορών, ώστε όλοι οι οικονομικοί φορείς να γνωρίζουν εκ των προτέρων το σύνολο του έργου (π.χ. υλοποίηση σε δύο κράτη μέλη) ώστε να αποφεύγεται, σε μεταγενέστερο στάδιο, η οποιαδήποτε ευνοϊκή μεταχείριση ενός οικονομικού φορέα.

1.1.2 Ο έλεγχος νομιμότητας έγινε μετά την έναρξη των εργασιών και λίγο πριν την υπογραφή της σύμβασης

Η νομιμότητα της διαδικασίας, που αρχικά βασιζόταν στο άρθρο 12(4) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, εξετάστηκε μετά τις επιφυλάξεις της Υπηρεσίας μας οι οποίες είχαν εκφραστεί στη βάση προηγούμενης σχετικής απόφασης του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με την οποία, η συνεργασία μεταξύ αναθετουσών αρχών δεν πρέπει, σύμφωνα με την αρχή της ίσης μεταχείρισης, να έχει ως αποτέλεσμα να φέρει μια ιδιωτική επιχείρηση σε πλεονεκτική θέση έναντι των ανταγωνιστών της, και η νομική βάση στην οποία στηρίχθηκε τροποποιήθηκε ένα μήνα πριν την τελική υπογραφή της Σύμβασης.

Το Υφυπουργείο ζήτησε γνωμάτευση από τη Νομική Υπηρεσία, η οποία ζήτησε επιπλέον διευκρινίσεις, όπως για την έμμεση αντιπαροχή σε τρίτους μέσω του ΥΨΔ. Η τελική γνωμάτευση δόθηκε με επιστολή της Νομικής Υπηρεσίας τρεις μέρες πριν την υπογραφή της Σύμβασης, με την οποία έκρινε τελικά ως καταλληλότερη νομική βάση το άρθρο 39(4) της ίδιας Οδηγίας, που επιτρέπει διακρατική συνεργασία μεταξύ αναθετουσών αρχών. Η πολύ μικρή περίοδος μεταξύ γνωμάτευσης της Νομικής Υπηρεσίας και της υπογραφής της Σύμβασης, δημιουργεί την εντύπωση ότι η πορεία υλοποίησης ήταν προκαθορισμένη.

Εικόνα 2 Σημαντικά Ορόσημα έργου «Ψηφιακός Πολίτης»

1.1.3 Νομικές ανησυχίες και ασάφειες στη Σύμβαση

Η Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας, με την πιο πάνω γνωμάτευση της επεσήμανε επίσης ότι η Σύμβαση μεταξύ του Υφυπουργείου και του ΥΨΔ παρουσιάζει νομικές ανησυχίες που μπορεί να επηρεάσουν τα συμφέροντα της Κυπριακής Δημοκρατίας (ΚΔ). Οι εν λόγω ανησυχίες αφορούν τη σιωπηρή αποδοχή των παραδοτέων μετά από 20 ημέρες, που σημαίνει ότι τα παραδοτέα του ΥΨΔ θεωρούνται αποδεκτά από το Υφυπουργείο αν δεν υπάρξει στο εν λόγω χρονικό διάστημα αντίρρηση, περιορίζει την ευθύνη των δύο μερών καθώς το ΥΨΔ δεν θεωρείται υπεύθυνο για προβλήματα μετά την παρέλευση της πιο πάνω προθεσμίας, ενώ οι τυχόν αξιώσεις αποζημίωσης διεκδικούνται μέσω διαδικασιών και δικαστηρίων της Ελλάδας γεγονός το οποίο αυξάνει το κόστος και τις δυσκολίες ελέγχου.

Πέραν των πιο πάνω νομικών ανησυχιών της Νομικής Υπηρεσίας, η Σύμβαση παρουσιάζει κατά την άποψη μας ορισμένες ασάφειες εφόσον σε αυτή δεν διευκρινιζόταν ρητά αν τα ποσά περιλαμβάνουν ΦΠΑ (που εφαρμόζεται στην κάθε χώρα με διαφορετικό συντελεστή).

Τέλος, η πρόβλεψη για το κόστος διαλειτουργικότητας με το Gov.gr Wallet παραμένει ασαφής, αυξάνοντας τον κίνδυνο επιπλέον εξόδων.

1.1.4 Έναρξη εργασιών πριν από την υπογραφή του Μνημονίου

Παρά το γεγονός ότι το Μνημόνιο Συνεργασίας με την Ελλάδα υπογράφηκε τον Ιούνιο 2024 και η επίσημη Σύμβαση τον Οκτώβριο 2024, στοιχεία από την αλληλογραφία που εντοπίσαμε στο ηλεκτρονικό σύστημα αρχειοθέτησης του Υφυπουργείου δείχνουν ότι

Εικόνα 2 Χρονικό Σημείο Έναρξης Εργασιών υλοποίησης "Ψηφιακού Πολίτη"

οι εργασίες για τον «Ψηφιακό Πολίτη» είχαν ξεκινήσει ήδη από τον Μάρτιο 2024. Αυτό εγείρει ερωτήματα σχετικά με τη διαφάνεια της διαδικασίας, και ενισχύει την εντύπωση (βλ. 1.1.2) ότι η πορεία υλοποίησης ήταν προκαθορισμένη.

1.1.5 Διαλειτουργικότητα εφαρμογών Ελλάδας και Κύπρου

Η διαλειτουργικότητα χρησιμοποιήθηκε, αρχικά, ως λόγος για την εξαίρεση από τις διαδικασίες των Δημοσίων Συμβάσεων, κάτι που τεχνικά δεν δικαιολογείται κατά την άποψη μας εφόσον θα μπορούσε να ενσωματωθεί ως απαραίτητος όρος ή κριτήριο σε ανοικτό διαγωνισμό, διασφαλίζοντας έτσι τη διαφάνεια και την ίση μεταχείριση των οικονομικών φορέων.

1.2 Παρατηρήσεις σχετικά με το Οικονομικό Μέρος της Σύμβασης

Κατά τον έλεγχο του Οικονομικού μέρους της Σύμβασης μεταξύ Υφυπουργείου και ΥΨΔ, παρατηρήθηκε έλλειψη αναλυτικής εκτίμησης κόστους και λεπτομερούς κοστολόγησης για τις επιμέρους δραστηριότητες, γεγονός το οποίο δημιουργεί αβεβαιότητα και ερωτηματικά σχετικά με την αντικειμενικότητα και λογικότητα του συμφωνημένου κόστους.

Το ίδιο ισχύει, κατά την άποψη μας, και για την ένταξη στην εν λόγω Σύμβαση του κόστους που θα καταβάλει το ΥΨΔ (€200.000) σε τρίτο Ανάδοχο για να προσθέσει επιπλέον λειτουργικότητα στο δικό του «gov.gr wallet», για την οποία το Υφυπουργείο θα παρέχει αποκλειστικά μόνο τεχνογνωσία.

1.2.1 Έλλειψη διαφάνειας στο κόστος της Σύμβασης

Το συνολικό κόστος της Σύμβασης ανέρχεται σε €1,7 εκατ. (€1,5 εκατ. από την Κύπρο για τη δημιουργία της εφαρμογής του Ψηφιακού Πολίτη και €200.000 από την Ελλάδα για την ενσωμάτωση ηλεκτρονικής υπογραφής και ταυτότητας στο υφιστάμενο τους ηλεκτρονικό πορτοφόλι «gov.gr wallet», όπου η Κύπρος θα παρέχει την τεχνογνωσία). Ωστόσο, για το ποσό του €1,5 εκατ. το οποίο θα καταβάλει η Κύπρος καθώς και για τις επιμέρους δραστηριότητες δεν υπήρχε εκτίμηση κόστους ή λεπτομερής κοστολόγηση κατά την υπογραφή της Σύμβασης.

Εικόνα 3: Κατανομή κόστους σύμβασης Ελλάδας - Κύπρου

Σύμφωνα με το Υφυπουργείο, η διαδικασία που ακολουθείται στο στάδιο της υλοποίησης διασφαλίζει τη διαφάνεια και την ύπαρξη υγιούς ανταγωνισμού ως προς το κόστος, καθώς για κάθε περίοδο του έργου ετοιμάζονται έγγραφα διαγωνισμού που περιγράφουν αναλυτικά το αντικείμενο της σύμβασης και την εκτιμώμενη αξία της, ενώ μετά την ολοκλήρωση των διαγωνισμών το Υφυπουργείο ενημερώνεται για κάθε σύμβαση που υπογράφεται και για το ποσό κατακύρωσης. Επιπλέον, υπάρχει μηχανισμός επιστροφής ποσού στην ΚΔ, εάν το συνολικό πραγματικό κόστος των συμβάσεων, είναι χαμηλότερο από το συνολικό ποσό που καταβλήθηκε από το Υφυπουργείο.

Ωστόσο, κατά την άποψη της Υπηρεσίας μας, η διαδικασία αυτή δεν αναιρεί το γεγονός ότι το συνολικό κόστος των €1,5 εκατ. συμφωνήθηκε χωρίς την εκ των προτέρων κοστολόγηση και τεκμηρίωση.

1.2.2 Ζητήματα διαφάνειας και αξιολόγησης κόστους: Η έλλειψη στοιχείων για το κόστος ανάπτυξης του «gov.gr wallet» στην Ελλάδα καθιστά δύσκολη την εκτίμηση του πραγματικού οικονομικού οφέλους για την Κύπρο μέσω της υπό αναφορά διαδικασίας, η οποία θα καταβάλει έως €1,5 εκατ. για την εφαρμογή «Ψηφιακός Πολίτης».

Σύμφωνα με το Υφυπουργείο, για την ανάπτυξη της εν λόγω εφαρμογής απαιτείτο μόνο παραμετροποίηση, ενώ στο κόστος περιλαμβάνονται το κόστος των υποδομών, τις άδειες χρήσης, τη συντήρηση της εφαρμογής, καθώς και την υποστήριξη των χρηστών, το οποίο μεταξύ άλλων περιλαμβάνει και την πλατφόρμα επικοινωνίας των προβλημάτων από τους χρήστες.

Παρατηρούμε ωστόσο ότι το Υφυπουργείο δεν εξασφάλισε ακριβή στοιχεία για το κόστος του ελληνικού έργου, ώστε να συγκρίνει το μέρος της εργασίας που αφορά την ίδια λειτουργικότητα με

αυτήν του «Ψηφιακού Πολίτη» της Κύπρου, δεδομένου ότι το έργο της Ελλάδας ενδεχομένως να αφορούσε σε μεγαλύτερο εύρος λειτουργιών. Ως αποτέλεσμα, δεν αξιολογήθηκε εξ' αρχής κατά πόσο το κόστος για την Κύπρο είναι λογικό, κάτι το οποίο θα έπρεπε κατά την άποψη μας να είχε γίνει πριν από την υπογραφή του Μνημονίου από το Υφυπουργείο ή, έστω πριν την υπογραφή της Σύμβασης.

1.3 Παρατηρήσεις σχετικά με το χώρο φιλοξενίας της εφαρμογής

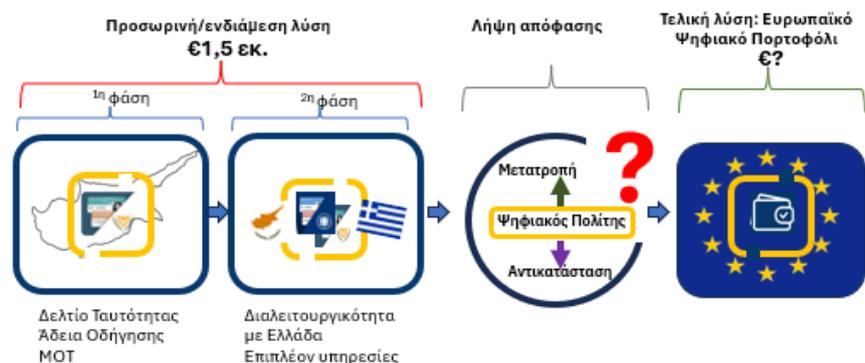
Η υλοποίηση του «Ψηφιακού Πολίτη» ανατέθηκε απευθείας στον ίδιο ανάδοχο που ανέπτυξε την αντίστοιχη εφαρμογή στην Ελλάδα, καθορίζοντας εκ των πραγμάτων τη φιλοξενία της εφαρμογής στο ίδιο υπολογιστικό νέφος, χωρίς να έχει προηγηθεί αξιολόγηση από το Υφυπουργείο για την καταλληλότερη επιλογή φιλοξενίας, σύμφωνα με τις πολιτικές του για το είδος των δεδομένων που διαχειρίζεται και τις απαιτήσεις ασφάλειας και προστασίας προσωπικών δεδομένων. Επιπλέον, η τεχνική εποπτεία ασκείται από την Ελλάδα, ενώ το Υφυπουργείο λαμβάνει μόνο τα αποτελέσματα των ελέγχων γεγονός που δεν διασφαλίζει πλήρη τεχνική εποπτεία και ευθύνη της κυπριακής πλευράς για την κρίσιμη κρατική ψηφιακή υποδομή. Στην έλλειψη διαφάνειας περιλαμβάνεται και το ότι δεν υπάρχουν στοιχεία για το κόστος φιλοξενίας.

Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με την απάντηση του Υφυπουργείου, η εφαρμογή φιλοξενείται σε κέντρο δεδομένων της ΕΕ (Azure), για το οποίο έχουν διενεργηθεί έλεγχοι ασφάλειας και ετοιμάστηκε Έκθεση Εκτίμησης Αντικτύπου, γεγονός που τεκμηριώνει συμμόρφωση με πρότυπα ασφάλειας και προστασίας δεδομένων. Ωστόσο, δεν μας έχει αποσταλεί τεκμηρίωση ότι προηγήθηκε αξιολόγηση της καταλληλότερης επιλογής φιλοξενίας, ούτε ότι η σχετική απόφαση λήφθηκε με βάση τα ίδια κριτήρια που εφαρμόζονται σε άλλα κρατικά συστήματα (π.χ. το σύστημα eProcurement του Γενικού Λογιστηρίου της Κυπριακής Δημοκρατίας για τις δημόσιες συμβάσεις).

1.4 Παρατηρήσεις σχετικά με τη στρατηγική για το Ευρωπαϊκό Ψηφιακό Πορτοφόλι

Το Υφυπουργείο ξεκίνησε την προσπάθεια με το «Εθνικό Πορτοφόλι» (το οποίο τελικά εγκαταλείφθηκε με ότι αυτό συνεπάγεται σε χρόνο και κόστος), τώρα εφαρμόζει το Ψηφιακό Πολίτη (σε στάδια) και στο άμεσο μέλλον θα πρέπει να υλοποιήσει τον Ευρωπαϊκό Ψηφιακό Πολίτη.

Εύλογα τίθεται επομένως το ερώτημα κατά πόσο οι ενέργειες που γίνονται σήμερα όσον αφορά στον Ψηφιακό Πολίτη θα αποτελέσουν χρήσιμο όχημα για τη μετάβαση στο Ευρωπαϊκό Ψηφιακό

Εικόνα 4: Διαδρομή προς τον τελικό στόχο που είναι η υιοθέτηση του Ευρωπαϊκού

Πορτοφόλι, ή θα πρέπει η προσπάθεια για το Ευρωπαϊκό Ψηφιακό Πορτοφόλι ουσιαστικά να ξεκινήσει από την αρχή.

Το Υφυπουργείο εκφράζει την πεποίθηση ότι το Ευρωπαϊκό Ψηφιακό Πορτοφόλι δεν θα αναιρέσει τη χρησιμότητα του Ψηφιακού Πολίτη, και πιο συγκεκριμένα τη χρησιμότητα του για διάφορα έγγραφα σε εθνικό μόνο επίπεδο, όπως το ΜΟΤ, την κάρτα φιλάθλου και εισιτήρια αγώνων.

1.5 Πρόσθετες Δαπάνες για το Έργο

Το τελικό συνολικό κόστος υλοποίησης του έργου «Ψηφιακός Πολίτης» αναμένεται να υπερβεί το μέγιστο ποσό των €1,5 εκ που αφορά στην υπό εξέταση Σύμβαση, καθώς περιλαμβάνει πρόσθετες δαπάνες, όπως €156.000 για διαχείριση έργου από ιδιωτική εταιρεία, €3.200 για διασύνδεση της εφαρμογής με το Τμήμα Οδικών Μεταφορών, €267.832 για προωθητικές εκστρατείες και €12.503 για προμήθεια QR-Code Scanners για τα Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολίτη (ΚΕΠ) / Κέντρα Πολίτη (ΚΕΠΟ). Αυτά τα κόστη δεν ελέγχθηκαν περαιτέρω, καθώς δεν αποτελούν αντικείμενο του παρόντος ελέγχου.

1.6 Άλλες Παρατηρήσεις

Σημειώνουμε επίσης τον προβληματισμό της Υπηρεσίας μας όσο αφορά στη μελλοντική ανάπτυξη του συγκεκριμένου έργου αφού για μελλοντική επέκταση (π.χ. ενσωμάτωση νέων πιστοποιητικών), προσαρμογή και συντήρηση του λογισμικού θα απαιτηθεί η συμμετοχή των ίδιων τρίτων μερών (υπεργολάβων), κάτι που δημιουργεί μια περιπλοκότητα με τα συνεπακόλουθα τυχόν προβλήματα.

Από την άλλη σημειώνεται ως θετικό σημείο ότι στα έγγραφα της Σύμβασης έχει ενσωματωθεί όρος που προβλέπει την υποχρέωση παράδοσης του πηγαίου κώδικα από το ΥΨΔ στο Υφυπουργείο σε περίπτωση τερματισμού ή λήξης της συμφωνίας. Αυτός ο όρος έχει σκοπό να παρέχει τη δυνατότητα, εάν το Υφυπουργείο αποφασίσει να προχωρήσει σε διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων για μελλοντική ανάπτυξη ή συντήρηση, οι ενδιαφερόμενοι οικονομικοί φορείς να έχουν διαφανή και ισότιμη πρόσβαση στον κώδικα, χωρίς να υπάρχουν διακρίσεις.

Ωστόσο, η ύπαρξη της εν λόγω πρόνοιας δεν αναιρεί τις επιφυλάξεις που παρουσιάζονται στην παρούσα Έκθεση αναφορικά με τη διαδικασία που ακολουθήθηκε κατά την αρχική ανάθεση και τη δημιουργία πλεονεκτικής θέσης υπέρ του υφιστάμενου αναδόχου.

2. Εισαγωγή

2.1 Κύριες πληροφορίες για ελεγχόμενο φορέα

Το Υφυπουργείο ιδρύθηκε στις 21.2.2020, δυνάμει του περί της Ίδρυσης Υφυπουργείου Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής και Διορισμού Υφυπουργού Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής παρά τω Προέδρω και Συναφών Θεμάτων Νόμου (Ν.14(Ι)/2020).

Στο Υφυπουργείο υπάρχουν τρεις Διευθύνσεις, η Διεύθυνση Ψηφιακής Πολιτικής και Επικοινωνιών, η Διεύθυνση Έρευνας και Καινοτομίας και η Διεύθυνση Κυβερνοασφάλειας. Επίσης, στο Υφυπουργείο υπάγονται, από 1.3.2020, δύο Τμήματα, το Τμήμα Υπηρεσιών Πληροφορικής και το Τμήμα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών.

Βασικός σκοπός του Υφυπουργείου είναι η δημιουργία ενός σύγχρονου, λειτουργικού και φιλικού προς τον πολίτη Κράτους και μίας δυναμικής ψηφιακής οικονομίας, όπου κάθε πολίτης και κάθε επιχείρηση θα ευδοκούν και θα ευημερούν. Παράλληλα, κύριο μέλημα του Υφυπουργείου αποτελεί η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και η ενδυνάμωση της θέσης και της φωνής της Κύπρου, σε καίρια ζητήματα στα κέντρα λήψης αποφάσεων στον Ευρωπαϊκό και διεθνή χώρο.

Περισσότερες πληροφορίες αναφορικά με τον ελεγχόμενο φορέα είναι διαθέσιμες στον ακόλουθο σύνδεσμο: <https://www.gov.cy/dmrid/>

2.2 Σκοπός του ελέγχου

Σκοπός του παρόντος τεχνικού ελέγχου είναι η εξακρίβωση και αξιολόγηση της συμμόρφωσης του Υφυπουργείου προς το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τις Δημόσιες Συμβάσεις, καθώς και η εξέταση της συμμόρφωσης των ενεργειών του προς τις αρχές της νομιμότητας και της χρηστής διοίκησης. Συγκεκριμένα, εξετάζονται οι διαδικασίες που ακολούθησε το Υφυπουργείο για την υλοποίηση του «Ψηφιακού Πολίτη».

3. Ανάλυση ευρημάτων και συστάσεις

Τι είναι η εφαρμογή Ψηφιακός Πολίτης

Ο “Ψηφιακός Πολίτης” είναι η επίσημη εφαρμογή για κινητές συσκευές (mobile application) της Κυπριακής Κυβέρνησης, μέσω της οποίας ο πολίτης μπορεί να δημιουργήσει και να διατηρεί σε ψηφιακή μορφή επίσημα έγγραφα πλήρως ισάξια με τα έντυπα έγγραφα, για κάθε νόμιμη χρήση εντός της ΚΔ. Σημειώνεται ότι τα ψηφιακά έγγραφα που δημιουργούνται μέσω της εφαρμογής δεν αποτελούν διεθνή ταξιδιωτικά έγγραφα.

Από τις 5 Δεκεμβρίου 2024, η εφαρμογή «Ψηφιακός Πολίτης» διατίθεται στις πλατφόρμες διαδικτύου Google Play και Apple Store. Στην παρούσα φάση, οι πολίτες μπορούν να εκδώσουν και να αποθηκεύσουν στην εφαρμογή το Δελτίο Ταυτότητας, την Άδεια Οδήγησης, το Πιστοποιητικό Καταλληλότητας Οχήματος (ΜΟΤ) και την Κάρτα Φιλάθλου.

Θέμα: Από το Ψηφιακό Πορτοφόλι στον Ψηφιακό Πολίτη

Η προσπάθεια για την υλοποίηση του Εθνικού Πορτοφολιού της Κύπρου δεν τελεσφόρησε, καθώς το Υφυπουργείο ανέθεσε προφορικά και χωρίς τις προβλεπόμενες διαδικασίες τη δημιουργία του σε ιδιωτικές εταιρείες και το Πανεπιστήμιο Κύπρου. Η Ελεγκτική Υπηρεσία είχε εντοπίσει απευθείας αναθέσεις, αδιαφανείς διαδικασίες και ένα ενδεχόμενο οικονομικό βάρος για το δημόσιο, το οποίο εκτιμάται σε €1.373.544 + ΦΠΑ. Αυτό το ποσό αφορά πληρωμές που διεκδικούν οι συγκεκριμένες εταιρείες μέσω των δικηγόρων τους, για εργασίες που, όπως ισχυρίζονται, είχαν εκτελέσει. Επίσης, η συμμετοχή της Κύπρου σε συγχρηματοδοτούμενο Ευρωπαϊκό έργο διακόπηκε, καθώς η χώρα δεν τήρησε τις προβλεπόμενες διαδικασίες, ως αναλυτικά καταγράφηκαν στην προηγούμενη σχετική με το θέμα Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας με αρ. ΥΦΕΚΨΠ/02/2024.

Στη συνέχεια το Υφυπουργείο προχώρησε στην ανάπτυξη της εφαρμογής του “Ψηφιακού Πολίτη”, μέσω Σύμβασης η οποία υπογράφηκε μεταξύ του Υφυπουργείου και του ΥΨΔ της Ελλάδας με συνολικό κόστος μέχρι €1,5 εκατ. για την κυπριακή πλευρά και μέχρι €200.000 για την ελληνική. Ωστόσο, παρόλο που η Σύμβαση υπογράφηκε μεταξύ των προαναφερόμενων δυο μερών, η υλοποίηση γίνεται από τον ίδιο ανάδοχο (ιδιώτη) που υλοποίησε το αντίστοιχο έργο στην Ελλάδα το οποίο ονομάζεται “gov.gr wallet”. Αυτό σημαίνει ότι το Υφυπουργείο, αν και θα καταβάλει το συμφωνημένο ποσό στο ΥΨΔ της Ελλάδας, στην πράξη τα χρήματα θα καταλήξουν στην ιδιωτική εταιρεία που θα υλοποιήσει το έργο.

Σημειώνεται ότι, εκτός από το ποσό των €1,5 εκ (μέγιστο) που έχει συμφωνηθεί να καταβληθεί στο ΥΨΔ για την υλοποίηση του «Ψηφιακού Πολίτη», το συνολικό κόστος του έργου είναι μεγαλύτερο καθώς περιλαμβάνει και σειρά πρόσθετων δαπανών. Συγκεκριμένα, περιλαμβάνονται έξοδα διαχείρισης του έργου, τα οποία έχουν ανατεθεί σε ιδιωτική εταιρεία με κόστος €156.000, καθώς και δαπάνη €3.200 για τη διασύνδεση με το Τμήμα Οδικών Μεταφορών. Επιπλέον, σημαντικό ποσό ύψους €267.832 έχει ήδη δαπανηθεί μέχρι τον Μάιο του 2025 για την ενημέρωση του κοινού μέσω

προωθητικών εκστρατειών, οι οποίες συνεχίζονται με κάθε νέα υπηρεσία/πιστοποιητικό που προστίθεται στον Ψηφιακό Πολίτη. Τέλος, περιλαμβάνεται και το κόστος ύψους €12.503,57 για την προμήθεια συσκευών QR-Code Barcode Scanners για τις ανάγκες των ΚΕΠ/ΚΕΠΟ . Αυτά τα κόστη δεν ελέγχθηκαν περαιτέρω, καθώς δεν αποτελούν αντικείμενο του παρόντος ελέγχου.

Θέμα: Πορεία Υλοποίησης του Έργου «Ψηφιακός Πολίτης»: Στάδια και Συμφωνίες

Η πορεία υλοποίησης του έργου χαρακτηρίζεται από βασικά στάδια και ορόσημα, τα οποία αναφέρονται παρακάτω:

◆ Ανακοίνωση του Έργου του «Ψηφιακού Πολίτη» (29 Ιανουαρίου 2024)

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ανακοίνωσε ότι «εντός του 2024 θα τεθεί σε λειτουργία η εφαρμογή «Ψηφιακός Πολίτης», που θα συγκεντρώνει όλες τις ψηφιακές υπηρεσίες του κράτους». Στην αρχική φάση, ανέφερε, θα υποστηρίζει ηλεκτρονική υπογραφή και ταυτότητα, επιτρέποντας την ηλεκτρονική υποβολή αιτήσεων και την έκδοση εγγράφων, ενώ θα ψηφιοποιηθούν έγγραφα όπως η άδεια οδήγησης και η βιομετρική ταυτότητα.

◆ Υπογραφή Μνημονίου Συνεργασίας (19 Ιουνίου 2024)

Υπογράφηκε στην Αθήνα μεταξύ του Υφυπουργείου και του ΥΨΔ της Ελλάδας. Το Μνημόνιο στοχεύει στη συνεργασία για την ανάπτυξη και υλοποίηση της εφαρμογής «Ψηφιακός Πολίτης», ενώ ο κύριος σκοπός είναι η αμοιβαία αναγνώριση των ψηφιακών εγγράφων και εφαρμογών ανάμεσα στο “gov.gr wallet” και τον «Ψηφιακό Πολίτη» μεταξύ των δυο χωρών.

◆ Υπογραφή Σύμβασης (21 Οκτωβρίου 2024)

Το τελικό στάδιο της διαδικασίας περιλάμβανε την υπογραφή Σύμβασης μεταξύ του Υφυπουργείου και του ΥΨΔ της Ελλάδας, η οποία καθορίζει τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των δύο μερών σε σχέση με το αντικείμενο του Μνημονίου.

Η Σύμβαση, περιλαμβάνει συνοπτικά τα εξής και έχει συνολική διάρκεια 24 μήνες:

Περίοδος	Κόστος (€)	Δράσεις / Υπηρεσίες	Φορέας Υλοποίησης
A	750.000 (μέγιστο, καταβλητέο από Υφυπουργείο)	Εξασφάλιση υπηρεσιών για τη δημιουργία/υλοποίηση/παραμετροποίηση: α. της εφαρμογής «Ψηφιακός Πολίτης» στο επίπεδο ανάπτυξης της αντίστοιχης ελληνικής εφαρμογής. β. της πλατφόρμας υποστήριξης χρηστών συμπεριλαμβανομένης και της εκπαίδευσης των διαχειριστών και χρηστών υποστήριξης στη χρήση και διαχείριση της εφαρμογής «Ψηφιακός Πολίτης» και της πλατφόρμας υποστήριξης. γ. της υπηρεσίας επαλήθευσης εγγράφων	Κοινωνία της Πληροφορίας Μ.Α.Ε
B	Πρόσθετα 750.000 (μέγιστο, καταβλητέο από Υφυπουργείο)	α. Εξασφάλιση υπηρεσιών διαλειτουργικότητας για να διασφαλιστεί η αμοιβαία αναγνώριση των ψηφιακών εγγράφων. β. Εξασφάλιση υπηρεσιών συντήρησης/υποστήριξης της εφαρμογής γ. Εξασφάλιση υπηρεσιών για την προσθήκη νέων πιστοποιητικών/υπηρεσιών στην εφαρμογή «Ψηφιακός Πολίτης».	Κοινωνία της Πληροφορίας Μ.Α.Ε
Γ	200.000 (μέγιστο, καταβλητέο από Υπουργείο Ελλάδας)	Παροχή τεχνογνωσίας από CY-eID για ενσωμάτωση στο gov.gr Wallet ηλεκτρονικής υπογραφής και ηλεκτρονικής ταυτότητας ώστε οι πολίτες να μπορούν να υπογράψουν έγγραφα ηλεκτρονικά μέσω του gov.gr Wallet.	Κοινωνία της Πληροφορίας Μ.Α.Ε

Πίνακας 1: Κόστη, Δράσεις και Φορείς Υλοποίησης για την Εφαρμογή «Ψηφιακός Πολίτης»

Ρόλος του Φορέα Υλοποίησης¹ «Κοινωνία της Πληροφορίας Μ.Α.Ε.»

Ο ρόλος της «Κοινωνίας της Πληροφορίας Μ.Α.Ε.» είναι η πλήρης υλοποίηση του έργου για λογαριασμό του ΥΨΔ. Περιλαμβάνει τον σχεδιασμό, την οργάνωση, τη διενέργεια διαγωνισμών, την υπογραφή συμβάσεων, την παρακολούθηση και παραλαβή των παραδοτέων.

Θέμα: Έναρξη εργασιών υλοποίησης του Έργου «Ψηφιακός Πολίτης» πριν την υπογραφή του Μνημονίου και της Σύμβασης

Το Μνημόνιο Συνεργασίας με την Ελλάδα υπογράφηκε τον Ιούνιο 2024 και η επίσημη Σύμβαση τον Οκτώβριο 2024. Ωστόσο, στοιχεία από την αλληλογραφία που εντοπίσαμε στο ηλεκτρονικό σύστημα αρχειοθέτησης του Υφυπουργείου δείχνουν ότι οι εργασίες υλοποίησης για τον «Ψηφιακό Πολίτη» είχαν ξεκινήσει ήδη από τον Μάρτιο 2024. Αυτό υποδηλώνει ότι ο σχεδιασμός του έργου είχε δρομολογηθεί πολύ πριν από την επίσημη υπογραφή του Μνημονίου, με τα εμπλεκόμενα μέρη, στελέχη του Υφυπουργείου και του ΥΨΔ της Ελλάδας, να είχαν ήδη προχωρήσει στη μεταξύ τους συνεργασία. Επιπλέον, φαίνεται ότι είχαν ήδη γίνει επαφές με την ομάδα υλοποίησης, καθώς είχε καταρτιστεί ένα πλάνο έργου με λεπτομερή χρονοδιαγράμματα για κάθε φάση ή δραστηριότητα. Το πλάνο υλοποίησης ξεκίνησε με εργασίες από τον Φεβρουάριο του 2024 και εκτάθηκε μέχρι τον Αύγουστο του 2024, περιλαμβάνοντας συγκεκριμένες τεχνικές λεπτομέρειες για την υλοποίηση.

Συγκεκριμένα, στο πιο πάνω Πλάνο Έργου, στο μέρος που αφορά την Τεχνική Υλοποίηση με ημερομηνία έναρξης την 1η Απριλίου 2024, περιλαμβάνονταν οι εξής φάσεις: Αρχιτεκτονική/API/Συνδεσιμότητα, Υλοποίηση Κόμβου Διαλειτουργικότητας, Ανάπτυξη Εφαρμογής για Κινητές Συσκευές (Mobile App), Παροχή Τεχνικής Υποστήριξης (Support) και η φάση Go-Live. Η τελευταία φάση, η οποία αφορούσε τους τελικούς ελέγχους και την οριστική μετάβαση σε παραγωγικό περιβάλλον (Final Go-Live), είχε προγραμματιστεί για την εβδομάδα που ξεκινά στις 2 Σεπτεμβρίου 2024.

Σύμφωνα με το πιο πάνω πλάνο, η Τεχνική Υλοποίηση θα διαρκούσε περίπου πέντε μήνες. Το πλάνο συνοδευόταν από επικαιροποιημένο έγγραφο κατάστασης (status report), που κατέγραφε την πρόοδο κάθε φάσης όπως ίσχυε στις 25 Απριλίου 2024. Από αυτό φαινόταν ότι κάποιες εργασίες είχαν ήδη ολοκληρωθεί, άλλες ήταν σε εξέλιξη (π.χ. η παράδοση των αρχικών οθονών της κυπριακής έκδοσης της εφαρμογής «Ψηφιακός Πολίτης»), ενώ ορισμένες εκκρεμούσαν.

Επίσης, από την σχετική αλληλογραφία προκύπτει ότι μέχρι τον Ιούνιο 2024, οι εργασίες για την ετοιμασία των προδιαγραφών των διασυνδέσεων της εφαρμογής με άλλα συστήματα όπως το ΤΟΜ, το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης (ΤΠΑΜ και η Κάρτα Φιλάθλου, βρίσκονταν σε προχωρημένο στάδιο.

¹ Η Κοινωνία της Πληροφορίας Μ.Α.Ε. είναι ο κεντρικός κόμβος σχεδιασμού, ανάπτυξης και υλοποίησης των έργων Πληροφορικής και Επικοινωνιών του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης στον Δημόσιο Τομέα της Ελλάδας.

Τελικά, η εφαρμογή «Ψηφιακός Πολίτης» δεν τέθηκε σε λειτουργία στις 6 Σεπτεμβρίου 2024 όπως είχε αρχικά προβλεφθεί, αλλά στις 5 Δεκεμβρίου 2024, δηλαδή με καθυστέρηση, σύμφωνα με το αρχικό πλάνο, τριών μηνών.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο αρχικός σχεδιασμός που αφορούσε μόνο την τεχνική υλοποίηση του Ψηφιακού Πολίτη ήταν περίπου πέντε μήνες και υπολογίζοντας ότι υπήρξε καθυστέρηση διάρκειας τριών μηνών, προκύπτει ότι χρειάστηκαν για το έργο τουλάχιστον οκτώ μήνες για να υλοποιηθεί.

Στη Σύμβαση που υπογράφηκε στις 21 Οκτωβρίου 2024, το χρονοδιάγραμμα για την «Περίοδο Α», που περιλάμβανε και την ανάπτυξη της εφαρμογής «Ψηφιακός Πολίτης» με βάση το επίπεδο της αντίστοιχης ελληνικής έκδοσης, όριζε διάρκεια υλοποίησης μόλις δύο μηνών από την υπογραφή της πρώτης σύμβασης μεταξύ της Κοινωνίας της Πληροφορίας και του Αναδόχου.

Τελικά, από την υπογραφή της Σύμβασης μεταξύ του Υφυπουργείου και του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης (21 Οκτωβρίου 2024) μέχρι τη διάθεση της εφαρμογής στο κοινό στις 5 Δεκεμβρίου 2024, μεσολάβησε μόλις ενάμιση μήνας.

Με βάση τα πιο πάνω, προκύπτει ότι οι εργασίες υλοποίησης του έργου, και όχι οι διαβουλεύσεις μεταξύ των δύο πλευρών για υπογραφή της Σύμβασης, είχαν ξεκινήσει πολύ πριν από την υπογραφή της, εφόσον ένα έργο το οποίο είχε προγραμματιστεί να υλοποιηθεί σε 5 μήνες, υλοποιήθηκε τελικά σε μόλις 1,5 μήνα χωρίς να αλλάξει κάτι σχετικά με το αντικείμενο του.

Εικόνα 7: Χρονοδιάγραμμα Έργου Ψηφιακός Πολίτης (Πλάνο Έργου VS Συμβατικό Χρονοδιάγραμμα)

Εύρημα

Παρότι το Μνημόνιο υπογράφηκε τον Ιούνιο και η Σύμβαση τον Οκτώβριο 2024, από την αλληλογραφία φαίνεται ότι οι εργασίες είχαν ξεκινήσει ήδη από τον Μάρτιο του ίδιου έτους, με πλάνο τεχνικής υλοποίησης διάρκειας πέντε μηνών. Η υλοποίηση άρχισε τον Απρίλιο, με στόχο Go-Live την εβδομάδα 2 Σεπτεμβρίου, όμως η εφαρμογή τέθηκε τελικά σε λειτουργία στις 5 Δεκεμβρίου, δηλαδή μετά από οκτώ μήνες συνολικά. Αντίθετα, το συμβατικό χρονοδιάγραμμα προέβλεπε υλοποίηση σε μόλις δύο μήνες και από την υπογραφή έως το Go-Live μεσολάβησε μόνο 1,5 μήνας, κάτι που δεν αντανακλά την πραγματική διάρκεια του έργου.

Θέμα: Υπογραφή της Σύμβασης: Επιφυλάξεις της Υπηρεσίας μας για την αρχική νομική βάση η οποία άλλαξε τρεις μέρες πριν την υπογραφή της Σύμβασης. Παρά τη μεταβολή αυτή, διατηρείται το πλεονέκτημα του υφιστάμενου Αναδόχου.

1. Αρχική Νομική Βάση της Σύμβασης

Αρχικά, η Σύμβαση για τον «Ψηφιακό Πολίτη» προοριζόταν να υπογραφεί μεταξύ του Υφυπουργείου και του ΥΨΔ χωρίς διαγωνιστικές διαδικασίες, στη βάση των άρθρων 12(4) και 39(4) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ².

2. Αλλαγή Νομικής Βάσης τρεις μέρες πριν την υπογραφή της Σύμβασης

Ωστόσο, τρεις μέρες πριν από την υπογραφή της Σύμβασης, αποφασίστηκε ότι η κατάλληλη νομική βάση για τη Σύμβαση ήταν η παράγραφος 4 του άρθρου 39 της ίδιας Οδηγίας, το οποίο προνοεί για τη δυνατότητα των αναθετουσών αρχών από διαφορετικά κράτη μέλη, από κοινού, να αναθέτουν δημόσια σύμβαση. Η Σύμβαση τελικά υπογράφηκε με αυτή τη νομική βάση.

3. Επιφυλάξεις της Υπηρεσίας μας για την Εφαρμογή αρχικά του Άρθρου 12(4)

Η Υπηρεσία μας, τόσο κατά τη συνάντηση που πραγματοποιήθηκε τον Αύγουστο του 2024 στο Υφυπουργείο, παρουσία του Υφυπουργού, λειτουργών του Υφυπουργείου, της Διευθύντριας Τεχνικού Ελέγχου και λειτουργών της Υπηρεσίας μας, όσο και στη μετέπειτα αλληλογραφία μας, εξέφρασε επιφυλάξεις σχετικά με τη νομιμότητα της διαδικασίας που είχε δρομολογηθεί.

Οι επιφυλάξεις αυτές, τις οποίες διατηρούμε ακόμα για το εν λόγω άρθρο, αφορούσαν το άρθρο 12(4) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ και προκύπτουν από σχετική απόφαση του ΔΕΕ στην υπόθεση ³C-796/18.

Σύμφωνα με την εν λόγω απόφαση, η συνεργασία μεταξύ αναθετουσών αρχών δεν πρέπει, σύμφωνα με την αρχή της ίσης μεταχείρισης, να έχει ως αποτέλεσμα την περιέλευση μιας ιδιωτικής επιχείρησης σε πλεονεκτική θέση έναντι των ανταγωνιστών της.

4. Αντίκτυπος στη Διαφάνεια και τον Ανταγωνισμό

Στην προκειμένη περίπτωση, η συνεργασία του Υφυπουργείου και του ΥΨΔ της Ελλάδας οδηγεί στην αποκλειστική ευνοϊκή μεταχείριση της ιδιωτικής εταιρείας που υλοποίησε το αντίστοιχο έργο

² Το Άρθρο 12(4) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ [άρθρο 16(4) του Ν.73(Ι)/2016], επιτρέπει την εξαίρεση μιας συνεργασίας μεταξύ δυο ή περισσότερων αναθετουσών αρχών, από τους κανόνες των δημόσιων συμβάσεων, αν πληρούνται σωρευτικά συγκεκριμένες προϋποθέσεις.

Το Άρθρο 39(4) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ [άρθρο 36(5) του Ν.73(Ι)/2016], αναφέρεται στη δυνατότητα συνεργασίας μεταξύ αναθετουσών αρχών από διαφορετικά κράτη μέλη, προκειμένου να αναθέσουν από κοινού μια δημόσια σύμβαση.

³ Συνοπτικά, η απόφαση αφορά τη δωρεάν διάθεση λογισμικού από το Ομόσπονδο Κράτος του Βερολίνου (Land Berlin) προς τον Δήμο Κολωνίας, στο πλαίσιο συνεργασίας για την ανάπτυξη και χρήση του λογισμικού "IGNIS Plus", το οποίο προορίζεται για τη διαχείριση πυροσβεστικών επεμβάσεων. Οι σχετικές συμβάσεις προέβλεπαν τη δωρεάν παραχώρηση του λογισμικού, των μελλοντικών αναβαθμίσεών του και την αυτοτελή χρηματοδότηση των εξατομικευμένων τροποποιήσεων. Η ιδιωτική εταιρεία ISE προσέφυγε κατά του Δήμου Κολωνίας, επικαλούμενη παραβίαση των κανόνων περί δημοσίων συμβάσεων και της αρχής της ίσης μεταχείρισης. Το δικαστήριο έκρινε ότι τέτοιες συμφωνίες αποτελούν «δημόσιες συμβάσεις» κατά την Οδηγία 2014/24/ΕΕ, όταν το λογισμικό απαιτεί προσαρμογές. Υπογραμμίστηκε ότι η απευθείας ανάθεση μπορεί να οδηγήσει σε πλεονέκτημα ιδιωτικών εταιρειών, παραβιάζοντας την αρχή της ίσης μεταχείρισης.

στην Ελλάδα, δίνοντάς της αθέμιτο πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστών της. Αυτό συμβαίνει επειδή η «Κοινωνία της Πληροφορίας Μ.Α.Ε.» θα ανέθετε την υλοποίηση του «Ψηφιακού Πολίτη» απευθείας σε αυτήν.

5. Αρχική γνωμάτευση της Νομικής Υπηρεσίας επί των επιφυλάξεων της Υπηρεσίας μας

Τα πιο πάνω, είχαν καταγραφεί εκτενώς σε αλληλογραφία την οποία είχαμε με το Υφυπουργείο, ενώ το τελευταίο ζήτησε από τη Νομική Υπηρεσία γνωμάτευση επί των συγκεκριμένων αναφορών μας.

Στη γνωμάτευση της, η Νομική Υπηρεσία, αφού αναφέρθηκε σε τρεις πρόσφατες αποφάσεις του ΔΕΕ (C-796/18, C-429/19, C-383/21 και C-384/21), στις οποίες ερμηνεύονται οι προϋποθέσεις για συμβάσεις αποκλειστικά μεταξύ δύο ή περισσότερων δημόσιων αρχών, και λαμβάνοντας υπόψη την επιστολή της Υπηρεσίας μας με την οποία εκφράσαμε επιφυλάξεις ως προς τη νομιμότητα της σύμβασης που επρόκειτο να συναφθεί μεταξύ του Υφυπουργείου και του ΥΨΔ, κατέληξε συνοπτικά στα εξής:

- ◆ Η ευθύνη για την τεκμηρίωση της συμμόρφωσης με τις προϋποθέσεις του άρθρου 12(4) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, στο πλαίσιο της Σύμβασης που επιδιώκει κοινά συμφέροντα, ανήκει στο Υφυπουργείο. Η Νομική Υπηρεσία δεν έχει την αρμοδιότητα να διαπιστώσει αν πληρούνται αυτές οι προϋποθέσεις.
- ◆ Συμφωνεί με τη θέση της Υπηρεσίας μας, όσον αφορά την ερμηνεία της απόφασης του ΔΕΕ το οποίο κατέστησε σαφές ότι η συνεργασία μεταξύ αναθετουσών αρχών δεν πρέπει σύμφωνα με την αρχή της ίσης μεταχείρισης, να έχει ως αποτέλεσμα την περιέλευση μιας ιδιωτικής επιχείρησης σε πλεονεκτική θέση έναντι των ανταγωνιστών της.
- ◆ Επισήμανε ότι, στην επικείμενη σύμβαση, θα πρέπει να συμπεριληφθεί όρος ότι τυχόν ανάθεση σε τρίτα μέρη της παροχής οποιασδήποτε υπηρεσίας και/ή αγαθού (που σε τέτοια περίπτωση δεν μπορεί να αφορά το σύνολο της συνεργασίας), θα πρέπει να γίνει τηρούμενης της διαδικασίας των δημοσίων συμβάσεων.

6. Τροποποίηση της Σύμβασης μετά την αρχική γνωμάτευση της Νομικής Υπηρεσίας

Μετά την πιο πάνω γνωμάτευση της Νομικής Υπηρεσίας, το Υφυπουργείο πρόσθεσε στη Σύμβαση την οποία θα υπέγραφε με το ΥΨΔ της Ελλάδας το Άρθρο 5, το οποίο αναφέρει ότι η «Κοινωνία της Πληροφορίας Μ.Α.Ε.» υποχρεούται να συμμορφώνεται με τις διατάξεις του Νόμου Ν. 4412/2016 της Ελληνικής Κυβέρνησης, ο οποίος ενσωματώνει την Οδηγία 2014/24/ΕΕ, διασφαλίζοντας τη νομιμότητα και τη διαφάνεια στις διαδικασίες ανάθεσης και υλοποίησης.

7. Ανεπαρκής Νομική Θεμελίωση για το Άρθρο 12(4)

Τέλος, σύμφωνα με τις σχετικές αποφάσεις του ΔΕΕ, αξίζει να τονιστεί ότι ακόμη και εάν η αρχική διαγωνιστική διαδικασία που διεξήγαγε το ΥΨΔ για τη δημιουργία του «Gov.gr Wallet» περιείχε ρητά τη δυνατότητα παροχής υπηρεσιών και για λογαριασμό άλλων κρατών μελών, αυτό από μόνο του δεν αρκεί για την εφαρμογή της εξαίρεσης του άρθρου 12(4). Είναι απαραίτητο να αποδειχθεί πως όλη η διαδικασία ανάθεσης και ο σχεδιασμός της Σύμβασης επικεντρώνονται αποκλειστικά

στο δημόσιο συμφέρον, χωρίς να παραβιάζονται οι αρχές του ελεύθερου ανταγωνισμού και της διαφάνειας.

8. Τελική Γνωμάτευση: Επιλογή Άρθρου 39(4)

Αξίζει να σημειωθεί ότι, κατόπιν των επισημάνσεών μας, η Νομική Υπηρεσία ζήτησε, μαζί με την κατ' αρχήν γνωμάτευσή της, και επιπλέον διευκρινίσεις, μεταξύ άλλων για το κατά πόσο υπήρχε έμμεση αντιπαροχή προς τρίτους μέσω του ΥΨΔ. Η τελική γνωμάτευση δόθηκε μόλις τρεις ημέρες πριν την υπογραφή της Σύμβασης και έκρινε ως καταλληλότερη νομική βάση το άρθρο 39(4) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, το οποίο επιτρέπει την από κοινού ανάθεση συμβάσεων από αναθέτουσες αρχές από διαφορετικά κράτη μέλη, αντί του άρθρου 12(4).

9. Επιφυλάξεις για την επίκληση του Άρθρου 39(4), γιατί τελικά οδήγησε τον υφιστάμενο ανάδοχο σε πλεονεκτική θέση

Σύμφωνα με την πιο πάνω γνωμάτευση της Νομικής Υπηρεσίας, η επίκληση του άρθρου 39(4) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ κρίθηκε, τελικά, ως καταλληλότερη νομική βάση για τη Σύμβαση. Βάσει αυτής της νομικής βάσης, το ΥΨΔ και το Υφυπουργείο υπέγραψαν Σύμβαση, σύμφωνα με την οποία το ΥΨΔ ανέθετε στην «Κοινωνία της Πληροφορίας Μ.Α.Ε.» την πλήρη υλοποίηση του έργου «Ψηφιακός Πολίτης» για λογαριασμό του.

Σύμφωνα με τις πληροφορίες που λάβαμε από το Υφυπουργείο, η «Κοινωνία της Πληροφορίας Μ.Α.Ε.» σχεδίαζε να προχωρήσει σε απευθείας ανάθεση στον υφιστάμενο ανάδοχο που υλοποίησε το αντίστοιχο έργο για το ΥΨΔ (GOV.GR), χρησιμοποιώντας τη διαδικασία διαπραγμάτευσης. Η διαδικασία διαπραγμάτευσης, η οποία λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι το έργο έχει υλοποιηθεί θα πρέπει να εγκρίθηκε από τα αρμόδια όργανα της Ελλάδας, δεν έχει γνωστοποιηθεί στο Υφυπουργείο και, ως εκ τούτου, δεν την έχουμε ελέγξει για να είμαστε σε θέση να αξιολογήσουμε τους λόγους της απευθείας ανάθεσης.

Παρότι η διαδικασία διαπραγμάτευσης είναι μία από τις προβλεπόμενες διαδικασίες των δημοσίων συμβάσεων, η νομοθεσία ορίζει ρητά ότι αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και όχι ως κανόνας.

Τα πιο πάνω ενισχύονται περαιτέρω και από σχετικές αποφάσεις του ΔΕΕ (υποθέσεις C-19/13, C-376/21, C-275/08, C-578/23), οι οποίες επιβεβαιώνουν ότι η διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης επιτρέπεται μόνο κατ' εξαίρεση, όταν συντρέχουν σαφώς τεκμηριωμένες περιστάσεις. Το Δικαστήριο έκρινε ότι λόγοι όπως η τεχνική μοναδικότητα ή η επείγουσα ανάγκη δεν αρκούν από μόνοι τους, αν δεν αιτιολογούνται πλήρως και δεν προκύπτουν χωρίς υπαιτιότητα της αναθέτουσας αρχής. Επιπλέον, η χρήση αυτής της διαδικασίας για να προτιμηθεί υφιστάμενος ανάδοχος, χωρίς ουσιαστικό ανταγωνισμό, αντίκειται στις αρχές της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης.

Επιπλέον, οι επιφυλάξεις μας ενισχύονται και από το γεγονός ότι η απόφαση Κύπρου και Ελλάδας να ενεργήσουν από κοινού για να αναθέσουν Σύμβαση πάρθηκε μετά που η Ελλάδα υλοποίησε το

δικό της εθνικό πορτοφόλι. Δεν αμφισβητούμε την χρησιμότητα και την αξία της συνεργασίας των αναθετουσών αρχών από διαφορετικά κράτη μέλη, αφού υπάρχουν αρκετά παραδείγματα με τα οποία προκηρύσσονται διαγωνισμοί όπου συμμετέχουν διαφορετικά κράτη και με ένα κράτος να έχει τον ρόλο του συντονιστή. Με αυτό τον τρόπο κατά την προκήρυξη του διαγωνισμού οι ενδιαφερόμενοι Οικονομικοί Φορείς γνωρίζουν το πλήρες εύρος της αγοράς, γεγονός που είναι συμβατό με την αρχή της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας. Πιο κάτω παρατίθενται παραδείγματα σύναψης συμβάσεων από αναθέτουσες αρχές διαφορετικών κρατών μελών.

Κατηγορία	Παράδειγμα	Συμμετέχοντες	Περίληψη
κοινή διακρατική προμήθεια (Joint procurement)	Κοινός διαγωνισμός για προμήθεια αδειών λογισμικού Citrix και υπηρεσιών υποστήριξης	Bundesbeschaffung GmbH (Αυστρία) και το SKI (Δανία)	η Αυστριακή BBG ήταν ο φορέας-ηγέτης της διαδικασίας και, μαζί με το Δανικό SKI, υπέγραψαν πλαίσιο Σύμβασης με τρεις προμηθευτές λογισμικού. Το αντικείμενο ήταν πρόσβαση σε αδειοδοτήσεις Citrix (λογισμικό εξ απομακρυσμένης πρόσβασης) και σχετική υποστήριξη – δηλαδή πρότυπο λογισμικό (standard software) με συμβατικό χαρακτήρα.
Κοινή διακρατική σύμβαση προκήρυξης	Ψηφιακή πλατφόρμα βιωσιμότητας (ESGTool, 2024)	Υπουργείο Οικονομικών και Επικοινωνιών Εσθονίας (κύρια αναθέτουσα αρχή) και, τα αντίστοιχα υπουργεία των (γραφείων της) Φινλανδίας, Λετονίας και Λιθουανίας	Το Υπουργείο Οικονομικών & Επικοινωνιών της Εσθονίας (lead partner) προκήρυξε κοινή διαγωνιστική διαδικασία μαζί με φορείς της Φινλανδίας, Λετονίας και Λιθουανίας για την ανάπτυξη διεθνούς διαδικτυακής πλατφόρμας «ESGTool»
Εκτέλεση από δημόσια αρχή (χωρίς ανάθεση σε ιδιώτη για το οργανωτικό μέρος)	Κοινή Προκήρυξη Προμήθειας Εμβολίων BCG (2015)	Εσθονία, Λετονία, Λιθουανία	Η Λετονία, ως επικεφαλής αναθέτουσα αρχή, προκήρυξε ανοικτό διαγωνισμό για λογαριασμό των άλλων δύο κρατών· η διαδικασία ακυρώθηκε λόγω μη υποβολής προσφορών
Κοινή προμήθεια μέσω συμφωνίας-πλαισίου ΕΕ	Joint Procurement Agreement (JPA) (2014 – σήμερα)	37 χώρες ΕΕ, EOX και άλλες	Δημόσιες αρχές συμμετέχουν σε κοινές προκηρύξεις για πανδημικά

			υλικά· οργανώνονται μέσω της Επιτροπής
Κοινή ανάθεση σε ιδιώτες μέσω ενιαίου διαγωνισμού	ATHENA – Cross-Border Cybersecurity SOCs (2024)	Ελλάδα, Κύπρος, Μάλτα, Βουλγαρία	Αναθέτουσες αρχές προκήρυξαν κοινό διαγωνισμό για διασυνοριακή πλατφόρμα κυβερνοασφάλειας, με βάση την κυπριακή νομοθεσία. Ο διαγωνισμός κατέληξε σε ανάθεση σε ιδιώτη οικονομικό φορέα.
Κοινή ανάθεση σε ιδιώτες μέσω ενιαίου διαγωνισμού	FASTER Project (2022–2023)	Τοπικές αρχές από Ιρλανδία, Β. Ιρλανδία, Σκωτία	Κοινή διαγωνιστική διαδικασία για προμήθεια και εγκατάσταση rapid EVchargers-· ανάθεση σε ιδιώτες (π. χ. Weev, EasyGo, ScottishPower)

Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω, θεωρούμε ότι δεν θα υπήρχαν οι ίδιες επιφυλάξεις από την Υπηρεσία μας ως προς την ακολουθούμενη διαδικασία εάν:

- ♦ η Κύπρος και η Ελλάδα είχαν συνεργαστεί εξ αρχής για την κοινή προκήρυξη του διαγωνισμού, με στόχο τη δημιουργία των εθνικών πορτοφολιών τους και με πρόβλεψη για διαλειτουργικότητα, και εφόσον όλες οι σχετικές πληροφορίες περιλαμβάνονταν ρητά στα έγγραφα της αρχικής προκήρυξης, ή
- ♦ υπήρχε από την αρχή της διαδικασίας, στην προκήρυξη της Ελλάδας, ρητή πρόθεση για μελλοντική διακρατική συνεργασία, ώστε να μπορεί να εξεταστεί ενδεχόμενη απευθείας ανάθεση στον υφιστάμενο ανάδοχο.

Με αυτό τον τρόπο, όλοι οι ενδιαφερόμενοι οικονομικοί φορείς θα είχαν εξ αρχής γνώση του πλήρους εύρους της διαδικασίας και των δυνατοτήτων συνεργασίας, κάτι που, κατά την άποψή μας, θα ενίσχυε τη διαφάνεια και την ίση μεταχείριση.

Εύρημα

Το μνημόνιο συνεργασίας που οδήγησε στην υπογραφή της Σύμβασης μεταξύ Υφυπουργείου και ΥΨΔ παρουσιάστηκε αρχικά ως διακρατική συνεργασία βάσει του άρθρου 12(4) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, που προβλέπει εξαιρέσεις από διαγωνιστικές διαδικασίες για συνεργασίες μεταξύ δημόσιων αρχών. Ωστόσο, η επίκληση αυτή λειτούργησε, κατά την άποψή μας, ως τεχνητή αιτιολόγηση για την απευθείας ανάθεση στον ίδιο ιδιώτη ανάδοχο που είχε αναλάβει το έργο «Ψηφιακός Πολίτης» στην Ελλάδα, παρακάμπτοντας τις αρχές της διαφάνειας και του ανταγωνισμού.

Στη συνέχεια, τρεις μέρες πριν την υπογραφή της Σύμβασης, η νομική βάση μεταβλήθηκε στο άρθρο 39(4) της ίδιας Οδηγίας, το οποίο ρυθμίζει την από κοινού ανάθεση συμβάσεων από αναθέτουσες αρχές από διαφορετικά κράτη μέλη. Ωστόσο, κατά την άποψή μας, και αυτή η επίκληση δημιουργεί

επιφυλάξεις, καθώς οδήγησε στην απευθείας ανάθεση στον υφιστάμενο ανάδοχο μέσω της διαδικασίας διαπραγμάτευσης, χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης, αφού η διαδικασία διαπραγμάτευσης είναι μία από τις προβλεπόμενες διαδικασίες των δημοσίων συμβάσεων που η νομοθεσία ορίζει ρητά ότι θα πρέπει να χρησιμοποιείται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και όχι ως κανόνας.

Θέμα: Έλλειψη διαφάνειας στη Σύμβαση ύψους €1,7 εκατ.: Χωρίς εκτίμηση κόστους και επιμέρους κοστολόγηση

Το συνολικό κόστος της Σύμβασης ανέρχεται σε €1,7 εκατ., με €1,5 εκατ. (μέγιστο) να καλύπτονται από την κυπριακή πλευρά και €200.000 (μέγιστο) από την ελληνική. Η πληρωμή θα πραγματοποιείται μετά την ολοκλήρωση και αποδοχή των παραδοτέων κάθε περιόδου. Συγκεκριμένα, η Κύπρος θα καταβάλει ποσό μέχρι €750.000 μετά την ολοκλήρωση της Περιόδου Α και ποσό μέχρι €750.000 μετά την ολοκλήρωση της Περιόδου Β, ενώ η Ελλάδα θα καλύψει ποσό μέχρι €200.000 για την Περίοδο Γ. Επιπλέον, η πληρωμή της Περιόδου Α αποτελεί προϋπόθεση για την έναρξη της Περιόδου Β, ενώ αν το τελικό κόστος είναι χαμηλότερο, η Ελλάδα υποχρεούται να επιστρέψει τη διαφορά στην Κύπρο.

Σχετικά με το κόστος, στην αλληλογραφία μας με το Υφυπουργείο, ζητήσαμε, μεταξύ άλλων, να μας υποβληθεί τεκμηρίωση για τον τρόπο υπολογισμού του. Ωστόσο, η εν λόγω πληροφόρηση δεν μας παρασχέθηκε, γεγονός που μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το Υφυπουργείο δεν έχει προβεί σε σχετική εκτίμηση κόστους κατά την υπογραφή της Σύμβασης για τα ποσά που θα κατέβαλλε η Κύπρος και για τις επιμέρους δραστηριότητες, πράγμα που δημιουργεί αβεβαιότητα και ερωτήματα σχετικά με τη διαφάνεια της διαδικασίας.

Σύμφωνα με το Υφυπουργείο, η διαδικασία που ακολουθείται στο στάδιο της υλοποίησης διασφαλίζει τη διαφάνεια και την ύπαρξη υγιούς ανταγωνισμού ως προς το κόστος, καθώς για κάθε Περίοδο του έργου ετοιμάζονται έγγραφα διαγωνισμού που περιγράφουν αναλυτικά το αντικείμενο της σύμβασης και την εκτιμώμενη αξία της, ενώ μετά την ολοκλήρωση των διαγωνισμών το Υφυπουργείο ενημερώνεται για κάθε σύμβαση που υπογράφεται και για το ποσό κατακύρωσης.

Ωστόσο, η διαδικασία αυτή δεν αναιρεί το γεγονός ότι το συνολικό κόστος των €1,5 εκατ. συμφωνήθηκε χωρίς την εκ των προτέρων κοστολόγηση και τεκμηρίωση.

Εύρημα

Η εκ των προτέρων εκτίμηση κόστους και επαρκής κοστολόγηση των επιμέρους δραστηριοτήτων όφειλαν να προηγηθούν της υπογραφής του Μνημονίου/Σύμβασης, προκειμένου να διασφαλιστεί η διαφάνεια και η αξιολόγηση της λογικότητας του κόστους.

Θέμα: Έλλειψη διαφάνειας στη δαπάνη ύψους €200.000 που θα καταβληθεί από το ΥΨΔ

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, το συνολικό κόστος της Σύμβασης ανέρχεται σε €1,7 εκατ., εκ των οποίων €1,5 εκατ. (μέγιστο) καλύπτονται από την κυπριακή πλευρά και €200.000 (μέγιστο) από την ελληνική.

Το ποσό των €200.000 αφορά την Περίοδο Γ, η οποία σχετίζεται με την ενσωμάτωση της ηλεκτρονικής ταυτότητας και υπογραφής στο gov.gr wallet. Το έργο αυτό υλοποιείται αποκλειστικά από την ελληνική πλευρά, με χρηματοδότηση από το ΥΨΔ της Ελλάδας προς την Κοινωνία της Πληροφορίας, αξιοποιώντας τεχνογνωσία που παρέχεται από την Κύπρο στο πλαίσιο της συνεργασίας, χωρίς όμως να υπάρχει συμμετοχή της ΚΔ ούτε στη χρηματοδότηση ούτε στην υλοποίηση.

Ακολουθούν σημεία που εγείρουν αμφιβολίες ως προς τη λογικότητα της ένταξης της εν λόγω πρόνοιας στη Σύμβαση μεταξύ ΥΨΔ και Υφυπουργείου:

Ξεχωριστό αντικείμενο έργου

Τα €200.000 αφορούν την ενσωμάτωση ηλεκτρονικής ταυτότητας και υπογραφής στο gov.gr wallet – έργο καθαρά ελληνικής αρμοδιότητας, που δεν σχετίζεται με τις κυπριακές ανάγκες ή λειτουργικότητες. Αν και αξιοποιείται η τεχνογνωσία της Κύπρου, δεν αφορά παροχή υπηρεσίας από την Κύπρο, ούτε σχετίζεται με το αντικείμενο του Ψηφιακού Πολίτη.

Καμία εμπλοκή της Κύπρου στη ροή ή διαχείριση των €200.000

Το ποσό θα δοθεί από το ΥΨΔ της Ελλάδας προς την Κοινωνία της Πληροφορίας, και θα ανατεθεί σε ανάδοχο ο οποίος θα εκτελέσει την εργασία. Η Κύπρος δεν έχει συμβατική ή διαχειριστική σχέση με αυτό το ποσό.

Παροχή τεχνογνωσίας χωρίς χρηματοοικονομική συναλλαγή

Η Κύπρος προσφέρει τεχνογνωσία χωρίς οικονομικό αντάλλαγμα. Συνεπώς, δεν πρόκειται για οικονομική συναλλαγή, κάτι που δεν δικαιολογεί κατά την άποψη μας την ένταξη της σχετικής δαπάνης στη Σύμβαση.

Εύρημα

Η πρόβλεψη της δαπάνης των €200.000 στο πλαίσιο της Σύμβασης μεταξύ ΥΨΔ και Υφυπουργείου δεν συνοδεύεται από επαρκή τεκμηρίωση ως προς το αντικείμενο, τη χρηματοοικονομική σύνδεση ή τη διαχειριστική εμπλοκή της ΚΔ. Δεδομένου ότι η εν λόγω δαπάνη αφορά αποκλειστικά την ελληνική πλευρά και δεν συνιστά οικονομική συναλλαγή με την Κύπρο, πέραν της παροχής τεχνογνωσίας, η ενσωμάτωσή της στη Σύμβαση προκαλεί ασάφεια/ερωτηματικά.

Θέμα: Πόσο Κόστισε το «Gov.gr Wallet» στην Ελλάδα και ποιο είναι το πραγματικό οικονομικό όφελος για την Κύπρο?

Σύμφωνα με το Υφυπουργείο, η συνεργασία μεταξύ της Κυπριακής και της Ελληνικής Κυβέρνησης για το έργο του Ψηφιακού Πολίτη στοχεύει στο κοινό όφελος των δύο κρατών. Η Κυπριακή Κυβέρνηση λαμβάνει από την Ελληνική Κυβέρνηση:

- ο Τεχνογνωσία που περιλαμβάνει εμπειρία και εμπειρογνωμοσύνη σε θέματα όπως εκπαίδευση προσωπικού, εντοπισμό περιπτώσεων χρήσης, προώθηση της εφαρμογής, αντιμετώπιση προβλημάτων, νομοθεσίες και διαδικασίες επαλήθευσης ψηφιακών εγγράφων.
- ο Παραμετροποίηση της ελληνικής εφαρμογής «gov.gr wallet» για τις ανάγκες της κυπριακής εφαρμογής, συμπεριλαμβανομένης της φιλοξενίας, συντήρησης, υποστήριξης και μελλοντικής ανάπτυξης.

Ενόψει των πιο πάνω, λαμβάνοντας υπόψη ότι το ελληνικό κράτος έχει ήδη πληρώσει για την ανάπτυξη της εφαρμογής “gov.gr wallet” και τις σχετικές υπηρεσίες, θα ήταν λογικό να περιμέναμε από το Υφυπουργείο να γνωρίζει πόσο κόστισε στο ελληνικό κράτος η ανάπτυξη του έργου. Αυτή η πληροφορία θα επέτρεπε μια καταρχήν σύγκριση με το ποσό που θα καταβάλει η Κύπρος, ώστε να εξεταστεί τόσο η λογικότητα του κόστους όσο και το τελικό οικονομικό όφελος για την Κύπρο. Θεωρητικά, το κόστος για την Κύπρο θα έπρεπε κατά την άποψη μας να είναι σημαντικά χαμηλότερο, καθώς η εφαρμογή έχει ήδη αναπτυχθεί και απαιτεί μόνο παραμετροποίηση για τις ανάγκες της Κύπρου, ενώ στο κόστος περιλαμβάνονται το κόστος των υποδομών, τις άδειες χρήσης, τη συντήρηση της εφαρμογής, καθώς και την υποστήριξη των χρηστών, το οποίο μεταξύ άλλων περιλαμβάνει και την πλατφόρμα επικοινωνίας των προβλημάτων από τους χρήστες

Κατά την άποψη της Υπηρεσίας μας, το Υφυπουργείο έπρεπε να είχε εξασφαλίσει τα παραπάνω στοιχεία και να τα έχει ενώπιον του πριν από την υπογραφή του Μνημονίου Συνεργασίας. Η έλλειψη διαφάνειας και λεπτομερών στοιχείων εγείρει σοβαρά ερωτήματα σχετικά με την ορθή διαχείριση και την αξιολόγηση του πραγματικού οφέλους για την Κύπρο, ειδικά όταν το Μνημόνιο δεν περιορίζεται μόνο στην ανταλλαγή καλών πρακτικών και τεχνογνωσίας, αλλά επιφέρει σημαντικό οικονομικό κόστος. Για τον λόγο αυτό, απαιτείται πλήρης γνώση και τεκμηρίωση όλων των οικονομικών και λειτουργικών πτυχών της συνεργασίας.

Εύρημα

Η έλλειψη διαφάνειας σχετικά με το κόστος ανάπτυξης της εφαρμογής gov.gr wallet στην Ελλάδα, το οποίο όφειλε να είχε ζητηθεί από το Υφυπουργείο, δυσχεραίνει την αξιολόγηση της Σύμβασης με την Κύπρο. Χωρίς αυτή την τεκμηρίωση, δεν είναι εφικτή μια αξιόπιστη σύγκριση του ποσού που θα καταβληθεί (μέχρι €1,5 εκατ.) με το πραγματικό οικονομικό όφελος για την Κύπρο.

Θέμα: Η διαλειτουργικότητα δεν είναι επαρκής λόγος για εξαίρεση από τη διαδικασία των δημοσίων συμβάσεων

Η διαλειτουργικότητα των δυο εφαρμογών Ελλάδας και Κύπρου, αποτελεί σύμφωνα με το Υφυπουργείο κοινό στόχο των δύο χωρών και ήταν ένας από τους λόγους που επικαλέστηκε για να τεκμηριώσει τη συμμόρφωση με τις προϋποθέσεις του άρθρου 12(4) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, το οποίο αποτέλεσε την αρχική νομική βάση για την απόφαση εξαίρεσης του έργου από τη διαδικασία των δημοσίων συμβάσεων.

Είναι κοινώς αποδεκτό ότι η διαλειτουργικότητα αποτελεί συνήθη πρακτική στην ανάπτυξη εφαρμογών, ειδικά όταν πρόκειται για κρατικές υπηρεσίες που απαιτούν συνεργασία μεταξύ διαφορετικών πλατφόρμων. Για αυτό τον λόγο η διαλειτουργικότητα μεταξύ των εφαρμογών θα μπορούσε να περιληφθεί στους όρους ενός ανοικτού διαγωνισμού για τη δημιουργία του «Ψηφιακού Πολίτη» στην Κύπρο, με ανοιχτό πρωτόκολλο επικοινωνίας, εξασφαλίζοντας έτσι τη διαφάνεια και την ισότιμη συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων οικονομικών φορέων. Στην περίπτωση αυτή, για την επιτυχή ολοκλήρωση της διαλειτουργικότητας με την Ελλάδα, η τελευταία θα έπρεπε να προβεί στις απαραίτητες αλλαγές στη δική της εφαρμογή, ώστε να επιτευχθεί η πλήρης διαλειτουργικότητα μεταξύ των εφαρμογών των δύο χωρών. Με αυτόν τον τρόπο, θα διασφαλιζόταν η διαφάνεια, η ίση μεταχείριση των οικονομικών φορέων και, κατ' επέκταση η αποτελεσματικότητα και η βέλτιστη χρήση των δημοσίων πόρων.

Τέλος, θεωρούμε σημαντικό να ληφθεί υπόψη ότι ο στόχος κάθε κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η πλήρης εναρμόνιση με την Ευρωπαϊκή νομοθεσία, δημιουργώντας ένα ενιαίο ψηφιακό πορτοφόλι που να είναι πλήρως διαλειτουργικό με το αντίστοιχο ψηφιακό πορτοφόλι στα υπόλοιπα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Εύρημα

Η διαλειτουργικότητα, κατά την αρχική νομική βάση που είχε επικαλεστεί το Υφυπουργείο [Άρθρο 12(4) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ], χρησιμοποιήθηκε, καταχρηστικά κατά την άποψη μας, ως λόγος εξαίρεσης από τη διαδικασία των δημοσίων συμβάσεων, κάτι που παραβιάζει τις αρχές της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης των οικονομικών φορέων. Αυτό είναι ιδιαίτερα ανησυχητικό, καθώς η διαλειτουργικότητα μπορεί εύκολα να ενσωματωθεί ως όρος ή κριτήριο σε έναν ανοικτό διαγωνισμό, εξασφαλίζοντας παράλληλα τη διαφάνεια, την ισότητα και τη συμμόρφωση με τη νομοθεσία.

Παρά την κοινή ωφέλεια και τον κοινό στόχο της διαλειτουργικότητας, η οποία χρησιμοποιήθηκε ως επιχείρημα για την εξαίρεση από τις διαδικασίες των δημοσίων συμβάσεων, η Κύπρος φαίνεται να αναλαμβάνει ολόκληρο το οικονομικό βάρος, δημιουργώντας ετεροβαρείς συνθήκες στη συμμετοχή και την ευθύνη μεταξύ των δύο χωρών.

Θέμα: Πού φιλοξενείται η εφαρμογή του Ψηφιακού Πολίτη; Είναι συμβατή με τις πολιτικές ασφάλειας του Υφυπουργείου;

1. Φιλοξενία της Εφαρμογής Ψηφιακού Πολίτη

Η εφαρμογή του Ψηφιακού Πολίτη θα φιλοξενείται σε υποδομή που φιλοξενεί και την ελληνική εφαρμογή, σύμφωνα με τη Σύμβαση που υπογράφηκε. Ωστόσο, η ίδια η Σύμβαση δεν παρέχει λεπτομέρειες σχετικά με το αν η φιλοξενία γίνεται σε υποδομές του ΥΨΔ ή σε κέντρα δεδομένων τρίτων παρόχων.

2. Τοποθεσία Φιλοξενίας και Έλεγχοι Ασφαλείας

Σύμφωνα με την Έκθεση Εκτίμησης Αντικτύπου που κατατέθηκε στην Επίτροπο Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, η εφαρμογή φιλοξενείται σε υποδομή σε CLOUD AZURE σε κέντρο δεδομένων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης, αναφέρεται ότι η ασφάλεια της εφαρμογής ελέγχεται από το ΥΨΔ της Ελλάδας και ότι τα αποτελέσματα των ελέγχων ασφάλειας στέλνονται στο Υφυπουργείο. Δηλαδή, τον τεχνικό έλεγχο τον έχει η ελληνική πλευρά, και όχι το Υφυπουργείο.

3. Πολιτική και Στρατηγικός Σχεδιασμός του Υφυπουργείου για τη Φιλοξενία Πληροφοριακών Συστημάτων

Στις 29 Νοεμβρίου 2023, το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε πρόταση του Υφυπουργού Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής, για τη σύναψη Σύμβασης, μέσω απευθείας ανάθεσης, με την CYTA. Η Σύμβαση, ύψους €17.348.298 πλέον ΦΠΑ και διάρκειας 10 ετών, αφορά την ανάπτυξη Κέντρων Δεδομένων, τη μίσθωση εξοπλισμού και την παροχή υπηρεσιών, με κύριο γνώμονα την ασφάλεια του κράτους.

Η εν λόγω Σύμβαση αποτελεί μέρος της ευρύτερης στρατηγικής του Υφυπουργείου, η οποία στοχεύει στη συγκέντρωση όλων των Πληροφοριακών Συστημάτων του κράτους (υφιστάμενων και νέων) εντός του Κυβερνητικού Κέντρου Δεδομένων.

Στο πλαίσιο αυτής της πολιτικής, το Υφυπουργείο σχεδιάζει την ανάπτυξη Κυβερνητικού Νέφους (Government Cloud), με υβριδική αρχιτεκτονική, που θα συνδυάζει ιδιωτικό (private) και δημόσιο (public) υπολογιστικό νέφος. Συγκεκριμένα, το private cloud θα φιλοξενείται στα Κέντρα Δεδομένων της CYTA (on-premise), ενώ το public cloud σε κέντρα δεδομένων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όπως αναφέρεται από το Υφυπουργείο, για κάθε νέα εφαρμογή θα διενεργείται αξιολόγηση ως προς την καταλληλότερη επιλογή φιλοξενίας, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά και τις απαιτήσεις ασφάλειας, προσωπικών δεδομένων που αυτή επεξεργάζεται κλπ.

4. Έλλειψη αξιολόγησης πριν τη φιλοξενία της εφαρμογής

Στην περίπτωση της εφαρμογής του Ψηφιακού Πολίτη, δεν φαίνεται να έχει προηγηθεί από το Υφυπουργείο αξιολόγηση για το πού θα έπρεπε να φιλοξενείται η εφαρμογή, στη βάση του είδους των δεδομένων που διαχειρίζεται και σύμφωνα με την πολιτική του ίδιου του Υφυπουργείου. Η υλοποίηση του Ψηφιακού Πολίτη ανατέθηκε απευθείας στον ίδιο ανάδοχο που ανέπτυξε την αντίστοιχη εφαρμογή

στην Ελλάδα, κάτι που καθόρισε εξαρχής τη φιλοξενία της εφαρμογής στο ίδιο υπολογιστικό νέφος, χωρίς να εξεταστούν άλλες επιλογές.

5. Τεχνική εποπτεία από την ελληνική πλευρά

Η πιο πάνω μέθοδος υλοποίησης του Ψηφιακού Πολίτη, είχε ως συνέπεια ο τεχνικός έλεγχος και η εποπτεία της εφαρμογής να βρίσκονται υπό την ευθύνη της Ελληνικής Κυβέρνησης και όχι του κυπριακού Υφυπουργείου.

6. Δεν αμφισβητείται η υποδομή αλλά η ευθυγράμμιση της με τις πολιτικές του Υφυπουργείου

Πρέπει να επισημανθεί ότι δεν τίθεται θέμα αμφισβήτησης ως προς την ασφάλεια του συγκεκριμένου περιβάλλοντος φιλοξενίας. Το βασικό θέμα δεν είναι η ποιότητα ή η αξιοπιστία της υποδομής, αλλά το κατά πόσο τηρούνται οι 4ειδικές απαιτήσεις ασφαλείας που έχει θέσει το Υφυπουργείο για το συγκεκριμένο είδος των δεδομένων που διαχειρίζεται, όπως συμβαίνει και με άλλα κρατικά συστήματα. Επιπλέον, τίθεται θέμα ως προς τη διαδικασία λήψης της απόφασης και κατά πόσο αυτή ευθυγραμμίζεται με τη σχετική πολιτική του Υφυπουργείου. Παράλληλα, εγείρεται προβληματισμός από το γεγονός ότι ο τεχνικός έλεγχος και η εποπτεία της εφαρμογής βρίσκονται στην ευθύνη του ΥΨΔ και όχι του κυπριακού Υφυπουργείου.

7. Έλλειψη διαφάνειας ως προς το κόστος φιλοξενίας

Επιπλέον, δεν υπάρχουν διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με το κόστος φιλοξενίας της εφαρμογής του Ψηφιακού Πολίτη, καθώς αυτό δεν αναφέρεται στη Σύμβαση. Αυτή η έλλειψη διαφάνειας δημιουργεί επιπλέον ερωτήματα σχετικά με την λογικότητα του κόστους φιλοξενίας και, κατ' επέκταση του όλου έργου.

Εύρημα

Η υλοποίηση του Ψηφιακού Πολίτη ανατέθηκε απευθείας στον ίδιο Ανάδοχο που ανέπτυξε την αντίστοιχη εφαρμογή στην Ελλάδα, χωρίς να προηγηθεί αξιολόγηση από το Υφυπουργείο ως προς την καταλληλότερη επιλογή φιλοξενίας, με βάση τις απαιτήσεις ασφαλείας και προστασίας προσωπικών δεδομένων. Παράλληλα, δεν υπάρχουν διαθέσιμες πληροφορίες για το κόστος φιλοξενίας της εφαρμογής, καθώς αυτό δεν αναφέρεται στη Σύμβαση, γεγονός που δημιουργεί έλλειψη διαφάνειας και δεν επιτρέπει αξιολόγηση της λογικότητας του κόστους.

Επιπλέον, ο τεχνικός έλεγχος και η εποπτεία της εφαρμογής ασκούνται από την ελληνική πλευρά, ενώ το Υφυπουργείο ενημερώνεται μόνο για τα αποτελέσματα των ελέγχων ασφαλείας, γεγονός που δεν διασφαλίζει την άμεση εποπτεία και ευθύνη της κυπριακής πλευράς για την εφαρμογή.

⁴ Για παράδειγμα στον διαγωνισμό που προκηρύχθηκε για το νέο σύστημα eProcurement του Γενικού Λογιστηρίου της Κυπριακής Δημοκρατίας για τις δημόσιες συμβάσεις, στα έγγραφα του οποίου περιλήφθηκε, μεταξύ άλλων, πρόνοια όπως το Κέντρο Δεδομένων στο οποίο το νέο σύστημα θα φιλοξενηθεί, να πρέπει να ικανοποιεί όλες τις απαιτήσεις που έχει θέσει ο διεθνής οργανισμός Uptime Institute για τα Κέντρα Δεδομένων στο επίπεδο της κατηγορίας Tier III και να είναι εγκατεστημένο εντός της ΚΔ, ως η πολιτική του Υφυπουργείου για το κυβερνητικό νέφος.

Θέμα: Μνημόνιο συνεργασίας χωρίς περιθώρια αμφισβήτησης : Εξασφάλιση διαφάνειας και ελεύθερου ανταγωνισμού

Αν το Μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ του Υφυπουργείου και του ΥΨΔ της Ελλάδας περιοριζόταν μόνο στην ανταλλαγή τεχνογνωσίας, δηλαδή:

- ◆ Η Κυπριακή Κυβέρνηση να λαμβάνει από την Ελληνική Κυβέρνηση τεχνογνωσία σε θέματα όπως εκπαίδευση προσωπικού, εντοπισμός περιπτώσεων χρήσης, προώθηση της εφαρμογής, αντιμετώπιση προβλημάτων, νομοθεσίες και διαδικασίες επαλήθευσης ψηφιακών εγγράφων,
- ◆ Η Ελληνική Κυβέρνηση να λαμβάνει από την Κυπριακή Κυβέρνηση τεχνογνωσία από την ανάπτυξη του CY-eID, το οποίο έχει υλοποιηθεί σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2024/1183, με στόχο την εξασφάλιση μηχανισμών Ηλεκτρονικής Υπογραφής και Ηλεκτρονικής Ταυτότητας (eID) για τους χρήστες του gov.gr Wallet, τηρουμένων των διατάξεων του Κανονισμού,

και δεν περιλάμβανε την παραμετροποίηση της ελληνικής εφαρμογής “gov.gr wallet”-για τις ανάγκες της κυπριακής εφαρμογής (συμπεριλαμβανομένης της φιλοξενίας, συντήρησης, υποστήριξης και μελλοντικής ανάπτυξης), η οποία αυτόματα οδηγεί, έμμεσα, στη συμμετοχή ιδιωτικών φορέων στην εκτέλεση της Σύμβασης, τότε δεν θα δημιουργούνταν ερωτηματικά ως προς τη συμβατότητα του με τις αρχές του ελεύθερου ανταγωνισμού και της διαφάνειας.

Εύρημα

Αν το Μνημόνιο Συνεργασίας περιοριζόταν στην ανταλλαγή τεχνογνωσίας και δεν περιλάμβανε την παραμετροποίηση της εφαρμογής “gov.gr wallet” ή την έμμεση συμμετοχή ιδιωτικών φορέων, τότε δεν θα δημιουργούνταν ερωτηματικά ως προς τη συμβατότητα του με τις αρχές του ελεύθερου ανταγωνισμού και της διαφάνειας.

Θέμα: Στρατηγική για το Ευρωπαϊκό Ψηφιακό Πορτοφόλι από το Υφυπουργείο

Με βάση την ευρωπαϊκή νομοθεσία, όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ θα είναι υποχρεωμένα να υιοθετήσουν τις τεχνικές προδιαγραφές για το Ευρωπαϊκό Ψηφιακό Πορτοφόλι (European Digital Identity Wallet/ EUDI) μόλις αυτές οριστικοποιηθούν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Αυτό θα διασφαλίσει την πλήρη διαλειτουργικότητα των ψηφιακών πορτοφολιών σε ευρωπαϊκό επίπεδο, επιτρέποντας στους πολίτες να χρησιμοποιούν τα ηλεκτρονικά τους πορτοφόλια σε όλη την Ευρώπη.

Στη βάση των πιο πάνω, ζητήσαμε από το Υφυπουργείο περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία που σκοπεύει να ακολουθήσει για την εναρμόνιση της εφαρμογής του "Ψηφιακού Πολίτη" με τις ευρωπαϊκές προδιαγραφές του EUDI.

Το Υφυπουργείο μάς ενημέρωσε ότι, μόλις οριστικοποιηθούν οι τεχνικές προδιαγραφές για το Ευρωπαϊκό Ψηφιακό Πορτοφόλι από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η Κύπρος θα υιοθετήσει την εφαρμογή, είτε αντικαθιστώντας τον "Ψηφιακό Πολίτη", είτε ενσωματώνοντας τη λειτουργικότητά του στο EUDI. Αυτό θα εξασφαλίσει τη συμμόρφωση με το ευρωπαϊκό πλαίσιο και θα επιτρέψει στους πολίτες να χρησιμοποιούν το πορτοφόλι σε ολόκληρη την ΕΕ.

Ωστόσο, επειδή οι τελικές προδιαγραφές και ο σχεδιασμός του έργου δεν έχουν ακόμη οριστικοποιηθεί, το Υφυπουργείο μάς πληροφόρησε επίσης ότι στο παρόν στάδιο δεν μπορεί να καθορίσει τη βέλτιστη διαδικασία για την αντικατάσταση ή ενσωμάτωση του "Ψηφιακού Πολίτη". Η διαδικασία θα εξαρτηθεί από την τελική μορφή των προδιαγραφών και τη στρατηγική υλοποίησης της Επιτροπής, αλλά θα είναι σύμφωνη με τη Νομοθεσία περί Δημοσίων Συμβάσεων.

Σημειώνεται επίσης ότι, στην επιστολή έγκρισης του έργου του Ψηφιακού Πολίτη από την Επίτροπο Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, η οποία λήφθηκε στις 28.8.2024, αναφέρεται πως ο Ψηφιακός Πολίτης αποτελεί προσωρινή λύση. Ο λόγος για αυτό είναι η ψήφιση, τον Απρίλιο 2024, του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1183 για την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 910/2014 όσον αφορά τη θέσπιση ευρωπαϊκού πλαισίου για την ψηφιακή ταυτότητα. Ο εν λόγω Κανονισμός προβλέπει μεταξύ άλλων για τη δημιουργία η-πορτοφολιών, στα οποία οι πολίτες θα μπορούν να αποθηκεύουν επίσημα ψηφιακά έγγραφα που εκδίδουν οι αρχές ενός Κράτους Μέλους, τα οποία θα μπορούν να επαληθεύονται και να χρησιμοποιούνται σε άλλα Κράτη Μέλη.

Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω, παρατηρούμε ότι το Υφυπουργείο προχώρησε στη σύναψη μιας Σύμβασης με έμμεση απευθείας ανάθεση στον ανάδοχο (ιδιώτη) που υλοποίησε το αντίστοιχο έργο στην Ελλάδα, χωρίς να έχει προβεί σε εμπεριστατωμένη μελέτη κόστους οφέλους. Ο πρωταρχικός στόχος ήταν η εφαρμογή του «Ψηφιακού Πολίτη», όμως το σύστημα παρουσιάζει σημαντικούς περιορισμούς: λειτουργεί περιορισμένα για συγκεκριμένες ανάγκες εντός Κύπρου και, σε δεύτερο στάδιο, για συγκεκριμένες ανάγκες εντός Ελλάδας. Παράλληλα, χαρακτηρίζεται ως προσωρινή λύση, δεδομένου ότι η χώρα οφείλει να ευθυγραμμιστεί με το ευρωπαϊκό πλαίσιο για το Ευρωπαϊκό Ψηφιακό Πορτοφόλι.

Εύρημα

Δεν είναι βέβαιο ότι το όλο έργο (Ψηφιακός Πολίτης) θα μπορεί να αξιοποιηθεί μερικώς ή πλήρως, όταν σε μεταγενέστερο στάδιο θα τεθεί σε εφαρμογή το Ευρωπαϊκό Ψηφιακό Πορτοφόλι. Συνεπώς υπάρχει ο κίνδυνος αρκετό μέρος, σε μετέπειτα στάδιο, να τεθεί σε αχρηστία.

Θέμα: Εκ των υστέρων εξέταση νομιμότητας: Εντύπωση προκαθορισμένης πορείας

Το έργο «Ψηφιακός Πολίτης» ανακοινώθηκε τον Ιανουάριο 2024. Η διαδικασία προχώρησε με την υπογραφή Μνημονίου Συνεργασίας μεταξύ Υφυπουργείου και ΥΨΔ τον Ιούνιο 2024. Ωστόσο, η νομιμότητα της διαδικασίας εξετάστηκε εκ των υστέρων, μετά τις επιφυλάξεις που εξέφρασε η Υπηρεσία μας, οι οποίες προέκυψαν βάσει σχετικής απόφασης του ΔΕΕ, όταν ενημερωθήκαμε για τη διαδικασία που είχε ακολουθηθεί. Ένα μήνα πριν την υπογραφή της Σύμβασης, το Υφυπουργείο ζήτησε γνωμάτευση από τη Νομική Υπηρεσία, η οποία χρειάστηκε περαιτέρω πληροφορίες και διευκρινήσεις για να εξετάσει τη νομιμότητα της διαδικασίας, λαμβάνοντας υπόψη πτυχές σχετικών με το θέμα αποφάσεων του ΔΕΕ.

Συνοπτικά, οι εν λόγω πτυχές υπογραμμίζουν ότι, για να εξαιρεθεί μια τέτοια συνεργασία (Σύμβαση μεταξύ του Υφυπουργείου και του ΥΨΔ) από τους κανόνες των δημόσιων συμβάσεων, πρέπει να πληρούνται σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις: η από κοινού εκπλήρωση δημόσιας αποστολής με ενεργή συμμετοχή όλων των μερών, η πλήρης απουσία συμμετοχής ιδιωτικών φορέων (άμεσης ή έμμεσης) και ο αποκλειστικός στόχος της εξυπηρέτησης του δημόσιου συμφέροντος. Επιπλέον, η συνεργασία πρέπει να χαρακτηρίζεται από ουσιαστική συμμετοχή και να μην εξομοιώνεται με εμπορική συναλλαγή.

Παρατίθενται πιο κάτω συνοπτικά, υπό μορφή πίνακα, οι διευκρινήσεις που ζητήθηκαν από τη Νομική Υπηρεσία και οι απαντήσεις που δόθηκαν από το Υφυπουργείο, οι οποίες κατά την άποψη μας θα έπρεπε να είχαν τεθεί κατά τον σχεδιασμό του Μνημονίου Συνεργασίας.

Θέμα	Ζητούμενα/Ερωτήματα	Διευκρίνιση/Απάντηση
Υλοποίηση του Έργου	Κατά πόσο θα υλοποιηθεί το έργο από το ίδιο το ΥΨΔ ή/και σε συνεργασία με τρίτα μέρη	Η Σύμβαση θα υπογραφεί μεταξύ του Υφυπουργείου και του ΥΨΔ. Το ΥΨΔ θα αναθέσει την υλοποίηση στην Κοινωνία της Πληροφορίας, η οποία με τη σειρά της, θα αναθέσει τις υπηρεσίες σε τρίτους (υπεργολάβους) σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία περί συμβάσεων. Το ΥΨΔ, προτίθεται να επεκτείνει μέσω διαπραγμάτευσης την υφιστάμενη συνεργασία που αφορά την ανάπτυξη και υποστήριξη του αντίστοιχου έργου της Ελλάδας (gov.gr wallet) .
Υπηρεσίες Ανάπτυξης και Συντήρησης	Κατά πόσο οι υπηρεσίες ανάπτυξης και συντήρησης του λογισμικού για χρονική διάρκεια 24 μηνών θα παρέχονται από το ίδιο το ΥΨΔ ή/και από τρίτα μέρη;	Οι υπηρεσίες ανάπτυξης και συντήρησης θα παρέχονται από το ΥΨΔ. Το ΥΨΔ θα αναθέσει την υλοποίηση στην Κοινωνία της

		Πληροφορίας, η οποία με τη σειρά της, θα αναθέσει τις απαιτούμενες υπηρεσίες σε τρίτους (υπεργολάβους). Το ΥΨΔ, προτίθεται να επεκτείνει μέσω διαπραγμάτευσης την υφιστάμενη συνεργασία που αφορά την ανάπτυξη και υποστήριξη του αντίστοιχου έργου της Ελλάδας (gov.gr wallet).
Συμμετοχή Τρίτων για Μελλοντική Ανάπτυξη	Κατά πόσο απαιτείται για τη μελλοντική ανάπτυξη του λογισμικού η συμμετοχή τρίτων μερών;	Για μελλοντική επέκταση (π.χ. ενσωμάτωση νέων πιστοποιητικών), προσαρμογή και συντήρηση του λογισμικού θα απαιτηθεί η συμμετοχή των ίδιων τρίτων μερών (υπεργολάβων). Πρόκειται για τα ίδια τρίτα μέρη που βρίσκονται συμβατικά σε σχέση με το ΥΨΔ για το αντίστοιχο έργο της Ελλάδας (gov.gr wallet).
Αντιπαροχή σε τρίτα μέρη (άμεσα ή έμμεσα)	Κατά πόσο θα καταβληθεί οποιαδήποτε αντιπαροχή (οικονομική ή άλλη μορφή) από το Υφυπουργείο σε τρίτα μέρη, είτε άμεσα είτε εμμέσως?	Το Υφυπουργείο θα αναλάβει οικονομική υποχρέωση μέχρι 1,5 εκατομμύρια ευρώ, τα οποία θα καταβληθούν αποκλειστικά στο ΥΨΔ. Δεν προβλέπεται η καταβολή οποιασδήποτε μορφής αντιπαροχής σε τρίτα μέρη.
Πηγαίος Κώδικας (σε ποιον ανήκει?)	Διαθέτουν ή θα διαθέσουν το ΥΨΔ και το Υφυπουργείο τον πηγαίο κώδικα του λογισμικού; Είναι επαρκής η πρόσβαση στον πηγαίο κώδικα για να εξασφαλιστεί διαφανής και ισότιμη μεταχείριση όλων των οικονομικών φορέων σε μελλοντικές διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων για ανάπτυξη, προσαρμογή και συντήρηση;	Στα έγγραφα της Σύμβασης έχει ενσωματωθεί όρος που προβλέπει την υποχρέωση παράδοσης του πηγαίου κώδικα από το ΥΨΔ στο Υφυπουργείο σε περίπτωση τερματισμού ή λήξης της συμφωνίας. Αυτός ο όρος έχει σκοπό να εξασφαλίσει ότι, εάν το Υφυπουργείο αποφασίσει να προχωρήσει σε διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων για μελλοντική ανάπτυξη ή συντήρηση, οι ενδιαφερόμενοι οικονομικοί φορείς θα έχουν διαφανή και ισότιμη πρόσβαση στον κώδικα, χωρίς να υπάρχουν διακρίσεις.
Διαθεσιμότητα του Λογισμικού	Ποιες είναι οι συνθήκες υπό τις οποίες το ΥΨΔ διαθέτει το λογισμικό;	Δεν έχουμε εντοπίσει σχετική απάντηση

Πίνακας 2: Διευκρινίσεις και Απαντήσεις για την Υλοποίηση και Ανάπτυξη της Εφαρμογής «Ψηφιακός Πολίτης»

Πέρα από την εκ των υστέρων εξέταση της νομιμότητας, είναι αξιοσημείωτο ότι, στην ερώτηση της Νομικής Υπηρεσίας «Θα καταβληθεί αντιπαροχή (οικονομική ή άλλης μορφής) από το Υφυπουργείο σε τρίτα μέρη, άμεσα ή έμμεσα;», το Υφυπουργείο απάντησε «όχι». Η Υπηρεσία μας δεν συμφωνεί με αυτή την δήλωση, καθώς η αντιπαροχή, όπως φαίνεται, δεν θα δοθεί άμεσα σε τρίτα μέρη, αλλά έμμεσα μέσω του ΥΨΔ και της Κοινωνίας της Πληροφορίας.

Μετά τις απαντήσεις που παρείχε το Υφυπουργείο στα καίρια ερωτήματα και διευκρινίσεις που ζήτησε η Νομική Υπηρεσία, η τελική γνωμάτευση δόθηκε μόλις τρεις ημέρες πριν την υπογραφή της Σύμβασης. Στο πλαίσιο αυτής, κρίθηκε ως καταλληλότερη νομική βάση το άρθρο 39(4) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, το

οποίο επιτρέπει τη σύναψη συμβάσεων μεταξύ αναθετουσών αρχών από διαφορετικά κράτη μέλη, αντί του άρθρου 12(4). Στο εν λόγω άρθρο αναφέρεται ότι «Η ανάθεση ευθυνών και το σχετικό εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο αναφέρονται στα έγγραφα της διαδικασίας σύναψης σύμβασης».

Εύρημα

Από την έναρξη των εργασιών υλοποίησης του έργου που αναφέρονται πιο πάνω, πολύ πριν την υπογραφή του Μνημονίου στις 19.06.2024, φαίνεται ότι η διαδικασία είχε ήδη προκαθορισμένη πορεία. Περίπου έναν μήνα πριν από την υπογραφή της Σύμβασης, προστέθηκαν συγκεκριμένα άρθρα που ενίσχυσαν τη νομιμότητα της διαδικασίας, ενώ ταυτόχρονα απαντήθηκαν ουσιώδεις ερωτήσεις της Νομικής Υπηρεσίας. Οι ερωτήσεις της Νομικής Υπηρεσίας και η αλλαγή της νομικής βάσης, η οποία έγινε μόλις τρεις ημέρες πριν την υπογραφή της Σύμβασης, αφορούσαν ζητήματα καθοριστικής σημασίας για τη διασφάλιση της νομιμότητας της διαδικασίας κάτι που, κατά την άποψή μας, θα έπρεπε να γίνει πριν από την έναρξή της όλης διαδικασίας.

Θέμα: Νομικές ανησυχίες της Νομικής Υπηρεσίας

Στην τελική γνωμάτευση η οποία δόθηκε από τη Νομική Υπηρεσία εγείρονται συγκεκριμένες νομικές ανησυχίες ως προς τη διασφάλιση των συμφερόντων της ΚΔ, στον βαθμό που κατά κανόνα – όπως αναφέρεται – διασφαλίζονται όταν τις διαδικασίες διαγωνισμού διενεργεί η ΚΔ αυτοτελώς. Οι κυριότερες αφορούν:

1. Ζητήματα Αποδοχής Παραδοτέων: Η διαδικασία αποδοχής των παραδοτέων απαιτεί την ύπαρξη κατάλληλης τεχνογνωσίας και εμπειρογνωμοσύνης από το Υφυπουργείο, ενώ προβλέπεται σιωπηρή αποδοχή τους με παρέλευση προθεσμίας μόλις 20 ημερών, γεγονός που μπορεί να απαλλάξει τον αντισυμβαλλόμενο από τυχόν ευθύνες για ελαττώματα και/ή προβλήματα που τυχόν να παρουσιαστούν μετά την αποδοχή.

2. Ζητήματα ευθύνης και ανάληψης υποχρεώσεων από το ΥΨΔ: Ο κύριος ρόλος υλοποίησης ανήκει στο ΥΨΔ, με περιορισμένη δυνατότητα της Κύπρου να ασκήσει άμεσα αξιώσεις έναντι των αναδόχων. Οι τυχόν αξιώσεις αποζημίωσης θα διεκδικούνται μέσω ελληνικών διαδικασιών και σύμφωνα με την ελληνική κείμενη νομοθεσία από την «Κοινωνία της Πληροφορίας Μ.Α.Ε.», γεγονός που μειώνει τον άμεσο έλεγχο για τη διασφάλιση των συμφερόντων της ΚΔ. Η πιο πάνω πρόνοια, όπως αναφέρει η Νομική Υπηρεσία, παρόλο ότι δεν μας διασφαλίζει στον βαθμό και επίπεδο που είχαμε επιδιώξει αρχικά, προσφέρει κάποια διασφάλιση των συμφερόντων μας, έστω και περιορισμένη.

3. Δικαιοδοσία και Εφαρμοστέο Δίκαιο: Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι οι συμφωνίες μεταξύ της «Κοινωνίας της Πληροφορίας Μ.Α.Ε.» και των Αναδόχων θα διέπονται από το ελληνικό δίκαιο και δικαιοδοσία θα έχουν τα δικαστήρια της Ελλάδας, οποιαδήποτε τυχόν αξίωση μας, εάν και εφόσον νομιμοποιούμαστε δυνάμει του ελληνικού δικαίου να εγείρουμε, θα πρέπει να εγερθεί σε ελληνικό δικαστήριο.

Στην πιο πάνω γνωμάτευση η Νομική Υπηρεσία επαναλαμβάνει τέλος ότι, τα πιο πάνω αφορούν συνοπτικά τις νομικές ανησυχίες που ήγειρε το προσχέδιο της Σύμβασης μεταξύ του Υφυπουργείου και του ΥΨΔ της Ελλάδας, ως είχε διαμορφωθεί, και τα οποία δέον όπως συνεκτιμηθούν με τα τυχόν οφέλη από το έργο, που αποτελούν σαφώς ζήτημα πολιτικών αποφάσεων.

Εύρημα

Οι νομικές ανησυχίες που εξέφρασε η Νομική Υπηρεσία με την πιο πάνω γνωμάτευση της, δυσχεραίνουν τον άμεσο έλεγχο εκ μέρους της ΚΔ επί των σχετικών συμβάσεων και ενδεχομένως να αυξήσουν και το κόστος για την ΚΔ σε περίπτωση προσφυγής για τυχόν απαιτήσεις στα ελληνικά δικαστήρια.

Θέμα: Ασάφειες στη Σύμβαση

Πέραν των όσων αναφέρονται πιο πάνω, εντοπίζονται από την Υπηρεσία μας και πρακτικά ζητήματα ασάφειας στο περιεχόμενο της Σύμβασης.

Ποσά χωρίς ένδειξη ΦΠΑ: Τα ποσά που αναφέρονται στη Σύμβαση δεν συνοδεύονται από ένδειξη σχετικά με το αν περιλαμβάνουν ΦΠΑ. Σύμφωνα με διευκρινίσεις του Υφυπουργείου, τα ποσά περιλαμβάνουν ΦΠΑ 24%, όπως ισχύει στην Ελλάδα. Ωστόσο, η πληροφορία αυτή δεν καταγράφεται ρητά στη Σύμβαση, γεγονός που θα μπορούσε να προκαλέσει παρερμηνείες.

Κόστος Διαλειτουργικότητας: Η Σύμβαση προβλέπει ότι, κατά τη διάρκεια της Περιόδου Β, η ΚΔ θα αναλάβει την εξασφάλιση υπηρεσιών για την ανάπτυξη αμφοτέρων των εφαρμογών (ελληνικής και κυπριακής), με σκοπό την αμοιβαία αναγνώριση των ψηφιακών εγγράφων και τη διαλειτουργικότητα των δύο εφαρμογών. Η διατύπωση αυτή μπορεί να ερμηνευθεί ότι η ΚΔ επωμίζεται και το κόστος ενδεχόμενων τεχνικών τροποποιήσεων στην ελληνική εφαρμογή (Gov.gr Wallet).

Ωστόσο, σύμφωνα με το Υφυπουργείο, η πρόνοια αυτή αφορά μόνο τις υπηρεσίες που η ΚΔ θα λάβει από την Ελληνική Κυβέρνηση για να διασφαλιστεί η διαλειτουργικότητα της εφαρμογής Ψηφιακού Πολίτη με την εφαρμογή Gov.gr wallet, δηλαδή η χρήση του Gov.gr wallet από τους Έλληνες της Κύπρου.

Η απουσία ρητής διευκρίνισης ενδέχεται να οδηγήσει σε παρερμηνείες/ασάφειες κατά την υλοποίηση ή σε οικονομική επιβάρυνση της ΚΔ, ειδικά σε έργο που σχετίζεται με διακρατική διαλειτουργικότητα.

Εύρημα

Οι ασάφειες που εντοπίστηκαν στη Σύμβαση ενδεχομένως να οδηγήσουν σε παρερμηνείες ή/και πρόσθετα κόστη για την ΚΔ.

Θέμα: Χρονολογική Εξέλιξη και Βασικά Ορόσημα του Έργου «Ψηφιακός Πολίτης»

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τη χρονολογική εξέλιξη των βασικών γεγονότων και διαδικασιών που οδήγησαν στην υλοποίηση του έργου «Ψηφιακός Πολίτης». Από την αρχική ανακοίνωση του έργου μέχρι τη διάθεσή του στο κοινό.

01.01.2024	Το έργο «Ψηφιακός Πολίτης» ανακοινώθηκε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας
19.06.2024	Υπογράφηκε Μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ Υφυπουργείου και του ΥΨΔ
27.06.2024	Το Προσχέδιο της Σύμβασης όπως ετοιμάστηκε από το Υφυπουργείο, διαβιβάστηκε στη Νομική Υπηρεσία για νομοτεχνικό έλεγχο
05.08.2024	Ενημέρωση της Ελεγκτικής Υπηρεσίας για τη Διαδικασία Υπογραφής της Σύμβασης και τους εμπλεκόμενους Φορείς. Ότι δηλαδή το ΥΨΔ θα χρησιμοποιήσει τα ίδια κανάλια, δηλαδή τον ίδιο ή τους ίδιους αναδόχους με τους οποίους έχει ήδη συνάψει σύμβαση για την υλοποίηση του Εθνικού Πορτοφολιού της Ελλάδας.
09.08.2024	Επιστολή της Υπηρεσίας μας όπου εξέφρασε της επιφυλάξεις της για τη Νομιμότητα της Διαδικασίας που θα ακολουθούσε το Υφυπουργείο για την υλοποίηση του «Ψηφιακού Πολίτη»
26.08.2024	Το Υφυπουργείο απέστειλε επιστολή στη Νομική Υπηρεσία για να ζητήσει απόψεις επί των θεμάτων που αναφερθήκαν στις επιστολές της Ελεγκτικής Υπηρεσίας.
19.09.2024	Γνωμάτευση από την Νομική Υπηρεσία σχετικά με το νομικό πλαίσιο συνεργασίας των Μερών, Υφυπουργείο και ΥΨΔ. Η Νομική Υπηρεσία ζήτησε συγκεκριμένες διευκρινήσεις οι οποίες προέκυψαν από τις αποφάσεις του ΔΕΕ και αφορούσαν τη νομιμότητα της διαδικασίας.
23.09.2024	Δόθηκαν οι διευκρινήσεις από το Υφυπουργείο
18.10.2024	Τελική Γνωμάτευση από την Νομική Υπηρεσία, και αλλαγή νομικής βάσης
21.10.2024	Υπογράφηκε Σύμβαση μεταξύ Υφυπουργείου και του ΥΨΔ. Η Κύπρος θα καταβάλει έως €1,5 εκατ. και η Ελλάδα έως €200.000.
05.12.2024	Η εφαρμογή «Ψηφιακός Πολίτης» διαθέσιμη μέσω διαδικτύου (live) η οποία περιλάμβανε τις βασικές λειτουργίες: Δελτίο Ταυτότητας, Άδεια Οδήγησης και ΜΟΤ.
31.3.2025	Η εφαρμογή έγινε επίσημα διαθέσιμη για χρήστες άνω των 14 ετών
19.05.2025	Ανακοινώθηκε και τέθηκε σε λειτουργία η δυνατότητα αμοιβαίας αναγνώρισης και επαλήθευσης των ψηφιακών εγγράφων, όπως του Δελτίου Ταυτότητας και της Άδειας Οδήγησης, σε Ελλάδα και Κύπρο.
02.06.2025	Ανακοινώθηκε η ενσωμάτωση της Κάρτας Φιλάθλου στην εφαρμογή «Ψηφιακός Πολίτης»

Πίνακας 3: Χρονολογική Εξέλιξη και Βασικά Ορόσημα του Έργου «Ψηφιακός Πολίτης»

Θέμα: Χρονολογική Εξέλιξη του Ελέγχου του Έργου «Ψηφιακός Πολίτης»

Ημερομηνία	Αποστολέας	Περιγραφή Ενέργειας
08.05.2024	Ελεγκτική Υπηρεσία	Επιστολή προς το Υφυπουργείο για απόψεις σχετικά με το «Ψηφιακό Πορτοφόλι» και ενημέρωση για το έργο «Ψηφιακός Πολίτης».
21.05.2024	Υφυπουργείο	Απάντηση σχετικά με τις ερωτήσεις για την εφαρμογή «Ψηφιακός Πολίτης».
21.06.2024	Ελεγκτική Υπηρεσία	Επιστολή για περαιτέρω διευκρινήσεις σχετικά με τη Σύμβαση Κύπρου-Ελλάδας και το κόστος.
10.07.2024	Υφυπουργείο	Απαντητική επιστολή παρέχοντας απαντήσεις στα ερωτήματα.
05.08.2024	Ελεγκτική Υπηρεσία	Επιστολή για διευκρινίσεις επί των απαντήσεων και επιπλέον πληροφόρηση για Δημόσιες Συμβάσεις, κόστος κ.λπ.
05.08.2024	Κοινή Συνάντηση	Συνάντηση Υφυπουργείου με Ελεγκτική Υπηρεσία: Ενημέρωση για διαδικασία Σύμβασης και χρήση ίδιων καναλιών (δηλαδή τον ίδιο ή τους ίδιους αναδόχους) με την Ελλάδα.
09.08.2024	Ελεγκτική Υπηρεσία	Επιστολή με επιφυλάξεις για τη νομιμότητα της διαδικασίας υλοποίησης του έργου.
25.11.2024	Υφυπουργείο	Απάντηση για τη νομική βάση και διαδικασία που ακολουθήθηκε.
06.03.2025	Ελεγκτική Υπηρεσία	Αποστολή προσχεδίου Ειδικής Έκθεσης με θέμα «Ψηφιακός Πολίτης».
31.03.2025	Υφυπουργείο	Απάντηση στο προσχέδιο της Ειδικής Έκθεσης.
10.04.2025	Ελεγκτική Υπηρεσία	Επιστολή για διευκρινίσεις επί της απάντησης
09.05.2025	Υφυπουργείο	Απάντηση με διευκρινίσεις.
21.05.2025	Ελεγκτική Υπηρεσία	Ζήτηση περαιτέρω διευκρινήσεων μέσω email.
27.05.2025	Υφυπουργείο	Απαντήσεις μέσω email σε ερωτήματα της Υπηρεσίας.
11.11.2025	Ελεγκτική Υπηρεσία	Αποστολή αναθεωρημένου προσχεδίου Ειδικής Έκθεσης με θέμα «Ψηφιακός Πολίτης».
12.12.2025	Υφυπουργείο	Απάντηση στο αναθεωρημένο προσχέδιο της Ειδικής Έκθεσης.

Πίνακας 4: Χρονολόγιο Επικοινωνίας με το Υφυπουργείο για τον έλεγχο του έργου Ψηφιακός Πολίτης

Εύρημα

Η Υπηρεσία μας, είχε ζητήσει με επιστολές της πληροφορίες και έγγραφα σχετικά με το έργο του Ψηφιακού Πολίτη, καθώς και διευκρινίσεις για τη διαδικασία που θα ακολουθείτο. Ωστόσο, οι απαντήσεις που λάβαμε από το Υφυπουργείο ήταν περιορισμένες και δεν περιλάμβαναν όλα τα ζητούμενα στοιχεία. Μετά την αποστολή του προσχεδίου της Ειδικής Έκθεσης, μας στάλθηκαν ορισμένα νέα στοιχεία για τα οποία ζητήσαμε περαιτέρω διευκρινίσεις σε επόμενες επιστολές μας. Η σταδιακή ή/και ελλιπής αποστολή των απαραίτητων στοιχείων προκάλεσε καθυστέρηση στην ολοκλήρωση της παρούσας Έκθεσης και στην αχρείαστη σπατάλη πόρων, τόσο από την Υπηρεσία μας όσο και από το Υφυπουργείο.

4. Συστάσεις Ελεγκτικής Υπηρεσίας:

1. Διαφάνεια και Νομιμότητα: Οι συνεργασίες μεταξύ κρατών πρέπει να τηρούν τις αρχές της διαφάνειας, της νομιμότητας και της ίσης μεταχείρισης των οικονομικών φορέων, διασφαλίζοντας παράλληλα και την προστασία του δημόσιου συμφέροντος. Η εξαίρεση από τις διαδικασίες των Δημοσίων Συμβάσεων πρέπει να γίνεται μόνο υπό αυστηρές προϋποθέσεις και με πλήρη τεκμηρίωση.
2. Στρατηγικός Σχεδιασμός: Το Υφυπουργείο πρέπει να αναπτύξει μια ολοκληρωμένη στρατηγική για τον ψηφιακό μετασχηματισμό, λαμβάνοντας υπόψη τις ευρωπαϊκές προδιαγραφές για το Ευρωπαϊκό Ψηφιακό Πορτοφόλι (EUDI) και προβαίνοντας σε μελέτη κόστους οφέλους για τις ενδιάμεσες λύσεις.
3. Ανεξαρτησία από Ανάδοχους: Το Υφυπουργείο πρέπει να μειώσει την εξάρτηση από συγκεκριμένους αναδόχους και να εξασφαλίσει ότι οι μελλοντικές συμβάσεις θα διεξάγονται μέσω ανοικτών διαγωνισμών, εκτός εάν υπάρχουν πλήρως τεκμηριωμένοι λόγοι χρήσης διαφορετικών διαδικασιών, διασφαλίζοντας τη διαφάνεια και την ίση μεταχείριση όλων των ενδιαφερόμενων μερών.

Σχόλια Ελεγχόμενου Φορέα

Το προσχέδιο της παρούσας Ειδικής Έκθεσης διαβιβάστηκε με ηλεκτρονικό μήνυμα στον ελεγχόμενο φορέα, με την παράκληση όπως έχουμε τα δικά του σχόλια και απόψεις ώστε να συμπεριληφθούν στην τελική μορφή της Ειδικής Έκθεσης. Ακολούθως, και αφού μετά την αποστολή του πρώτου προσχεδίου υποβλήθηκαν στην Υπηρεσία μας ορισμένα νέα στοιχεία για τα οποία ζητήθηκαν περαιτέρω διευκρινήσεις με μεταγενέστερες επιστολές μας, αποστάλθηκε δεύτερο προσχέδιο της Ειδικής Έκθεσης στον ελεγχόμενο φορέα για υποβολή επιπρόσθετων σχολίων. Οι αυτούσιες απαντητικές επιστολές του ελεγχόμενου φορέα παρουσιάζονται στο Παράρτημα ΙΙΙ. Σημειώνεται ότι, όπου στις απαντήσεις του ελεγχόμενου φορέα γίνεται αναφορά σε θέματα που υπήρχαν στο προσχέδιο της Ειδικής Έκθεσης αλλά τελικά δεν έχουν συμπεριληφθεί στην τελική της μορφή, κατά την κρίση της Υπηρεσίας μας αυτά έχουν απαντηθεί επαρκώς ή/και έχουν επιλυθεί μέσα από τις απαντήσεις του ελεγχόμενου φορέα.

5. Παραρτήματα

Παράρτημα Ι – Θεσμικό πλαίσιο αρμοδιοτήτων Γενικού Ελεγκτή

Ευθύνη Ελεγκτικής Υπηρεσίας και διαφύλαξη της ανεξαρτησίας της

Οι Ειδικές Εκθέσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας παρουσιάζουν τα αποτελέσματα των ελέγχων που αυτή διενεργεί επί των πολιτικών (policies) και προγραμμάτων της Κυπριακής Δημοκρατίας ή άλλων ελεγχόμενων οργανισμών ή επί θεμάτων που αφορούν στον Προϋπολογισμό τους ή συγκεκριμένους τομείς αυτού, ή τα αποτελέσματα ελέγχων ιδιωτών ελεγκτών στους οποίους η Ελεγκτική Υπηρεσία έχει αναθέσει τον έλεγχο λογαριασμών οποιουδήποτε ελεγχόμενου υπ' αυτής οργανισμού, δυνάμει του περί της Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στο Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας Νόμου (Ν.113(Ι)/2002). Η Ελεγκτική Υπηρεσία επιλέγει και σχεδιάζει τις εν λόγω ελεγκτικές δραστηριότητες κατά τρόπον ώστε αυτές να αποφέρουν τον μέγιστο αντίκτυπο, λαμβανομένων υπόψη των κινδύνων για τις επιδόσεις ή για τη συμμόρφωση, του επιπέδου των σχετικών εσόδων ή δαπανών, των επικείμενων εξελίξεων και του δημόσιου συμφέροντος.

Η εκ μέρους της Ελεγκτικής Υπηρεσίας παράθεση ευρημάτων ελέγχου γίνεται στη βάση όσων στοιχείων έχουν τεθεί ενώπιόν της.

Εκτός αν τούτο δηλωθεί ρητά, η μη παράθεση ευρημάτων επί ορισμένων πτυχών ή θεμάτων που αφορούν στο αντικείμενο του ελέγχου, δεν συνιστά διαβεβαίωση, ούτε και υποδηλοί ότι αυτά είναι απαλλαγμένα αδυναμιών ή σφαλμάτων ή αποκλίσεων από το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, αφού ο εξωτερικός ελεγκτής δεν αναμένεται ότι μπορεί να εντοπίζει κάθε αδυναμία ή σφάλμα ή απόκλιση από το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο.

Οι συστάσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας αποτελούν εισηγήσεις για τον τρόπο χειρισμού των παρατηρήσεων και ευρημάτων του ελέγχου. Σε καμία περίπτωση δεν δύναται να εκληφθεί ότι οι συστάσεις αυτές επηρεάζουν την ανεξαρτησία της Υπηρεσίας, ως εξωτερικού ελεγκτή ή ότι συνεπάγονται συμμετοχή της Υπηρεσίας στη λήψη οποιασδήποτε σχετικής απόφασης από τη διοίκηση της ελεγχόμενης οντότητας, η οποία εξακολουθεί να φέρει αποκλειστικά την ευθύνη για την ορθή και νόμιμη λήψη απόφασης, ως προς τον τρόπο χειρισμού των ευρημάτων ελέγχου και συστάσεων.

Ουδμία πρόνοια στην παρούσα Έκθεση σημαίνει ή θα πρέπει να εκληφθεί, ότι με αυτή διατυπώνεται κατηγορία εναντίον οποιουδήποτε προσώπου για εκ προθέσεως κατάχρηση εξουσίας ή για τη διάπραξη ποινικών ή άλλων αδικημάτων. Αυτά, αν υπάρχουν, θα πρέπει να διερευνηθούν από τις αρμόδιες αρχές, μόνο δε τα αρμόδια δικαστήρια μπορούν να κρίνουν κάποιο πρόσωπο ως ένοχο οποιουδήποτε αδικήματος. Τονίζεται, επίσης, ότι οι συστάσεις και τα ευρήματα της

Ελεγκτικής Υπηρεσίας αφορούν στους ελεγχόμενους φορείς και οποιαδήποτε αναφορά σε άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ουδώςως εξυπακούει ότι αυτά έχουν προβεί κατ' ανάγκη σε οτιδήποτε μεμπτό, αφού κάτι τέτοιο εκφεύγει του πεδίου ελέγχου της παρούσας Έκθεσης.

Αρμοδιότητες Γενικού Ελεγκτή

Ο έλεγχος διενεργήθηκε στο πλαίσιο των συνταγματικών αρμοδιοτήτων του Γενικού Ελεγκτή της Δημοκρατίας και των προνοιών του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014).

Το άρθρο 116 του Συντάγματος της Δημοκρατίας ορίζει ότι ο Γενικός Ελεγκτής, βοηθούμενος από τον Βοηθό Γενικό Ελεγκτή, ελέγχει εν ονόματι της Δημοκρατίας όλες τις εισπράξεις και πληρωμές και όλους τους λογαριασμούς χρηματικών διαθεσίμων και άλλου ενεργητικού ή άλλων υποχρεώσεων που αναλαμβάνει η Δημοκρατία ή που δημιουργούνται για λογαριασμό της. Για τον σκοπό αυτό, ο Γενικός Ελεγκτής έχει δικαίωμα να επιθεωρεί και να ελέγχει όλα τα σχετικά βιβλία, αρχεία και καταστάσεις, καθώς και τους χώρους όπου φυλάγεται το πιο πάνω ενεργητικό. Επίσης, ο Γενικός Ελεγκτής, βοηθούμενος από τον Βοηθό Γενικό Ελεγκτή, ασκεί κάθε άλλη εξουσία ή εκτελεί οποιαδήποτε άλλα καθήκοντα ή υποχρεώσεις που καθορίζονται ή του αναθέτονται διά Νόμου.

Σύμφωνα με το άρθρο 81 του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014), ο Γενικός Ελεγκτής διεξάγει τον εξωτερικό έλεγχο των λογαριασμών της Δημοκρατίας.

Σύμφωνα με τον περί της Λογιστικής και Δημοσιονομικής Διαχείρισης και Χρηματοοικονομικού Ελέγχου της Δημοκρατίας Νόμο (Ν.38(Ι)/2014), ο ελέγχων λειτουργός κάθε Κονδυλίου οφείλει να διασφαλίσει την ορθότητα και νομιμότητα των εισπράξεων και πληρωμών και την αποτελεσματικότητα, αποδοτικότητα και οικονομία της υλοποίησης του οικείου Προϋπολογισμού, στη βάση των αρχών της χρηστής χρηματοοικονομικής διαχείρισης (άρθρα 7(1) και 8).

Για τον σκοπό αυτό, η Ελεγκτική Υπηρεσία προχωρεί σε οικονομικούς και διαχειριστικούς ελέγχους, όπως και ελέγχους συμμόρφωσης Υπουργείων, Τμημάτων και Υπηρεσιών της Δημόσιας Υπηρεσίας και του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Ο περί της Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στο Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας Νόμος (Ν.113(Ι)/2002) παρέχει σαφείς εξουσίες στον Γενικό Ελεγκτή, να ζητά στοιχεία σε οποιαδήποτε μορφή, περιλαμβανομένης και της ηλεκτρονικής μορφής, επεξηγήσεις και πληροφορίες, γραπτές ή προφορικές, που κατά την κρίση του μπορούν να τον υποβοηθήσουν στην εκτέλεση του έργου του.

Παράρτημα II – Μεθοδολογία

Πρότυπα ελέγχου

Σύμφωνα με το άρθρο 81(2) του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(I)/2014), ο Γενικός Ελεγκτής διεξάγει τον εξωτερικό έλεγχο στη βάση διεθνών αναγνωρισμένων προτύπων ελέγχου που ο ίδιος αποφασίζει.

Όπως ρητά αναφέρεται στις Ελεγκτικές Οδηγίες που έχουν εκδοθεί από τον Γενικό Ελεγκτή, οι έλεγχοι της Ελεγκτικής Υπηρεσίας διεξάγονται σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (ISSAI) που εκδίδει ο Διεθνής Οργανισμός Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (INTOSAI), ο οποίος είναι ένας αυτόνομος, ανεξάρτητος, μη-πολιτικοποιημένος Οργανισμός, με ειδικό συμβουλευτικό καθεστώς προς το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο (ECOSOC) του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Τα Πρότυπα ISSAI διαχωρίζουν τους ελέγχους που διενεργούνται από τα Ανώτατα Ελεγκτικά Ιδρύματα σε τρεις κατηγορίες, τους οικονομικούς ελέγχους, τους ελέγχους συμμόρφωσης και τους διαχειριστικούς ελέγχους. Για τους ελέγχους αυτούς υπάρχει αριθμός ελεγκτικών προτύπων που είναι κοινά και αριθμός ελεγκτικών προτύπων που αφορούν ειδικά στην κάθε κατηγορία ελέγχου.

Η διενέργεια του παρόντος ελέγχου διέπεται κυρίως από τις διατάξεις των πιο κάτω Προτύπων:

Το θεμελιώδες Πρότυπο INTOSAI-P1 ουσιαστικά καταγράφει αυτούσια τη Διακήρυξη, η οποία υιοθετήθηκε το 1977 από το Παγκόσμιο Συνέδριο του INTOSAI στη Λίμα του Περού (Διακήρυξη της Λίμα). Όπως στο ίδιο το Πρότυπο καταγράφεται, το έγγραφο αυτό θεωρείται η “Magna Carta” στην άσκηση εξωτερικού ελέγχου των κυβερνήσεων, καθώς έθεσε τα θεμέλια του δημόσιου ελέγχου. Η Διακήρυξη θέτει τα βασικά σημεία ελέγχου και τις βασικές αρχές για τα Ανώτατα Ελεγκτικά Ιδρύματα που είναι αναγκαίες, ώστε να επιτευχθούν ανεξάρτητα και αντικειμενικά αποτελέσματα. Οι αρχές που εγκαθιδρύθηκαν στη Διακήρυξη της Λίμα αναγνωρίστηκαν από τις Αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ με αρ. 66/209 (ημερ. 22.12.2011) και 69/228 (ημερ. 19.12.2014). Το Πρότυπο INTOSAI-P1, όπως και το Πρότυπο INTOSAI-P10 (Διακήρυξη του Μεξικού), αποτελούν μέρος του κοινοτικού κεκτημένου.

Το Πρότυπο ISSAI 100 παρουσιάζει τον ορισμό του ελέγχου του δημόσιου τομέα και παρέχει τις βασικές έννοιες, στοιχεία και αρχές (τόσο τις γενικές αρχές που σχετίζονται με τον έλεγχο όσο και τις αρχές που σχετίζονται με τις διάφορες φάσεις της διαδικασίας ελέγχου) που ισχύουν για όλους τους ελέγχους του δημόσιου τομέα.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Προτύπου ISSAI 300, οι διαχειριστικοί έλεγχοι των Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων περιλαμβάνουν την

εξέταση προγραμμάτων, πράξεων, συστημάτων και διαδικασιών διαχείρισης, προκειμένου να εκτιμηθεί κατά πόσον οι πόροι που διατίθενται χρησιμοποιούνται κατά τρόπο οικονομικό, αποδοτικό και αποτελεσματικό. Η αρχή της οικονομίας εξετάζει την ελαχιστοποίηση του κόστους των πόρων, η αρχή της αποδοτικότητας εξετάζει την επίτευξη του μεγαλύτερου δυνατού αποτελέσματος από τους διαθέσιμους πόρους και η αρχή της αποτελεσματικότητας εξετάζει την επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου. Οι έλεγχοι αυτοί, που εξετάζουν και την τήρηση των αρχών της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων και στο πλαίσιο τους αξιολογούνται διάφορες πτυχές της διαδικασίας, συμπεριλαμβανομένων των εισροών (τα οικονομικά, ανθρώπινα, υλικά, οργανωτικά ή κανονιστικά μέσα που είναι αναγκαία για την υλοποίηση), των υλοποιήσεων (τα παραδοτέα), των αποτελεσμάτων (οι επιδράσεις στους άμεσους παραλήπτες ή αποδέκτες) και του αντίκτυπου (μακροπρόθεσμες αλλαγές στην κοινωνία).

Το Πρότυπο ISSAI 400 ορίζει τον έλεγχο συμμόρφωσης ως μια ανεξάρτητη εκτίμηση του κατά πόσο ένα δεδομένο θέμα είναι σύμφωνο με τις αρχές που έχουν οριστεί ως κριτήρια ελέγχου. Οι έλεγχοι αυτοί αποσκοπούν στην αξιολόγηση του κατά πόσο οι ενέργειες του ελεγχόμενου φορέα συνάδουν με τις αρχές ή κανόνες που τον διέπουν. Οι αρχές και κανόνες αυτοί μπορεί να αφορούν στη συμμόρφωση με διατάξεις των σχετικών Νόμων, Κανονισμών ή συμφωνιών ή με τις γενικές αρχές χρηστής χρηματοοικονομικής διαχείρισης και συμπεριφοράς δημοσίων αξιωματούχων.

Ελεγκτική προσέγγιση

Το έργο «Ψηφιακός Πολίτης» ανακοινώθηκε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας τον Ιανουάριο του 2024. Ο Πρόεδρος και ο Υφυπουργός Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής δήλωσαν ότι η εφαρμογή θα είναι διαθέσιμη για χρήση από το κοινό το δεύτερο εξάμηνο του 2024. Την ίδια περίοδο (αρχές 2024), η Υπηρεσία μας ετοίμαζε την Ειδική Έκθεση για το «Ψηφιακό πορτοφόλι». Όταν πληροφορηθήκαμε μέσω δημοσιευμάτων για την εφαρμογή «Ψηφιακός Πολίτης», διαπιστώσαμε ότι περιλάμβανε υπηρεσίες παρόμοιες με αυτές που θα παρείχε το «Ψηφιακό πορτοφόλι».

Λαμβάνοντας υπόψη τα προαναφερθέντα δημοσιεύματα και δηλώσεις, καθώς και την έλλειψη ενημέρωσης προς την Υπηρεσία μας στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του Γενικού Ελεγκτή σε θέματα δημοσίων συμβάσεων για το έργο «Ψηφιακός Πολίτης», προέκυψαν εύλογοι προβληματισμοί ως προς την ενδεχόμενη έλλειψη διαφάνειας στη διαδικασία που ακολουθήθηκε για την υλοποίηση του «Ψηφιακού Πολίτη».

Για την αποσαφήνιση των πιο πάνω, όταν τον Μάιο 2024 αποστείλαμε στον τώως Γενικό Διευθυντή (ΓΔ) του Υφυπουργείου, προσέχδιο της εν λόγω ειδικής έκθεσης για τα δικά του σχόλια, ενώ ζητήσαμε να μας πληροφορήσει για τη διαδικασία την οποία είχε ακολουθήσει το Υφυπουργείο για την ανάπτυξη της εφαρμογής «Ψηφιακός Πολίτης» και να μας ενημερώσει για την σχέση της εν λόγω εφαρμογής με όσα είχαν καταγραφεί στην ειδική έκθεση για το «Ψηφιακό πορτοφόλι».

Ο Υφυπουργός Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής μας πληροφόρησε ότι ο «Ψηφιακός Πολίτης» θα υλοποιηθεί μέσω συνεργασίας με το ΥΠΔ της Ελλάδας, καθώς και μέσω Μνημονίου Συνεργασίας που υπεγράφη στις 19 Ιουνίου 2024 στην Αθήνα. Επιπλέον μας πληροφόρησε ότι καμιά από τις εταιρείες ή οντότητες ή συνεργάτες

που είχαν εμπλακεί στην υλοποίηση του «Ψηφιακού πορτοφολιού», έχει την παραμικρή εμπλοκή στο έργο του «Ψηφιακού Πολίτη».

Στην Ειδική Έκθεση με τίτλο «Ψηφιακό πορτοφόλι», που εκδόθηκε στις 09.09.2024, είχαμε συμπεριλάβει τα ανωτέρω και επισημάνει ότι η Υπηρεσία μας σκόπευε να διεξαγάγει περαιτέρω έλεγχο συμμόρφωσης των διαδικασιών για την εφαρμογή του «Ψηφιακού Πολίτη». Ως εκ τούτου πραγματοποιήσαμε επιπρόσθετο έλεγχο, τα ευρήματα του οποίου καταγράφονται στην παρούσα Ειδική Έκθεση.

Κριτήρια ελέγχου

Ο έλεγχος έχει πραγματοποιηθεί στη βάση του νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου που διέπει τις δημόσιες συμβάσεις, καθώς επίσης και στη βάση των γενικών αρχών διοικητικού δικαίου και χρηστής διοίκησης.

Γενικές Νομοθεσίες

◆ Οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2014 σχετική με τις δημόσιες προμήθειες και την κατάργηση της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ

◆ Ο περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμος (Ν.20(Ι)/2014) και οι δυνάμει αυτού εκδοθέντες Κανονισμοί.

◆ Ο περί της Λογιστικής και Δημοσιονομικής Διαχείρισης και του Χρηματοοικονομικού Ελέγχου της Δημοκρατίας Νόμος (Ν.38(Ι)/2014) και οι δυνάμει αυτού εκδοθέντες Κανονισμοί και οι σχετικές εγκύκλιοι.

◆ Ο περί Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμος (Ν.158(Ι)/1999).

◆ Ο Περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμος [Ν.1/1990]. ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΥΦΕΚΨΠ/02/2024 21 Νομικό Πλαίσιο Δημοσίων Συμβάσεων

◆ Ο περί της Ρύθμισης των Διαδικασιών Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων και για Συναφή Θέματα Νόμος (Ν.73(Ι)/2016) και οι δυνάμει αυτού εκδοθέντες Κανονισμοί, με έμφαση στους περί της Διαχείρισης της Εκτέλεσης Δημοσίων Συμβάσεων και των Διαδικασιών Αποκλεισμού των Οικονομικών Φορέων από Διαδικασίες Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων Κανονισμούς (ΚΔΠ 138/2016), και τις σχετικές εγκύκλιους, περιλαμβανομένου του Οδηγού Βέλτιστων Πρακτικών που έχει εκδώσει η Αρμόδια Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων.

◆ Ο περί Διαδικασιών Προσφυγής στον Τομέα Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων Νόμος Ν.104(Ι)/2010.

Παράρτημα III – Αυτούσια απαντητική επιστολή από Ελεγχόμενο Φορέα

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΦΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ, ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
Γραφείο Γενικού Διευθυντή

ΥΕΚΨΠ: 03.08.004, 03.10.002.002

Τηλ.: +357 22 691908

Email:

12 Δεκεμβρίου 2025

Μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου

Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας

Προσχέδιο Ειδικής Έκθεσης, αρ. ΥΦΕΚΨΠ/01/2025, με θέμα «Ψηφιακός Πολίτης»

Αναφέρομαι στο προσχέδιο έκθεσης, σχετικά με το πιο πάνω θέμα, που στάληκε με το ηλεκτρονικό σας μήνυμα ημερ. 11.11.2025, και στο οποίο διατυπώνονται επιπρόσθετες παρατηρήσεις και ζητήματα σε σχέση με την υλοποίηση του έργου της εφαρμογής του Ψηφιακού Πολίτη (ΨΠ) και σας παρέχω απαντήσεις στα όσα υποβάλλετε.

2. Η παρούσα επιστολή ουσιαστικά αποτελεί συνέχεια της επιστολής μας, με αρ. φακ. 03.08.004, 03.10.002.002 και ημερ. 31.03.2025 (επιστολή Μαρτίου 2025). Σημειώνεται ότι παρά τις απαντήσεις που δόθηκαν στην επιστολή αυτή, φαίνεται να υπάρχουν ακόμη ερωτηματικά και υπονοούμενα σε σχέση με τη νομιμότητα και τη διαφάνεια της διαδικασίας, γεγονός που κρίνεται εντελώς αβάσιμο.

3. Αρχικά, αναφέρουμε πως παρά της επανειλημμένες επισημάνσεις μας, εξακολουθείτε να αναφέρεστε στο παλαιότερο έργο για τη δημιουργία «εθνικού πορτοφολιού» (eWallet) και να το συνδέετε με την εφαρμογή του Ψηφιακού Πολίτη (ΨΠ). Ο ΨΠ αποτελεί πρωτοβουλία και έργο της σημερινής κυβέρνησης, ως ένα από τους βασικούς πυλώνες του ψηφιακού μετασχηματισμού του Κράτους και σε καμία περίπτωση δεν αντικατέστησε ή αποτελεί συνέχεια του έργου του eWallet.

4. Ειδικότερα, στη συνέχεια, δίνονται απαντήσεις στις αναφορές του Προσχεδίου της Ειδικής Έκθεσης (ΠΕΕ), με ειδική αναφορά στις παραγράφους αυτού, τις οποίες αφορά η κάθε απάντηση.

i) παρ. 1.1.1 Απευθείας Ανάθεση.

Το ΥΕΚΨΠ θεωρεί τον ισχυρισμό σας, ότι δηλαδή με την απευθείας ανάθεση από το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης (ΥΨΔ) της Ελλάδας σε τρίτο φορέα δεν τηρήθηκε η αρχή της ίσης μεταχείρισης, ως αυθαίρετο.

Το θέμα έχει σχολιαστεί εκτενώς και στην επιστολή του Μαρτίου 2025. Η απευθείας ανάθεση του έργου της υλοποίησης του ΨΠ από το ΥΨΔ σε τρίτο φορέα έγινε σύμφωνα με την κείμενη ελληνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία και το ΥΕΚΨΠ δεν είχε και δεν έχει

καμία απολύτως σχέση με την επιλογή του Αναδόχου υλοποίησης του έργου. Το ΥΨΔ δεσμεύεται από την ίδια Ευρωπαϊκή νομοθεσία περί Δημοσίων Συμβάσεων, όπως και οι αρχές της Δημοκρατίας. Κρίνουμε εντελώς αβάσιμο και αδόκιμο να καταγράφονται αρνητικά συμπεράσματα για το ΥΨΔ της Ελληνικής Δημοκρατίας, χωρίς προφανώς να βασίζονται σε σχετικό έλεγχο στο ΥΨΔ για να εξακριβωθεί κατά πόσο ακολουθήθηκαν οι πρόνοιες της νομοθεσίας. Επιπρόσθετα αναφέρεται πως σε κάθε περίπτωση, το ΥΕΚΨΠ έδρασε και δρα στη βάση της καλής πίστης και συνεργασίας με μια δημόσια αρχή κράτους μέλους της ΕΕ, ήτοι το ΥΨΔ της Ελληνικής Δημοκρατίας.

ii) παρ 1.1.2 Ο έλεγχος νομιμότητας έγινε μετά την έναρξη των εργασιών και λίγο πριν την υπογραφή της Σύμβασης.

Η Σύμβαση μεταξύ ΥΕΚΨΠ και ΥΨΔ έτυχε νομοτεχνικού ελέγχου και έγκρισης από τη Νομική Υπηρεσία (ΝΥ) της Δημοκρατίας και το ΥΕΚΨΠ κατά τη διαδικασία του νομοτεχνικού ελέγχου συμμορφώθηκε πλήρως με τις κατευθύνσεις και οδηγίες της ΝΥ.

Στην επιστολή του Μαρτίου 2025 γίνεται εκτενής αναφορά στη διαδικασία ελέγχου νομιμότητας του Μνημονίου και της Σύμβασης, που ξεκίνησε τον Απρίλιο του 2024, πολύ πριν την υπογραφή των δύο εγγράφων, και στις διαβουλεύσεις που έγιναν με την ΝΥ, την Επίτροπο Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα και το Γενικό Λογιστήριο, ως Αρμόδια Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων. Όλες οι παρατηρήσεις και επιφυλάξεις των εμπλεκόμενων αρχών λήφθηκαν υπόψη στο τελικό κείμενο της Σύμβασης. Σημειώνεται, επίσης, ότι το κείμενο της Σύμβασης διαμορφώθηκε μετά από διαβουλεύσεις του ΥΕΚΨΠ, της ΝΥ της ΚΔ, και των νομικών συμβούλων του ΥΨΔ.

Ειδικότερα σε ότι αφορά τη νομική βάση, υπήρξε απόλυτη συμμόρφωση με τις παρατηρήσεις της ΝΥ. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρεται πως η ΝΥ στην επιστολή της ημερ. 18.10.2024 ρητά αναφέρει πως «...κατά την πρόοδο των συζητήσεων με το ΥΨΔ, και αφού αποσαφηνίστηκε πλήρως το αντικείμενο της Συμφωνίας, κρίθηκε ως καταλληλότερη νομική βάση το άρθρο 36, εδάφιο (5) του Νόμου 73(Ι)/2016 (αντίστοιχη παράγραφος 4 του άρθρου 39 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ). Το εν λόγω εδάφιο προνοεί για τη δυνατότητα αναθέτουσών αρχών από διαφορετικά κράτη μέλη, από κοινού, να αναθέτουν δημόσια σύμβαση. Διευκρινίζεται δε στο ίδιο εδάφιο ότι μια συμμετέχουσα αναθέτουσα αρχή εκπληρώνει τις υποχρεώσεις της, δυνάμει του Νόμου, όταν αγοράζει έργα, προμήθειες ή υπηρεσίες από την αναθέτουσα αρχή που είναι υπεύθυνη για τη διαδικασία σύναψης σύμβασης.». Η επιλογή λοιπόν του άρθρου 36(5) του Νόμου 73(Ι)/2016 δεν έγινε αυθαίρετα, αλλά ύστερα από υπόδειξη της ΝΥ και φυσικά με την σύμφωνο γνώμη της. Αναφορικά με το σύντομο χρονικό διάστημα μεταξύ της επιστολής της ΝΥ και της υπογραφής της Σύμβασης, σημειώνεται πως η συγκεκριμένη αλλαγή αφορούσε μόνο την νομική βάση της Συμφωνίας και όχι το περιεχόμενο της ή κάποια άλλη επιμέρους πρόνοια της. Καθώς λοιπόν οι απόψεις της Νομικής Υπηρεσίας για ανάγκη αλλαγής της νομικής βάσης μας είχαν ήδη γνωστοποιηθεί πριν τη λήψη της επίσημης απάντησης, ήταν δυνατή η υπογραφή της Συμφωνίας αμέσως μετά τη λήψη της επίσημης γραπτής απάντησης, χωρίς άλλη καθυστέρηση. Η υπογραφή της Συμφωνίας τρεις (3) μόλις ημέρες μετά τη λήψη της επίσημης επιστολής αποτελεί αποτέλεσμα τόσο της κατάλληλης προετοιμασίας κατά το στάδιο της ανταλλαγής απόψεων με τη ΝΥ, όσο και του ότι η συγκεκριμένη αλλαγή δεν αφορά το ουσιαστικό περιεχόμενο της Σύμβασης.

iii) παρ. 1.1.3 Νομικές ανησυχίες και ασάφειες στη Σύμβαση.

Όπως αναφέρεται και πιο πάνω, το ΥΕΚΨΠ, ως όφειλε, έλαβε υπόψιν του όλες τις παρατηρήσεις και επιφυλάξεις των εμπλεκόμενων αρχών στο τελικό κείμενο της Σύμβασης, ακριβώς για να μην υπάρχουν οποιεσδήποτε ασάφειες ή ζητήματα νομικής φύσεως.

Αναφορικά με τη σιωπηρή αποδοχή των παραδοτέων μετά από 20 ημέρες, κρίθηκε ότι το διάστημα αυτό αποτελεί εύλογο χρονικό διάστημα μέσα στο οποίο το ΥΕΚΨΠ δύναται να ελέγξει τα παραδοτέα και να προβεί σε τυχόν αναγκαίες παρατηρήσεις πριν την αποδοχή τους. Ο καθορισμός χρονικού πλαισίου αυτής της μορφής αποτελεί συνήθη πρακτική σε παρόμοιας φύσης συμβάσεις.

Για την πρόνοια πως οι τυχόν αξιώσεις αποζημίωσης διεκδικούνται μέσω διαδικασιών και δικαστηρίων της Ελλάδας, αυξάνοντας κόστος και δυσκολίες ελέγχου, σημειώνεται πως αποτελεί συνήθη πρακτική σε διακρατικές συμβάσεις, η επιλογή των δικαστηρίων μιας από τις δύο χώρες ως αρμόδιων για την επίλυση τυχόν διαφορών. Η επιλογή των ελληνικών δικαστηρίων δεν κρίνεται πως αυξάνει τις δυσκολίες ελέγχου, καθώς η νομοθεσία που διέπει τις συμβάσεις και στις δύο χώρες είναι η ίδια, η ευρωπαϊκή νομοθεσία.

Επιπρόσθετα, αναφορικά με τον ΦΠΑ, όπως έχει ήδη αναφερθεί, τα ποσά της Σύμβασης περιλαμβάνουν ΦΠΑ. Το θέμα αυτό είναι αποδεκτό, τόσο για το ΥΕΚΨΠ όσο και για το ΥΨΔ, και αναφορικά με τις εργασίες που έχουν ήδη ολοκληρωθεί δεν καταβλήθηκε επιπρόσθετο ποσό για ΦΠΑ.

iv) παρ. 1.1.4 Έναρξη εργασιών πριν από την υπογραφή του Μνημονίου.

Για την υλοποίηση οποιουδήποτε έργου πληροφορικής αποτελεί συνήθη πρακτική η διεξαγωγή προπαρασκευαστικών και διερευνητικών συζητήσεων μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών. Οι προκαταρκτικές αυτές ενέργειες σκοπό έχουν τη διερεύνηση των καταλληλότερων συνθηκών για την υλοποίηση ενός έργου και σε καμία περίπτωση δεν προκαθορίζουν την πορεία ή τον τρόπο της υλοποίησης του έργου.

Το έργο του ΨΠ αποτελούσε και αποτελεί εμβληματική κυβερνητική προτεραιότητα, γι' αυτό και ήδη από τον Φεβρουάριο του 2024 είχαν ξεκινήσει οι προπαρασκευαστικές συζητήσεις, τόσο σε επίπεδο Υπουργών, όσο και σε τεχνοκρατικό επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτής της αρχικής διερευνητικής φάσης, εκπονήθηκε και το αρχικό πλάνο υλοποίησης, με ορίζοντα ολοκλήρωσης τον Αύγουστο 2024. Εκ των πραγμάτων, αυτό το πλάνο δεν ακολουθήθηκε, λόγω της καθυστέρησης στην υπογραφή του Μνημονίου μεταξύ ΥΕΚΨΠ και ΥΨΔ (Ιούνιο 2024) και της Σύμβασης (Οκτώβριο 2024). Επιπρόσθετα, δεν μπορεί να λεχθεί πως τελικά ο συνολικός χρόνος υλοποίησης του έργου ήταν λιγότερο από δύο (2) μήνες, αντί για τον αρχικό σχεδιασμό των πέντε (5) μηνών, καθώς ο αρχικός σχεδιασμός περιλάμβανε και τις προπαρασκευαστικές και διερευνητικές ενέργειες ως προς τις τεχνικές λεπτομέρειες της υλοποίησης του έργου. Με την υπογραφή της Συμφωνίας κατεβλήθη κάθε δυνατή προσπάθεια για την συντομότερη ολοκλήρωση του έργου εντός του 2024, καθώς αυτό αποτελούσε άμεση κυβερνητική προτεραιότητα. Σε κάθε περίπτωση, το ΥΕΚΨΠ τονίζει εκ νέου πως η νομιμότητα της διαδικασίας αποτελούσε και αποτελεί πρωταρχικό στόχο σε όλα τα έργα που υλοποιεί.

v) παρ. 1.1.5 Διαλειτουργικότητα εφαρμογών Ελλάδας και Κύπρου.

Η διαλειτουργικότητα του ΨΠ και της αντίστοιχης ελληνικής εφαρμογής Gov.gr Wallet ήταν ένας από τους λόγους για την σύναψη της διακρατικής Συμφωνίας με το ΥΨΔ, αλλά όχι ο μόνος. Άλλωστε, όπως έχει αναφερθεί πολλές φορές, η νομική βάση της Συμφωνίας έτυχε έγκρισης από τη ΝΥ. Ο ισχυρισμός πως παραβιάστηκαν οι αρχές της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης των οικονομικών φορέων είναι εντελώς αβάσιμος.

Η διαλειτουργικότητα τέθηκε σε εφαρμογή τον Μάιο του 2025, και έκτοτε Ελλάδα και Κύπρος είναι οι πρώτες και μόνες δύο χώρες, κράτη-μέλη της ΕΕ, που έχουν πετύχει τέτοιας φύσης διαλειτουργικότητα. Το γεγονός αυτό μάλιστα αναδείχθηκε με δημοσιογραφική διάσκεψη στο Προεδρικό Μέγαρο (19 Μαΐου 2025) στην παρουσία του Υπουργού ΨΔ και του Υφυπουργού ΕΚΨΠ. Υπενθυμίζεται ότι η διαλειτουργικότητα και γενικότερα το έργο του ΨΠ εντάσσεται στην υλοποίηση αποφάσεων στο πλαίσιο της Διακυβερνητικής Συνεργασίας Κύπρου – Ελλάδας το Νοέμβριο του 2023.

Επιπρόσθετα, αναφέρεται πως για να επιτευχθεί η πλήρης διαλειτουργικότητα μεταξύ των εφαρμογών των δύο χωρών, η ελληνική πλευρά προέβη στις απαραίτητες αλλαγές στον εφαρμογή Gov.gr Wallet, αναλαμβάνοντας φυσικά η ίδια το κόστος των αλλαγών αυτών. Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός πως το κόστος της διαλειτουργικότητας καλύφθηκε εξ ολοκλήρου από το ΥΕΚΨΠ δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα.

vi) παρ. 1.2.1 Έλλειψη διαφάνειας στο κόστος της Σύμβασης.

Το ΥΕΚΨΠ επαναλαμβάνει πως θεωρεί ότι η διαδικασία που ακολουθήθηκε για την υλοποίηση του ΨΠ εξασφαλίζει τη διαφάνεια και την ύπαρξη υγιούς ανταγωνισμού αναφορικά και με το κόστος της Σύμβασης.

Αναλυτικότερα σε σχέση με το κόστος της Σύμβασης, σημειώνεται πως για την υλοποίηση του έργου και για κάθε επιμέρους Περίοδο, το ΥΨΔ ετοιμάζει τα σχετικά έγγραφα διαγωνισμού/τεύχη, που περιγράφουν αναλυτικά το αντικείμενο της σύμβασης και στη διαδικασία που ακολουθείται υπάρχει η αντίστοιχη εκτιμώμενη αξία της σύμβασης. Στη συνέχεια, όταν ολοκληρωθούν οι διαγωνιστικές διαδικασίες και η κατάρτιση των συμβάσεων, το ΥΕΚΨΠ ενημερώνεται εκ νέου για την κάθε σύμβαση που θα υπογραφεί και το αντίστοιχο ποσό με το οποίο κατακυρώθηκε ο διαγωνισμός. Τέλος, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι, έχει συμπεριληφθεί μηχανισμός επιστροφής ποσού στην ΚΔ, εάν το συνολικό πραγματικό κόστος των συμβάσεων, αμφοτέρων των Περιόδων Α και Β, είναι χαμηλότερο από το συνολικό ποσό που καταβλήθηκε από το ΥΕΚΨΠ για τις Περιόδους αυτές. Για την εν λόγω διαδικασία έχει ενημερωθεί και συμφωνήσει η Διεύθυνση Χρηματοοικονομικής Διαχείρισης του ΥΕΚΨΠ.

vii) παρ. 1.2.2 Έλλειψη διαφάνειας σε κόστος και οφέλη.

Η ανάπτυξη του έργου Gov.gr Wallet από το ΥΨΔ είχε πολλαπλάσιο κόστος από αυτό της Σύμβασης για την ανάπτυξη του ΨΠ, κάτι το οποίο, όπως αναφέρθηκε στην επιστολή του Μαρτίου 2025 μπορεί να επιβεβαιώσει αν χρειαστεί το ΥΨΔ, χωρίς όμως να ζητηθεί τέτοια επιβεβαίωση από το Γραφείο σας.

Επίσης, σημειώνεται πως ο ισχυρισμός σας ότι η εφαρμογή του ΨΠ είχε ήδη αναπτυχθεί για την Ελλάδα και απαιτείτο, μόνο παραμετροποίηση για την εφαρμογή του δεν είναι ορθός. Εκτός από την παραμετροποίηση του ΨΠ για τις ανάγκες της Κύπρου και την προσαρμογή της εφαρμογής, σύμφωνα με τα κυπριακά έγγραφα, το έργο της υλοποίησης του ΨΠ περιλαμβάνει επίσης και το κόστος των υποδομών, τις άδειες

χρήσης, τη συντήρηση της εφαρμογής, καθώς και την υποστήριξη των χρηστών, το οποίο μεταξύ άλλων περιλαμβάνει και την πλατφόρμα επικοινωνίας των προβλημάτων από τους χρήστες.

viii) παρ. 1.3 Παρατηρήσεις σχετικά με τον χώρο φιλοξενίας της εφαρμογής.

Η φιλοξενία της εφαρμογής του ΨΠ σε περιβάλλον υπολογιστικού νέφους (cloud computing) είναι σύμφωνη με την υφιστάμενη πολιτική του ΥΕΚΨΠ, που έχει ήδη προχωρήσει με την προκήρυξη έργου για την ανάπτυξη περιβάλλοντος Κυβερνητικού Νέφους (έργο G-Cloud) στην Κύπρο.

Επιπρόσθετα, όπως έχει ήδη αναφερθεί στην επιστολή του Μαρτίου 2025, για την εφαρμογή υποβλήθηκε στο γραφείο ΕΠΔΠΧ και εγκρίθηκε σχετική έκθεση αντικτύπου, ενώ έγινε και άσκηση διείσδυσης (penetration test), όπως προβλέπεται από τα πρότυπα και τις διαδικασίες ασφάλειας του ΥΕΚΨΠ. Τα πιο πάνω είναι σύμφωνα με τις πολιτικές του ΥΕΚΨΠ για το είδος των δεδομένων που διαχειρίζεται η εφαρμογή και με τις απαιτήσεις ασφάλειας και προστασίας προσωπικών δεδομένων, που τίθενται από το ΥΕΚΨΠ και από τα διεθνή πρότυπα.

ix) παρ. 1.4 Παρατηρήσεις σχετικά με τη στρατηγική για το Ευρωπαϊκό Ψηφιακό Πορτοφόλι.

Το ΥΕΚΨΠ επιθυμεί να επαναλάβει πως η εφαρμογή του Ψηφιακού Πολίτη (ΨΠ) δεν συνδέεται με κανένα προηγούμενο έργο, δεν έχει καμία σχέση με αυτό που αναφέρεται στην έκθεσή σας ως "Εθνικό Πορτοφόλι" ("eWallet") και το οποίο αφορά ενέργειες που έγιναν επί της προηγούμενης Κυβέρνησης.

Η εφαρμογή του ΨΠ αποτελεί συγκεκριμένο πυλώνα της γενικότερης κυβερνητικής στρατηγικής για τον ψηφιακό μετασχηματισμό του Κράτους, κάτω από το ευρύτερο έργο-πλαίσιο του «Ψηφιακού Πολίτη», το οποίο περιλαμβάνει την ηλεκτρονική ταυτότητα, τον Ψηφιακό Βοηθό, και την κυβερνητική πύλη gov.cy. Επιπρόσθετα, το ΥΕΚΨΠ προτίθεται, εντός του 2026, να προβεί σε ανοικτό διαγωνισμό, ώστε αφενός ο ΨΠ να αναβαθμιστεί, αλλά παράλληλα και να περιλάβει και διασυννοριακό ψηφιακό πορτοφόλι, σύμφωνα με τα πρότυπα του Ευρωπαϊκού Ψηφιακού Πορτοφολιού (EUDI), ολοκληρώνοντας έτσι τον υφιστάμενο σχεδιασμό για το ψηφιακό πορτοφόλι στην Κύπρο. Η υποχρέωση υλοποίησης του EUDI δεν αναιρεί την ανάγκη για χρήση του ΨΠ για διάφορα έγγραφα σε εθνικό μόνο επίπεδο, όπως το ΜΟΤ, η κάρτα φιλάθλου και τα εισιτήρια των αγώνων. Την ίδια πρακτική, του συνδυασμού ενός εθνικού πορτοφολιού, όπως ο ΨΠ, με το EUDI, ακολουθούν και άλλες χώρες της Ε.Ε.

Τέλος, όσον αφορά τον παραλληλισμό της υλοποίησης του iJustice με την υλοποίηση του ΨΠ αυτός είναι λανθασμένος. Το iJustice αρχικά είχε υλοποιηθεί ως ενδιάμεση προσωρινή λύση και αργότερα προέκυψε η ανάγκη για περαιτέρω αναβάθμιση του. Από την άλλη, ο ΨΠ ουδέποτε αποτέλεσε ενδιάμεση ή προσωρινή λύση, αλλά από την πρώτη στιγμή σχεδιάστηκε ως μόνιμη εφαρμογή. Η φύση των δύο έργων είναι διαφορετική και δεν μπορεί να θεωρηθεί πως στη μελλοντική διαδικασία προκήρυξης προσφορών θα έχει οποιοδήποτε πλεονέκτημα ο υφιστάμενος Ανάδοχος, τον οποίο έχει επιλέξει το ΥΨΔ σύμφωνα με τις δικές του διαδικασίες.

x) παρ. 1.5 Παρατηρήσεις σχετικά με τις διακρατικές αναθέσεις και Δημιουργία προηγούμενου.

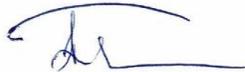
Το ΥΕΚΨΠ επιθυμεί εκ νέου να εκφράσει την διαφωνία με την άποψη πως η όποια διακυβερνητική συνεργασία δεν έχει ουσία και μάλιστα είναι μεμπτή και κατακριτέα. Αντιθέτως, και από τα παραδείγματα που αναφέρονται στο ΠΕΕ φαίνεται πως εκεί που κρίνεται απαραίτητο από τις αρμόδιες αρχές κρατών μελών της ΕΕ, η συνεργασία μεταξύ τους πρέπει και μπορεί να είναι και θεμιτή και ουσιαστική. Ολόκληρη η διαδικασία της σύναψης του Μνημονίου με την Ελλάδα και η Σύμβαση για την υλοποίηση του ΨΠ έγιναν με πλήρη διαφάνεια και ακολουθώντας τις νόμιμες διαδικασίες. Οποιοσδήποτε ισχυρισμός περί του αντιθέτου δεν μπορεί να γίνει αποδεκτός.

Ειδικότερα, αναφορικά με το kids wallet, σημειώνεται ότι τούτο βρίσκεται σε εξέταση, στο πλαίσιο της περιλήψης της Κύπρου στο Age Verification Pilot της Ευρωπαϊκής Επιτροπής καθώς και της δέσμευσης μας, μαζί με τα υπόλοιπα κράτη μέλη, για συνεργασία σε αυτό το κρίσιμο θέμα, το οποίο η Κύπρος έχει θέσει και ως προτεραιότητα κατά την Προεδρία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

κί) παρ. 1.6 Πρόσθετες Δαπάνες για το Έργο.

Το κόστος διασύνδεσης των κεντρικών συστημάτων της Κυβέρνησης με τον ΨΠ αφορά εργασίες που θα έπρεπε να υλοποιηθούν, ανεξάρτητα από τον τρόπο υλοποίησης που θα επιλεγόταν για το ψηφιακό πορτοφόλι. Το κόστος αυτό δεν έχει οποιαδήποτε σχέση με το κόστος της Σύμβασης μεταξύ ΥΕΚΨΠ και του ΥΨΔ. Άλλωστε, μεγάλο μέρος αυτών των εργασιών αφορά τη διασύνδεση με το Αρχείο Πληθυσμού, η οποία και υλοποιήθηκε εσωτερικά από το ΤΥΠ.

5. Εν κατακλείδι, σημειώνεται πως το ΥΕΚΨΠ λειτούργησε και λειτουργεί με γνώμονα τη διαφάνεια, τη νομιμότητα και τη δημιουργία συνθηκών υγιούς ανταγωνισμού σε όλο το φάσμα της υλοποίησης του έργου, όπως και σε όλα τα άλλα έργα που υλοποιεί. Η διαδικασία που ακολουθήθηκε, σε συνεργασία με το ΥΨΔ, έγινε πλήρως εντός των ορίων του εθνικού και ευρωπαϊκού νομικού πλαισίου, σύμφωνα πάντοτε με τις νενομισμένες διαδικασίες και έχοντας εξασφαλίσει την έγκριση των αρμοδίων οργάνων και υπηρεσιών.
6. Είμαι στη διάθεση σας για περαιτέρω πληροφορίες/διευκρινίσεις.

Γεώργιος Κωμοδρόμος
Αν. Γενικός Διευθυντής

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΦΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ, ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
Γραφείο Γενικού Διευθυντή

ΥΕΚΨΠ: 03.08.004, 03.10.002.002

Τηλ.: + 357 22691906

Φαξ: + 357 22691919

Email:

31 Μαρτίου 2025

Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας

Προσχέδιο Ειδικής Έκθεσης, αρ. ΥΦΕΚΨΠ/01/2025, με θέμα «Ψηφιακός Πολίτης»

Αναφέρομαι στην επιστολή σας με αρ. φακ. 26.25.001.004 05.14.009 και ημερ. 06/03/2025, σχετικά με το πιο πάνω θέμα, και σας παρέχω απαντήσεις στα όσα υποβάλλετε με το παρόν προσχέδιο. Για οποιαδήποτε πληροφορία παρέχεται σε αυτή την απαντητική επιστολή, το Υφυπουργείο Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής (ΥΕΚΨΠ) είναι στη διάθεσή σας για να σας υποβάλει τη σχετική τεκμηρίωση (αλληλογραφία / έγγραφα / δικαιολογητικά).

1. Εκτελεστική Περίληψη

(α) Το έργο Ψηφιακός Πολίτης (ΨΠ) αφορά εφαρμογή για κινητές συσκευές (mobile application) της Κυπριακής Κυβέρνησης, μέσω της οποίας ο πολίτης μπορεί να δημιουργήσει και να διατηρεί σε ψηφιακή μορφή επίσημα έγγραφα, πλήρως ισάξια με τα έντυπα έγγραφα, για κάθε νόμιμη χρήση εντός της Κυπριακής Δημοκρατίας (ΚΔ) καθώς και εντός της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΕΔ), καθότι ένας από τους σημαντικούς στόχους του έργου είναι η διαλειτουργικότητα μεταξύ των εφαρμογών των δύο χωρών. Το έργο υλοποιείται με τη συνεργασία του ΥΕΚΨΠ και του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης (ΥΨΔ) της ΕΔ. Σημειώνεται ότι, η εν λόγω εφαρμογή δύναται να χρησιμοποιηθεί και για άλλου είδους αλληλεπίδραση με τον Πολίτη. Ως παράδειγμα τούτου, αναφέρω την ενσωμάτωση στην εφαρμογή πρόσβασης στο εργαλείο γενετικής τεχνητής νοημοσύνης «Ψηφιακός Βοηθός», που ανακοινώθηκε στις 24 Μαρτίου 2025.

(β) Το έργο ξεκίνησε μετά από Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου (ΥΣ), στο πλαίσιο υλοποίησης της Διακυβερνητικής Συνεργασίας Κύπρου – Ελλάδας, με την οποία εξουσιοδοτήθηκαν τα αρμόδια Υ(φυ)πουργεία να προβούν στις απαραίτητες ενέργειες για υλοποίηση των δράσεων που συμφωνήθηκαν μεταξύ των δύο Μερών. Το ΥΕΚΨΠ, στο πλαίσιο

των αρμοδιοτήτων του, προώθησε μέσω του Υπουργείου Εξωτερικών τη σύναψη Μνημονίου Συνεργασίας με το ΥΨΔ στον τομέα του Ψηφιακού Μετασχηματισμού (στο εξής Μνημόνιο). Το Μνημόνιο, το οποίο έτυχε νομοτεχνικού ελέγχου από τη Νομική Υπηρεσία (ΝΥ) του Κράτους, υπεγράφη στις 19 Ιουνίου 2024, στο πλαίσιο επίσημης επίσκεψης του Υφυπουργού ΕΚΨΠ στην Αθήνα (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι).

(γ) Κεντρικός στόχος του Μνημονίου είναι ο καθορισμός ενός πλαισίου συνεργασίας και πλάνου δράσης που θα βελτιώσει σημαντικά τον τρόπο λειτουργίας των δημόσιων υπηρεσιών των δύο κρατών. Για την επίτευξη του στόχου προβλέπονται η ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και εμπειρίας καθώς και η παροχή τεχνογνωσίας.

(δ) Για την υλοποίηση του αντικειμένου του Μνημονίου (Παράγραφος 2) υπογράφηκε, στις 21/10/2024 ειδική Σύμβαση, με τίτλο 'Σύμβαση Ρύθμισης Υποχρεώσεων και Δικαιωμάτων της παρ. 4.3 του από 19/06/2024 Μνημονίου Συνεργασίας' (στο εξής η Σύμβαση), μεταξύ του ΥΕΚΨΠ και του ΥΨΔ. Επισυνάπτεται το κείμενο της Σύμβασης, το οποίο έτυχε νομοτεχνικού ελέγχου από τη ΝΥ του Κράτους (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ), ο οποίος ολοκληρώθηκε στις 18/10/2024.

(ε) Η εφαρμογή ΨΠ τέθηκε σε παραγωγική λειτουργία στις 5/12/2024.

Εν κατακλείδι, σημειώνουμε ότι όλα όσα αφορούν τη συνεργασία με την ΕΔ και την υλοποίηση της εφαρμογής ΨΠ, έγιναν απόλυτα νομότυπα και διαφωνούμε πλήρως με τυχόν συμπεράσματα που καταλήγουν σε πιθανή παράκαμψη των σχετικών διαδικασιών.

2. Λεπτομερείς Απαντήσεις στα Επιμέρους Σημεία του ΠΕΕ

Πιο κάτω δίνονται απαντήσεις σε καθεμία από τις αναφορές του Προσχεδίου της Ειδικής Έκθεσης (ΠΕΕ), με ειδική αναφορά στις παραγράφους του ΠΕΕ, τις οποίες αφορά η κάθε απάντηση.

(α) Σημειώνουμε ότι το έργο / εφαρμογή ΨΠ δεν συνδέεται με κανένα προηγούμενο έργο, ακόμη ούτε και με αυτό που αναφέρεται στην έκθεσή σας ως "Εθνικό Πορτοφόλι" ("eWallet") και το οποίο αφορά ενέργειες της προηγούμενης Κυβέρνησης.

(β) **[ΠΕΕ - Παρ. 1.1]** Η συνεργασία μεταξύ κρατών για ανταλλαγή τεχνογνωσίας και λύσεων πρέπει να είναι θεμιτή και ειδικότερα με αναφορά σε θέματα ψηφιακά, αφού προκρίνεται και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην περίπτωση των Κυβερνήσεων, Κύπρου και Ελλάδας, μια τέτοια συνεργασία αποτελεί επίσης αποτέλεσμα της Διακυβερνητικής συνεργασίας και διαλόγου που ξεκίνησε με πολύ μεγάλη επιτυχία από την παρούσα Κυβέρνηση. Νοείται και είναι απόλυτα φυσιολογικό, ότι η τελική υλοποίηση, εκεί που αφορά τεχνικές ή τεχνολογικές λύσεις, δύναται να παρέχεται από αναδόχους (δηλαδή εταιρείες). Νοούμενου, βέβαια, ότι η ανάθεση γίνεται ακολουθώντας τις νεομισημένες διαδικασίες, από τις εμπλεκόμενες Κυβερνήσεις (Αναθέτουσες Αρχές), αυτό είναι απόλυτα νόμιμο. Αυτό ακριβώς είναι που γίνεται στην

περίπτωση του συγκεκριμένου έργου. Σημειώνεται ότι, σύμφωνα και με τη Σύμβαση που έχει υπογραφεί στις 21/10/2024 και η οποία έτυχε νομοτεχνικού ελέγχου, τόσο από τη ΝΥ της ΚΔ (ολοκλήρωση νομοτεχνικού ελέγχου στις 18/10/2024), όσο και από τις αντίστοιχες νομικές υπηρεσίες του ΥΨΔ της ΕΔ, τα δύο Μέρη μπορούν να αναθέτουν από κοινού δημόσια σύμβαση βάσει της παραγράφου 4 του Άρθρου 39 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ.

- I. Συγκεκριμένα, τηρουμένων των προνοιών του Ν. 4412/2016, που μεταφέρει στην ελληνική έννομη τάξη τις πρόνοιες της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, το ΥΨΔ μέσω της σύναψης προγραμματικών συμφωνιών με την εταιρεία «Κοινωνίας της Πληροφορίας Μ.Α.Ε.» (ΚτΠ)¹, οι οποίες έχουν ως αντικείμενο την καταγραφή όλων των αναγκαίων ενεργειών, καθώς και του πλαισίου συνεργασίας ΥΨΔ-ΚτΠ, και με στόχο την έγκαιρη και αποτελεσματική υλοποίηση και λειτουργία έργων πληροφορικής και επικοινωνιών, η ΚτΠ αναλαμβάνει δράσεις για υλοποίηση της Σύμβασης. Ως εκ τούτου, καμία διαδικασία δεν παρακάμπτεται και καμία νομοθεσία δεν παραβιάζεται.
- II. Ουδέποτε δόθηκε η εντύπωση, από το ΥΕΚΨΠ ή το ΥΨΔ, ότι η εφαρμογή θα υλοποιηθεί εσωτερικά από το ΥΨΔ ή εν πάση περιπτώσει από το Ελληνικό δημόσιο.
- III. Το συμπέρασμα ότι η διαδικασία που ακολουθήθηκε για την υλοποίηση του έργου παρακάμπτει έμμεσα τις αρχές της διαφάνειας, της μη διάκρισης, και της ίσης μεταχείρισης οικονομικών φορέων είναι αυθαίρετο. Για να δύναται να εξαχθεί τέτοιο συμπέρασμα θα έπρεπε να προηγηθεί έλεγχος στο ΥΨΔ της ΕΔ και να αποδειχθεί ότι δεν ακολουθήθηκαν οι πρόνοιες της Σύμβασης, και ως εκ τούτου της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ. Κάτι τέτοιο δεν ισχύει σε καμιά περίπτωση.
- IV. Η ΕΔ (το ΥΨΔ) ακολούθησε τις νενομισμένες διαδικασίες για την ανάθεση της Περιόδου Α του έργου ΨΠ, ενώ η διαδικασία ανάθεσης για την Περίοδο Β του έργου ΨΠ βρίσκεται σε εξέλιξη.

(γ) **[ΠΕΕ - Παρ. 1.2]** Είναι γεγονός ότι ξεκίνησαν προπαρασκευαστικές συζητήσεις από το Φεβρουάριο 2024, τόσο σε επίπεδο Υπουργών όσο και σε επίπεδο Ομάδων, καθώς και διερευνητικές ενέργειες ως προς την τεχνική δυνατότητα και εύρος της συνεργασίας από το Μάρτιο 2024. Εντούτοις, τούτο δεν μπορεί να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι η νομιμότητα της διαδικασίας δεν αποτελούσε πρωταρχικό στόχο. Η εν λόγω προσέγγιση είναι συνήθης για έργα πληροφορικής, όπου το ΥΕΚΨΠ συνεργάζεται με φορείς για να ετοιμάσει το πλαίσιο συνεργασίας, δηλαδή σε αυτή την περίπτωση το Μνημόνιο, τη Σύμβαση καθώς και την εξειδίκευση των απαιτήσεων του αντικειμένου της Σύμβασης. Επαναλαμβάνεται ότι το έργο ξεκίνησε στο πλαίσιο υλοποίησης της Διακυβερνητικής Συνεργασίας Κύπρου – Ελλάδας, με την οποία εξουσιοδοτήθηκαν τα αρμόδια Υ(φυ)πουργεία, από το Νοέμβριο 2023, να προβούν στις απαραίτητες ενέργειες για υλοποίηση των δράσεων που συμφωνήθηκαν μεταξύ των δύο Μερών. Θεωρούμε ότι αποδίδονται προθέσεις σε ένα Υφυπουργείο της ΚΔ και κατ' επέκταση στο ΥΨΔ της ΕΔ που είναι αυθαίρετες.

¹ Η ΚτΠ είναι εταιρεία της Ελληνικής Δημοκρατίας, η οποία ενεργεί ως επιτελικός βραχίονας υποστήριξης υλοποίησης έργων Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στο δημόσιο τομέα, καθώς και δράσεων κρατικών ενισχύσεων στις ΤΠΕ, συνδράμοντας στην υλοποίηση της Βίβλου Ψηφιακού Μετασχηματισμού στην Ελλάδα.

Σημειώνεται ότι η αναφορά σε πλάνο υλοποίησης, από Φεβρουάριο 2024 μέχρι και Αύγουστο 2024, έγινε ακριβώς στο πλαίσιο αυτής της αρχικής διερευνητικής φάσης. Εκ των πραγμάτων, αυτό το πλάνο δεν ακολουθήθηκε, λόγω της καθυστέρησης στην υπογραφή του Μνημονίου (υπογράφηκε στις 19/06/2024) και της Σύμβασης (υπογράφηκε στις 21/10/2024), οπότε η ημερομηνία υλοποίησης μετατοπίστηκε από Αύγουστο 2024 σε Δεκέμβριο 2024, όπου το έργο βγήκε σε παραγωγική λειτουργία.

(δ) **[ΠΕΕ - Παρ. 1.3]** Στο Μνημόνιο (Παράγραφος 6.1) συμπεριλήφθηκε το εξής αναφορικά με τη διαχείριση και κατανομή πόρων: «[...] Οι Συμμετέχοντες προτίθενται να συμπεριλάβουν στις εν λόγω συμφωνίες ότι οι υποχρεώσεις που θα αναληφθούν από τους Συμμετέχοντες βάσει των εν λόγω συμφωνιών θα είναι μέχρι του ποσού των 200.000 ΕΥΡΩ για την Ελληνική Δημοκρατία και μέχρι του ποσού των 1.500.000 ΕΥΡΩ για την Κυπριακή Δημοκρατία».

Επίσης, στη Σύμβαση (Άρθρο 4 – Κόστος Υλοποίησης) περιλήφθηκε πρόνοια ότι το κόστος του αντικειμένου της Περιόδου Α, καθώς και το κόστος του αντικειμένου της Περιόδου Β, θα ανέλθει στο μέγιστο ποσό των εφτακόσιων πενήντα χιλιάδων ευρώ (€750.000) για κάθε Περίοδο.

- I. Για κάθε Περίοδο, το ΥΕΚΨΠ, πριν την υπογραφή της Προγραμματικής Συμφωνίας μεταξύ ΥΨΔ και ΚτΠ, ενημερώνεται και στη βάση της πληροφόρησης που λαμβάνει, δίνει τη σύμφωνη γνώμη του για το προϋπολογιζόμενο ποσό. Για την Περίοδο Α, το ποσό αυτό καθορίστηκε στο μέγιστο ποσό των επτακοσίων πενήντα χιλιάδων ευρώ (€750.000,00) συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ 24%.
- II. Το ΥΕΚΨΠ καταβάλλει ολόκληρο το προϋπολογιζόμενο ποσό, για το οποίο έχει δώσει τη σύμφωνη γνώμη του, προκαταβολικά, με την ολοκλήρωση και αποδοχή των τευχών του «αντικειμένου της σύμβασης» για κάθε Περίοδο (για κάθε ξεχωριστή διαγωνιστική διαδικασία που ακολουθείται υπάρχει η αντίστοιχη εκτιμώμενη αξία σύμβασης). Στη συνέχεια, όταν ολοκληρωθούν οι διαγωνιστικές διαδικασίες και η κατάρτιση των συμβάσεων, το ΥΕΚΨΠ ενημερώνεται εκ νέου για την κάθε σύμβαση που θα υπογραφεί και το αντίστοιχο ποσό με το οποίο κατακυρώθηκε ο διαγωνισμός.
- III. Επιπρόσθετα, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι, έχει συμπεριληφθεί μηχανισμός επιστροφής ποσού στην ΚΔ, εάν το συνολικό πραγματικό κόστος των συμβάσεων, αμφοτέρων των Περιόδων Α και Β, είναι χαμηλότερο από το συνολικό ποσό που καταβλήθηκε από το ΥΕΚΨΠ για τις Περιόδους αυτές. Για την εν λόγω διαδικασία έχει ενημερωθεί και συμφωνήσει η Διεύθυνση Χρηματοοικονομικής Διαχείρισης του ΥΕΚΨΠ.
- IV. Το κόστος για κάθε Περίοδο αντιστοιχεί στο κόστος για το «αντικείμενο της σύμβασης» της κάθε Περιόδου. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι το κόστος δεν περιορίζεται μόνο στην ανάπτυξη της εφαρμογής. Για την Περίοδο Α το κόστος συμπεριλαμβάνει την εξασφάλιση υπηρεσιών για: (i) τη δημιουργία / υλοποίηση / παραμετροποίηση της εφαρμογής ΨΠ στο επίπεδο ανάπτυξης της εφαρμογής gov.gr Wallet, (ii) την πλατφόρμα υποστήριξης χρηστών συμπεριλαμβανομένης και της εκπαίδευσης των διαχειριστών και

χρηστών υποστήριξης στη χρήση και διαχείριση της εφαρμογής ΨΠ και (iii) την πλατφόρμα υποστήριξης και της υπηρεσίας επαλήθευσης εγγράφων στο gov.cy.

(ε) **[ΠΕΕ - Παρ. 1.4]** Ο έλεγχος της νομιμότητας και η εμπλοκή της ΝΥ ξεκίνησε από τον Απρίλιο 2024 κατά το νομοτεχνικό έλεγχο του Μνημονίου. Συνεχίστηκε κατά την ετοιμασία της Σύμβασης, όπου η ΝΥ, μαζί με τους νομικούς συμβούλους του ΥΨΔ της Ελληνικής Δημοκρατίας, ήταν εμπλεκόμενη μέχρι και την τελική υπογραφή της Σύμβασης. Νοείται ότι εάν σε οποιαδήποτε στιγμή δεν συμφωνούσε η ΝΥ ή άλλος φορέας του Κράτους, απλά δεν θα προχωρούσε το έργο. Θυμίζουμε ότι η εφαρμογή – παραδοτέο της Περιόδου Α – δόθηκε στην παραγωγή στις 5 Δεκεμβρίου 2024.

- I. Η απάντηση της ΝΥ και οι υποδείξεις της ακολουθήθηκαν κατά τη συνομολόγηση της Σύμβασης. Το ΥΕΚΨΠ έδρασε με βάση τις οδηγίες και κατευθύνσεις της ΝΥ. Συγκεκριμένα, και όσον αφορά τις επιπλέον διευκρινήσεις που ζήτησε η ΝΥ, όπως για την έμμεση αντιπαροχή σε τρίτους, αυτές δόθηκαν από το ΥΕΚΨΠ προς τη ΝΥ με ηλεκτρονικό μήνυμα στις 23/09/2024, εξ' ου και συνεχίστηκε και ολοκληρώθηκε ο νομοτεχνικός έλεγχος από τη ΝΥ στις 18/10/2024.
- II. Παράλληλα, δόθηκαν οι απόψεις της Δνσης Δημοσίων Συμβάσεων, τόσο σε συνάντηση που είχε γίνει σε επίπεδο Υφυπουργού, όπου συζητήθηκε το κοινό όφελος που μπορεί να προκύψει από τη συνεργασία με την ΕΔ, όσο και στο Μνημόνιο που τους στάλθηκε για σχόλια και απάντησαν στις 13/03/2024.
- III. Το έργο παρουσιάστηκε επίσης στην Επίτροπο Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΕΠΔΠΧ), σε συνάντηση που πραγματοποιήθηκε στο Υφυπουργείο και σε επίπεδο Υφυπουργού, στις 14/06/2024, ενώ υποβλήθηκε έκθεση αντικτύπου για το έργο ΨΠ στις 12/08/2024. Η σχετική έγκρισή της ΕΠΔΠΧ λήφθηκε στις 28/08/2024.

(στ) **[ΠΕΕ - Παρ. 1.5]** Η διαλειτουργικότητα είναι απόφαση πρωτίστως και κατ' αρχήν πολιτική, σε επίπεδο ΥΨΔ – ΥΕΚΨΠ, και για τούτο έγινε πολλές φορές αναφορά και δημόσια από τον Υπουργό Ψηφιακής Διακυβέρνησης της ΕΔ. Επαναλαμβάνουμε ότι η συνεργασία σε επίπεδο Κυβερνήσεων, καθώς και η διαδικασία που ακολουθήθηκε, δεν μπορεί να δικαιολογήσει την αναφορά σε αδιαφανείς διαδικασίες ή έλλειψη ίσης μεταχείρισης φορέων. Υπενθυμίζουμε ότι το έργο εντάσσεται στην υλοποίηση αποφάσεων στο πλαίσιο της Διακυβερνητικής Συνεργασίας Κύπρου – Ελλάδας (Νοέμβριος 2023).

- I. Σημειώνεται ότι όταν υλοποιηθεί η διαλειτουργικότητα των δύο εφαρμογών, Ελλάδα και Κύπρος θα είναι οι πρώτες δύο χώρες, κράτη-μέλη της ΕΕ, που θα έχουν πετύχει τέτοιας φύσης διαλειτουργικότητα. Αυτό έχει ευπωθεί και σε δημόσιες δηλώσεις, τόσο του Υφυπουργού ΕΚΨΠ, όσο και του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας.
- II. Σχετικά με την αναφορά ότι, στόχος κάθε κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η πλήρης εναρμόνιση με την Ευρωπαϊκή νομοθεσία, όσο αφορά το ενιαίο ψηφιακό πορτοφόλι, δεν διαφωνούμε. Η Κύπρος είναι από τις χώρες που στήριξε με κοινή δήλωση

αυτή την προτεραιότητα σε επίπεδο Συμβουλίου Τηλεπικοινωνιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθότι υπάρχει τεράστια καθυστέρηση στην πρόοδο των σχετικών εργασιών. Αποτελεί δε και μια από τις προτεραιότητες της Κυπριακής Προεδρίας κατά το 1^ο εξάμηνο 2026.

- III. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι παράλληλα σταματά η κάθε προσπάθεια να δώσουμε σύγχρονες ψηφιακές λύσεις στους Κύπριους πολίτες. Έχουμε ως χώρα, μείνει πίσω σε αυτό τον τομέα, και πρέπει όλους να μας απασχολεί. Η αποστολή του ΥΕΚΨΠ δεν σταματά στη συμμόρφωση και εναρμόνιση με τις Ευρωπαϊκές νομοθεσίες και οδηγίες.

(ζ) **[ΠΕΕ - Παρ. 1.6]** Δεν ισχύει ότι το κόστος για τη διαλειτουργικότητα θα το καλύψει μόνο η Κύπρος. Οποιοδήποτε κόστος, θα έχει η Ελληνική Κυβέρνηση για αυτό το θέμα, θα βαρύνει την Ελληνική Δημοκρατία και δεν αφορά τη Σύμβαση για την εφαρμογή ΨΠ.

Όσο αφορά το κατά πόσο το ΥΕΚΨΠ γνωρίζει πόσο στοίχισε η ανάπτυξη του έργου gov.gr wallet, αυτό δεν το γνωρίζουμε ακριβώς, αλλά γνωρίζουμε ότι το κόστος ήταν πολλαπλάσιο αυτού της Σύμβασης, κάτι το οποίο μπορεί να επιβεβαιώσει αν χρειαστεί το ΥΨΔ.

(η) **[ΠΕΕ - Παρ. 1.7]** Υπάρχει απόλυτη διαφάνεια όσο αφορά την υποδομή της εφαρμογής. Η εφαρμογή φιλοξενείται σε περιβάλλον υπολογιστικού νέφους (cloud computing) και επομένως η αναφορά στα κέντρα δεδομένων του Κράτους και σε ερωτήματα σχετικά με τη συμμόρφωση με τις πολιτικές ασφάλειας του Υφυπουργείου είναι αβάσιμη. Τέτοια υποδομή χρησιμοποιείται για παρόμοιες εφαρμογές, όχι μόνο στην Ελληνική Κυβέρνηση, όπου η αντίστοιχη εφαρμογή χρησιμοποιείται για πέραν των 3^{ων} ετών πλέον με 5εκ χρήστες χωρίς πρόβλημα, αλλά και σε πολλά άλλα Κράτη Μέλη της ΕΕ.

- I. Η σύμβαση για τη μεταφορά των συστημάτων της Κυβέρνησης, ως έχουν, σε σύγχρονα Κέντρα Δεδομένων στην οποία γίνεται αναφορά, αφορά άμεση ανάγκη για τη διαφύλαξη της ασφάλειας των συστημάτων που στην παρούσα φάση είναι διάσπαρτα σε διάφορα μη κατάλληλα κέντρα δεδομένων. Παράλληλα, το ΥΕΚΨΠ προχωρεί με την προκήρυξη έργου για την ανάπτυξη περιβάλλοντος Κυβερνητικού Νέφους (έργο G-Cloud) που περιλαμβάνει τόσο τη δημιουργία περιβάλλοντος private cloud που θα φιλοξενηθεί στα Κέντρα Δεδομένων, όσο και public cloud, σύμφωνα με τις βέλτιστες πρακτικές. Συνεπώς, το ΥΕΚΨΠ προωθεί τη χρήση υποδομών υπολογιστικού νέφους, τομέας στον οποίο και πάλι ως χώρα έχουμε μείνει πίσω από τις περισσότερες άλλες χώρες.
- II. Στην έκθεση αντικτύπου που υποβλήθηκε στο γραφείο ΕΠΔΠΧ, για την οποία λάβαμε σχετική έγκριση στις 28/08/2024, αναφέρεται ξεκάθαρα που φιλοξενούνται τα δεδομένα.
- III. Πριν τεθεί η εφαρμογή σε παραγωγικό περιβάλλον, έγινε άσκηση διείσδυσης (penetration test), όπως προβλέπεται από τα πρότυπα και τις διαδικασίες ασφάλειας του ΥΕΚΨΠ.

(θ) **[ΠΕΕ - Παρ. 1.8]** Είναι λανθασμένο και άδικο, κατά την άποψη μας, για την εργασία που γίνεται στο ΥΕΚΨΠ, να γίνεται αναφορά σε έλλειψη στρατηγικής, χωρίς να μπορεί να

στοιχειοθετείται σε κανένα επίπεδο. Η αναφορά μάλιστα γίνεται «σε σχέση με το συνολικό ψηφιακό μετασχηματισμό» και δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή σε καμία περίπτωση. Γίνεται δε, μέσα από ένα έλεγχο που είχε συγκεκριμένο αντικείμενο (την εν λόγω εφαρμογή του ΨΠ), και η οποία αντιλαμβανόμαστε ότι ολοκληρώθηκε με μία κατ' ιδία συνάντηση και δύο ανταλλαγές επιστολών, ως αποτέλεσμα των οποίων θεωρούμε ότι δεν δύναται να κριθεί η στρατηγική του ΥΕΚΨΠ στην ολότητά της. Σημειώνουμε, ότι υπάρχουν προβλήματα που αφορούν στελέχωση, οργάνωση και τεχνικές υποδομές του δημοσίου, οι οποίες χρονολογούνται για δεκαετίες. Με τις οδηγίες του Υφυπουργού ΕΚΨΠ και την πολιτική που ακολουθεί η παρούσα Κυβέρνηση έχουν τεθεί σε εξέλιξη έργα για αντιμετώπιση των σχετικών διαχρονικών αδυναμιών, κάτι που απαιτεί βέβαια χρόνο. Συγκεκριμένα για την εφαρμογή ΨΠ:

- I. Έχουμε εξηγήσει και στο παρελθόν τη λογική για τη συγκεκριμένη υλοποίηση της εφαρμογής ΨΠ, ότι δηλαδή αυτή αφορά την παροχή, με μεγάλη καθυστέρηση σε αυτό το Κράτος, ενός καναλιού για ψηφιακές υπηρεσίες και ψηφιοποίηση δημόσιων εγγράφων προς τους πολίτες. Αυτή η στρατηγική επιλέχθηκε συνειδητά, αντί της αναμονής για ακόμα 2 – 2,5 χρόνια, ώστε να συμμορφωθούμε απλά και μόνο με τους στόχους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το ευρωπαϊκό πορτοφόλι (EUDI), παρά τις δυσκολίες και προκλήσεις που αυτή η προσέγγιση περιλαμβάνει.
- II. Η εφαρμογή ΨΠ είναι και θα είναι δυνατό να αναπτυχθεί περαιτέρω ή να αντικατασταθεί ή να ενσωματώσει τις τεχνικές προδιαγραφές για το EUDI. Αυτό θα κάνουν και άλλες χώρες, όπως η Ελλάδα, αλλά και χώρες που έχουν επενδύσει δεκάδες εκατομμύρια σε τοπικές υφιστάμενες εφαρμογές.
- III. Εάν η Ελεγκτική Υπηρεσία έχει την άποψη ότι για ακόμα 2-3 χρόνια θα έπρεπε να σταματήσουμε κάθε υλοποίηση σε αυτό τον τομέα, εμείς διαφωνούμε πλήρως. Ευθύνη του ΥΕΚΨΠ, ακολουθώντας το κυβερνητικό πλάνο για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της Κύπρου, είναι να φέρει λύσεις, κυρίως εκεί που έχουν καθυστερήσει σημαντικά, και αυτό θα συνεχίσουμε να πράττουμε.
- IV. Σύμφωνα με τη Σύμβαση, η εφαρμογή θα περιέλθει στην κυριότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας με τον τερματισμό της.

(ι) **[ΠΕΕ - Παρ. 1.9]** Με την αναφορά στην έκθεσή σας, σε κακό προηγούμενο, ως Ελεγκτική Υπηρεσία ουσιαστικά αποφασίζετε ότι η όποια διακυβερνητική συνεργασία δεν έχει ουσία και μάλιστα είναι μεμπτή και κατακριτέα. Διαφωνούμε με την τοποθέτηση αυτή, και διαφωνούμε με την αναφορά για παράκαμψη νομοθεσίας. Καμία απόδειξη δεν υπάρχει για τούτο. Παραπέμπουμε στις απαντήσεις μας στις προηγούμενες παραγράφους της παρούσας επιστολής. Αντίθετα, πρέπει να είναι θεμιτή και ουσιαστική.

- I. Όσο αφορά την εφαρμογή «Kids Wallet», η ΕΔ είναι μεταξύ των λίγων κρατών μελών που έχει προωθήσει ήδη συγκεκριμένη στρατηγική και εργαλείο, εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με στόχο την κοινή χρήση τέτοιων εργαλείων, το οποίο έτυχε και συζήτησης σε επίπεδο Συμβουλίου Τηλεπικοινωνιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- II. Συγκεκριμένα, η Κύπρος, στο Συμβούλιο Τηλεπικοινωνιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις Βρυξέλες στις 6 Δεκεμβρίου 2024, υποστήριξε πρόταση Κρατών Μελών, και συγκεκριμένα της Ελλάδας, για την προστασία των ανηλίκων στο διαδίκτυο.
- III. Μόνο μέσα από χρησιμοποίηση κοινών λύσεων μπορεί να υπάρξει προοπτική για τεχνική λύση που να αντιμετωπίζει το πρόβλημα και όχι εάν το κάθε Κράτος Μέλος προχωρήσει με δική του υλοποίηση.
- IV. Σημειώνουμε παράλληλα ότι δεν έχει παρθεί οποιαδήποτε τελική απόφαση αναφορικά με το "Kids Wallet".
- V. Επαναλαμβάνεται, για ακόμη μια φορά, ότι το συμπέρασμα το οποίο αφήνεται να νοηθεί στο προσχέδιο της Έκθεσης, ότι δύο κράτη (Κύπρος και Ελλάδα) έχουν με κάποιο τρόπο λειτουργήσει έτσι που να παρακαμφθούν οι διαδικασίες και να δοθεί έργο «έμμεσα» σε συγκεκριμένο ιδιώτη οικονομικό φορέα, λειτουργώντας δηλαδή παράτυπα, είναι αβάσιμο, εκτός πραγματικότητας και δεν στοιχειοθετείται. Προς τούτο, παραπέμπουμε στις απαντήσεις μας στις προηγούμενες παραγράφους της παρούσας επιστολής.

(κ) **[ΠΕΕ - Παρ. 1.10]** Το κόστος διαχείρισης από τις όποιες εταιρείες θα εμπλακούν από το ΥΨΔ στο εν λόγω έργο, περιλαμβάνεται στη Σύμβαση και δεν πρόκειται να αλλάξει εάν δεν αλλάξουν οι απαιτήσεις του έργου. Το κόστος διασύνδεσης με τα κεντρικά συστήματα της του Κυπριακού Δημοσίου θα αφορούσε επιπλέον κόστος, σε οποιαδήποτε περίπτωση, ανεξάρτητα από τον τρόπο υλοποίησης που θα επιλεγόταν. Δεν έχουν σχέση με την αναφορά στο κόστος της Σύμβασης μεταξύ ΥΕΚΨΠ και του ΥΨΔ της ΕΔ.

- I. Επειδή γίνεται αναφορά στο Αρχείο Πληθυσμού και Μετανάστευσης, σημειώνεται ότι η υλοποίηση των διασυνδέσεων (APIs) με το εν λόγω σύστημα γίνεται εσωτερικά από άτομα του ΤΥΠ.
 - II. Για την παρακολούθηση και διαχείριση του έργου ΨΠ, λόγω έλλειψης ανθρώπινου δυναμικού στο ΥΕΚΨΠ, προχωρήσαμε με την αγορά υπηρεσιών ενός εμπειρογνώμονα (Διαχειριστή Έργων Πληροφορικής) από τον ιδιωτικό τομέα, πρακτική η οποία ακολουθείται στα πλείστα έργα πληροφορικής.
3. Παραμένουμε στη διάθεσή σας για περαιτέρω πληροφορίες ή/και διευκρινίσεις.

Με εκτίμηση,

Georgios Konstantinos

Γεώργιος Κωμοδρόμος
Αν. Γενικός Διευθυντής

Κοιν.: Γενικό Λογιστή της Δημοκρατίας
Υφυπουργό ΕΚΨΠ